

ศิลปนักบริหารปริทัศน์

Journal of Arts Executive Review

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (ฉบับรวมที่ 1) มกราคม - เมษายน พ.ศ. 2565

ISSN: 2774-1257 (Online)

วารสารศิลปนักบริหารปริทัศน์

Journal of Arts Executive Review

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน 2565 Vol. 1 No. 1 January – April 2022 ISSN: 2774-1257 (Online)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการ และการพัฒนาศักยภาพผลงานทางวิชาการในลักษณะบทความทางวิชาการของคณาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ประชาชนผู้สนใจ
2. เพื่อให้บริการทางสังคมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการ

นโยบายการตีพิมพ์

วารสารศิลปนักบริหารปริทัศน์ เป็นวารสารราย 4 เดือน รับผิดชอบและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในมิติด้านศิลปศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ลักษณะของบทความที่จะนำลงตีพิมพ์ ได้แก่บทความวิจัย (Research Article) บทความวิชาการ (Academic Article) บทความปริทรรศน์ หรือบทวิจารณ์วรรณกรรม (Review Article) บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) และการแปลบทความภาษาต่างประเทศ และบทความพิเศษของผู้เชี่ยวชาญหรือบรรณาธิการ

บทความที่ได้รับตีพิมพ์จะต้องได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review) จำนวน 2 คน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind Peer Review)

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารศิลปนักบริหารปริทัศน์ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน) คือ

ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน (January – April)

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม (May – August)

ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม (September – December)

ศิลปินักบริหารปริทัศน์

Journal of Arts Executive Review

บรรณาธิการ

ดร.เยาวเรศ ตระกูลวีระยุทธ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ช่อเพชร เป้าเงิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย ปวะบุตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญฤดี อุดมผล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ จัตตพรพงษ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
ธนบุรี

คณะผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ (Reviewers)

รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา นียมภา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ ทองทศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศม์ ภูติอริยวัฒน์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย สติมัน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย

ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร

มหาวิทยาลัยบูรพา

ดร.ศักดิ์ดา สถาพรวงษา

มหาวิทยาลัยชินวัตร

ดร.สุรัชย์ พุดชู

ดร. อุดม จันทิมา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช

วิทยาลัย

บทบรรณาธิการ

วารสารศิลปนักบริหารปริทัศน์ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน ได้รวบรวมองค์ความรู้ด้านศิลปศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ลักษณะของบทความที่จะนำลงตีพิมพ์ ได้แก่บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์หรือบทความวิจารณ์วรรณกรรม บทความวิจารณ์หนังสือ เพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการของคณาจารย์บัณฑิตศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง เนื้อหาสาระในวารฉบับนี้มีจำนวน 5 เรื่อง โดยทุกบทความได้ผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิประจำฉบับเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งบทความเหล่านี้ยังคงผ่านกระบวนการประเมินบทความอย่างเข้มข้นทุกเรื่องก่อนการตีพิมพ์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อรักษาคุณภาพมาตรฐานของวารสารให้เป็นไปตามเกณฑ์ของศูนย์ดัชนีอ้างอิงวารสารไทย (TCI Centre) โดยทางกองบรรณาธิการวารสารฯ ต้องขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง ที่ให้การสนับสนุนวารสารมาโดยตลอด ท่านสามารถดาวน์โหลดบทความฉบับเต็มทุกเรื่องได้ที่เว็บไซต์ของวารสาร <https://www.artexecutive.org> โดยไม่มีค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทบรรณาธิการ	ก
สารบัญ	ค
บทความวิจัย Research Articles	
การพัฒนาคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของครูโรงเรียนธรรมศาสตร์ คลองหลวงวิทยาคม	
Development of Characteristics According to The Sappurisa Dhamma 7 of Teachers in Thammasat Khlong Luang Wittayakhom School.	
อรอุษา มั่งมีสิน (Aornusa Mungmeesin)	1-19
การบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ตามหลัก อริยสัจ 4 ของกลุ่มโรงเรียนสุวรรณภูมิสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรีเขต 2	
Teaching and Learning Management in The Covid-19 Situation According to Ariyasacca Principles of The Suvarnabhumi School Group Under The Office of Lopburi Primary Educational Service Area 2	
ลิระพงษ์ เชษฐชัยอมรกุล (Sirapong Chetchaiamonkul)	21-41
การบริหารสถานศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรมสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี	
Administration of Educational Institutions according to the Principles of Aparihaniyadhamma for secondary School, Pathum Thani Province	
ธนชูดา ตันตรานุกุล (Thanachuda Tantranukun)	43-61

บทความวิชาการ Academic Articles

การพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0

Developing professional teachers to become Thailand 4.0

อิสยาภรณ์ เทพประสิทธิ์ (Itsayaporn thappasid) 65–82

ผู้บริหารสถานศึกษายุคที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21

Desirable School Administrators in the 21st century.

ภัค วรธนเตชินท์ (Miss. Phak Woratanatechin) 83–100

ภาคผนวก

หลักการอ้างอิงของวารสารศิลปนักบริหารปริทัศน์ 101

บทความวิจัย

Research Articles

การพัฒนาคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของครู

โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม

Development of Characteristics According to The Sappurisa Dhamma 7 of

Teachers in Thammasat Khlong Luang Wittayakhom School.

อรอุษา มั่งมีสิน

Aomusa Mungmeesin

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

*Corresponding Author e-mail: silagona@gmail.com

ตอบรับบทความ (Received) : 20 มกราคม 2565

เริ่มแก้ไขบทความ (Revised) : 13 กุมภาพันธ์ 2565

รับบทความตีพิมพ์ (Accepted) : 20 มีนาคม 2565

เผยแพร่ออนไลน์ (Available Online) : 20 เมษายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 สำหรับครูโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม 2) เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 สำหรับครูโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม 3) เพื่อเสนอการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 สำหรับครูโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคมเป็นกรณีศึกษาแบบผสานวิธี คือ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามครูในโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม 221 คนทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 รูป/คนทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของครูโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม ในภาพรวมและรายด้านมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ด้านปศุศัลยปฏิบัติ ความเป็นผู้รู้จักเลือกบุคคล รู้ความแตกต่างแห่งบุคคลด้านปศุศัลยปฏิบัติ ความเป็นผู้รู้จักบริษัท ประชุมชน และสังคม ด้านอหิงสาปฏิบัติ ความเป็นผู้รู้จักตน ด้านอหิงสาปฏิบัติ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ ด้านกาลัญญาปฏิบัติ ความเป็นผู้รู้จักกาลเวลา ด้านอหิงสาปฏิบัติ ความเป็นผู้รู้จักผล และด้านมัตตัญญาปฏิบัติ ความเป็นผู้รู้จักประมาณ

2. วิธีการการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของครูโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม 2 หลักการ คือ 1) คุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของครูโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม 2) วิธีการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของครูโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม ประกอบด้วย การให้การศึกษา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การอภิปรายกลุ่ม การศึกษาดูงานนอกสถานที่ 3. แนวทางการการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของครูโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม ประกอบด้วย 1) คุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7, 2) วิธีการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7, 3) สื่ออุปกรณ์ 4) การประเมินผลการพัฒนา เป็นแนวทางการพัฒนาครูโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคมโดยบูรณาการกับหลักสัปปุริสธรรม 7 อันเป็นหลักพุทธธรรมที่มีความสำคัญสำหรับคนดีเพื่อพัฒนาให้เป็นครูดี ครูสมบุรณ์แบบ เป็นครูที่นำพาประโยชน์มาให้ทั้งแก่ตนเองและสังคมโดยส่วนรวม สามารถนำหมู่ชน สังคม และประเทศชาติไปสู่ความสันติสุขและความเจริญก้าวหน้า

คำสำคัญ:- การพัฒนา ; สัปปุริสธรรม 7

Abstract

The objectives of this research are: 1) to study the state of characteristics according to The Sappurisa Dhamma of teachers in Thammasat Khlong Luang Wittayakhom School, 2) to study methods for characteristics development according to The Sappurisa Dhamma of teachers in Thammasat Khlong Luang Wittayakhom School, and 3) to propose the methods for characteristics development according to The Sappurisa Dhamma of teachers in Thammasat Khlong Luang Wittayakhom School. The mixed research methods were used in the study. 1) The quantitative data were collected by questionnaire from 221 teachers in Thammasat Khlong Luang Wittayakhom School and analyzed by percentage, mean, and standard deviation. 2) The qualitative data were collected by in-depth interviews with 5 key-informants and analyzed by content analysis. The results of the study were found that: 1. The state of characteristics according to The Sappurisa Dhamma of teachers in Thammasat

Khlong Luang Wittayakhom School was at a high level overall and in aspects. The highest level was on The Sappurisa Dhamma, followed by Parisannuta, Attannuta, Dhammannuta, Kalannuta, Atthannuta, and Mattannuta respectively. 2. The methods for characteristics development according to The Sappurisa Dhamma of teachers in Thammasat Khlong Luang Wittayakhom School consist of 2 principles; 1) Characteristics of teachers according to The Sappurisa Dhamma, and 2) Development methods of characteristics of teachers according to The Sappurisa Dhamma. These principles can be accomplished by providing education, workshop, group discussions, and field trip study. 3. The guidelines of characteristics development methods according to The Sappurisa Dhamma of teachers in Thammasat Khlong Luang Wittayakhom School consist of the following factors: 1) Characteristics according to The Sappurisa Dhamma, 2) Characteristics development methods according to The Sappurisa Dhamma, 3) Media and instrument, and 4) Development evaluation. These factors can be used as the guidelines in development of teachers in Thammasat Khlong Luang Wittayakhom School to be good and Dhamma accomplished for the sake and advantage of oneself, community, society, and nation.

Keywords:– Development ; The Sappurisa Dhamma 7

บทนำ

องค์การต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาคธุรกิจเอกชน หรือภาคราชการ การบริหารงานมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ทรัพยากรพื้นฐานในการบริหารงาน มีองค์ประกอบหลัก 4 อย่าง ได้แก่ บุคลากร เงิน วัสดุสิ่งของ และการจัดการ บุคลากรถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด เพราะบุคลากรเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการบริหาร และถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีประโยชน์อย่างมหาศาลในกระบวนการผลิตตัวบ่อนทั้ง 4 อย่างนั้น ปัจจัยทุกตัวต้องมีบุคลากร เป็นผู้ใช้ทรัพยากรอื่นเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์การต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
 มัชฌมศึกษา ปทุมธานี มีภารกิจจัดการศึกษาเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษา
 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคมจัดอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจำนวนนักเรียน
 ทั้งหมด 5,042 คน แบ่งเป็นนักเรียนชายจำนวน 2,068 คน นักเรียนหญิงจำนวน 2,974 คน
 จำนวนผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 221 คน สภาพความพร้อม
 ในโรงเรียนนั้นมีการจัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการ
 วางแผนอัตรากำลังคน การเสริมสร้างการปฏิบัติงานให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพมาก
 ที่สุด คุณภาพของบุคลากร จำนวนครูและบุคลากรไม่ครบตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด จึงทำ
 ให้มีผลกระทบถึงงานทางด้านวิชาการ แต่ทั้งนี้ ล้วนส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหาร
 ทั้งสิ้นซึ่งถือว่าเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จที่ยั่งยืนต่อการปฏิบัติงาน โดยกระบวนการทำงาน
 ต้องเน้นผลสัมฤทธิ์ ประสิทธิภาพ และความคุ้มค่า บุคลากรต้องมีความเป็นมืออาชีพ
 มีศักยภาพ คุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาบุคลากรได้รับการพัฒนาในเรื่อง
 ดังกล่าวในระดับน้อย และยังไม่เป็นระบบต่อเนื่อง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้บริหารในโรงเรียนว่า
 มีประสิทธิภาพเพียงใด และที่สำคัญยิ่งว่ามีหลักคุณธรรม จริยธรรมมากน้อยเพียงใด
 ซึ่งหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ผู้บริหารควรมีในการพัฒนาตามนั้น หลักสัปปริสธรรม 7
 ซึ่งได้สอดคล้องกับแนวคิดของพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้กล่าวว่า คุณสมบัติของผู้นำใน
 ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานที่ไปด้วยกันนั้น คือคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นผู้นำ บุคคลที่เป็นผู้นำ
 จะต้องมีธรรมะหรือคุณสมบัติในตัวของผู้นั้นมี 7 ประการ ได้แก่ รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จัก
 ประมาณ รู้จักกาล รู้จักชุมชน และรู้จักบุคคล อันเป็นหลักธรรม เกี่ยวกับการปกครองและการ
 ดูแลคน และกำกับความประพฤติจึงจะชื่อว่าดำเนินชีวิตหมดจดและปฏิบัติตนต่อมนุษย์สัตว์
 ทั้งหลายโดยชอบ ที่จะทำให้บริหารงานบุคคลในโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์การนำ
 หลักสัปปริสธรรม 7 มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณลักษณะของครูโรงเรียน
 ธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม ซึ่งจะเป็นวิธีที่จะทำให้ทราบถึงการนำหลักสัปปริสธรรม 7
 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานบุคคล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียนให้มี
 ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของครูโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาาคม
2. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของครูโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาาคม
3. เพื่อเสนอการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของครูโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาาคม

การทบทวนวรรณกรรม

การพัฒนาการเรียนรู้

การจัดการเรียนการสอนของครูในปัจจุบันได้มุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะต่างๆ ตามศักยภาพของผู้เรียน บทบาทของครูจึงได้เปลี่ยนจากผู้บอกความรู้ เป็นผู้ชี้แนะแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ ด้วยตัวผู้เรียนเอง ครูจึงต้องมีบทบาทในการพัฒนาการเรียนรู้ 2 ด้าน คือ ด้านการจัดการความรู้ และด้านการออกแบบการเรียนรู้ดังนี้ (दनัย เทียนพุดม, 2551 และพระมหาอุเทน ปัญญาปริทัศน์, 2546)

1. **ด้านการจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM)** การจัดการความรู้คือเครื่องมือ และกระบวนการนำความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมาย การจัดการความรู้มีกระบวนการดำเนินงานดังนี้ 1) การกำหนดความรู้ที่จำเป็นต่องานหรือหน่วยงาน 2) การแสวงหาความรู้ที่ต้องการ 3) การปรับปรุง ดัดแปลงหรือสร้างความรู้เพิ่มเติมได้อย่างเหมาะสมกับการใช้งาน 4) การประยุกต์ใช้ความรู้ในการทำงาน 5) การสกัดองค์ความรู้ที่ได้จากประสบการณ์และ การแลกเปลี่ยนความรู้ 6) การบันทึกความรู้และปรับปรุงให้เหมาะสมต่อการดำเนินงานยิ่งขึ้น

การจัดการความรู้ ครูมีหน้าที่ที่พึงปฏิบัติในบทบาทของครูใน 4 บทบาท คือ

1) การเป็นผู้จัดการเรียนรู้ การเป็นผู้จัดการเรียนรู้ คือ ครูต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าที่วางแผนในการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพที่มีในตนเองอย่างเต็มที่ สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ร่วมกัน ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายให้ตรงความสนใจของผู้เรียน จัดให้มีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างผู้เรียน จัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิควิธีการต่างๆ ที่หลากหลาย ทั้งนี้เป้าหมายสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตน

2) การเป็นผู้อำนวยความสะดวก คือ ครูต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปโดยราบรื่น ขจัดอุปสรรคต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้และช่วยกระตุ้นบรรยากาศในการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยประมวลสรุปสาระจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น

3) การเป็นวิทยากร คือ ครูต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้ความรู้เพิ่มเติมในเนื้อหาที่สำคัญและจำเป็น ซึ่งในบทบาทนี้ครูจะต้องค้นคว้าแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนทำการศึกษาวิจัยเพื่อหา องค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อการถ่ายทอดสู่ผู้เรียนได้

4) การเป็นผู้สังเกตการณ์ คือ ครูต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์การจัดการเรียนรู้ของ ผู้ดำเนินการ สังเกตการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน สังเกตคุณสมบัติ ทักษะ ความรู้ความสามารถ ทักษะของ ผู้จัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่การจัดการความรู้ของผู้เรียน

2. ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ครูสามารถสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ โดยการนำปัญหาหรือความจำเป็นในการพัฒนาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียน และการจัดกิจกรรมอื่นๆ ในโรงเรียนมากำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของผู้เรียน ซึ่งเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของครูอีกแบบหนึ่งในการนำเอาวิกฤติต่างๆ มาเป็นโอกาสในการพัฒนา ครูต้องมองปัญหาในแง่มุมต่างๆ แล้วผันมุมมองของปัญหาไปในทิศทางการพัฒนา กำหนดเป็นกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน การออกแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดจากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) ที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในโลก เป็นบริบท

ของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขาวิชาที่ตนศึกษาไปพร้อมกันด้วย

การออกแบบการเรียนรู้ เป็นการออกแบบที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านต่างๆ ผู้ออกแบบหรือผู้สอนจึงต้องคิดอย่างนักประเมินผลตระหนักถึงหลักฐานของการวัดความรู้ ความเข้าใจและความสามารถทั้ง 6 ด้าน คือ ความสามารถในการอธิบาย แปลความ นำไปประยุกต์ใช้ มองมุมหลากหลาย เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจตนเอง การออกแบบการเรียนรู้จึงควรพิจารณาในด้านต่างๆ ดังนี้ คือ

ด้านที่ 1 ความสามารถในการอธิบาย ผู้เรียนสามารถอธิบาย ด้วยหลักการที่เป็นเหตุและผล อย่างเป็นระบบ การประเมินผลใช้วิธีการพูดคุยเพื่อประเมินเหตุผลจากการอธิบายของผู้เรียน การมอบหมายงานที่ใช้ทักษะการเขียน การเรียงความ หรือย่อความ การสอบถามถึงประเด็นที่ผู้เรียนมักสับสนหรือหลงประเด็น การให้ผู้เรียนสรุปประเด็นการเรียนรู้ และการสังเกตลักษณะคำถามที่ผู้เรียนสอบถาม

ด้านที่ 2 ความสามารถในการแปลความ ผู้เรียนสามารถแปลความได้ชัดเจน และตรงประเด็น ประเมินผลโดยใช้วิธีการให้ผู้เรียนเขียนสะท้อนเรื่องราว แนวคิด หรือทฤษฎี เพื่อประเมินเกี่ยวกับการลำดับ ไล่เรียง และความชัดเจนของสาระเนื้อหา

ด้านที่ 3 ความสามารถในการประยุกต์ใช้ ผู้เรียนสามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้ถูกต้องและครอบคลุม ประเมินผลโดยใช้วิธีการให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ที่กำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ การให้ผู้เรียนประเมินหรือเขียนข้อมูลย้อนกลับจากการนำความรู้ไปใช้

ด้านที่ 4 ความสามารถในการมองมุมที่หลากหลาย ผู้เรียนสามารถเสนอมุมมองใหม่ที่ทันสมัยและน่าเชื่อถือ ประเมินผลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์วิจารณ์ โดยให้ผู้เรียนเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสียแนวทาง ในการคิด การมองจากสถานการณ์ตัวอย่าง

ด้านที่ 5 ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ผู้เรียนมีความพร้อมในการรับฟังสนองตอบและประเมินผลโดยใช้วิธีให้ผู้เรียนประเมินความสามารถในการสมมติการเข้าไปนั่งในใจผู้อื่น

ด้านที่ 6 ความสามารถในการเข้าใจตนเอง ผู้เรียนมีความใส่ใจ พร้อมปรับตัวรับการเรียนรู้ใหม่ ประเมินผลโดยใช้วิธีการให้ผู้เรียนประเมินเปรียบเทียบผลงานของตัวเองแต่ละช่วงเวลาว่ามีความรู้และเข้าใจมากขึ้นหรือไม่

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

บทบาทครูในปัจจุบันในด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม มีตัวอย่างให้เห็น โดยศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) ได้ให้การส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย พัฒนา และประเมินผล “โครงการส่งเสริมสถานศึกษาต้นแบบศูนย์การเรียนรู้สู่ครอบครัวอบอุ่น” ซึ่งเป็นโครงการที่คณะครูและผู้บริหารได้ร่วมมือกันพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และการประสานความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายกับครอบครัวนักเรียน ในการพัฒนาสถาบันครอบครัวเชิงบูรณาการซึ่งเป็นโครงการนำร่องแสวงหาแนวทางและพัฒนารูปแบบในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียนและสร้างความอบอุ่นในสถาบันครอบครัว

การพัฒนาสังคม บทบาทที่สำคัญของครูในยุคปัจจุบันอีกบทบาทหนึ่งคือ การพัฒนาสังคมโดยครูต้องมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน โดยรับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชน และร่วมมือปฏิบัติงานเพื่อพัฒนางานของสถานศึกษา ให้ชุมชนและสถานศึกษา มีการยอมรับซึ่งกันและกัน และปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ โดยในที่นี้จะกล่าวถึงบทบาทสำคัญของครูในการพัฒนาสังคมที่พึงปฏิบัติ โดยสรุปความสำคัญได้ดังนี้ (ทรงสิริ วิชิรานนท์ และคณะ, 2551)

1. การประพฤติตนเป็นแบบอย่าง ในการดำเนินชีวิตในสังคมตามวิถีประชาธิปไตย แก่ชุมชน และชักนำผู้อื่นให้ปฏิบัติตามโอกาสอันเหมาะสม
2. การประพฤติตนในการมีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความยุติธรรมและกล้าที่จะต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของสังคมด้วยสติและปัญญาตามกระบวนการที่ถูกต้องเหมาะสมตามครรลองของขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และสิทธิแห่งกฎหมายในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

3. การเป็นผู้นำในการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในชุมชน โดยริเริ่ม ส่งเสริม แนะนำและประสานงานในเรื่องการประกอบอาชีพ การดูแลสุขภาพอนามัย การดำรงชีวิต ความเป็นอยู่ และการพัฒนาชุมชนให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี

4. การสืบทอดและรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ ให้คงอยู่โดยการถ่ายทอดประสบการณ์ตลอดจนจัดหาประสบการณ์ที่ดี เพื่อปลูกฝังเจตคติที่ดี งามต่อระเบียบ ประเพณีและวัฒนธรรมที่เหมาะสมให้แก่เยาวชนของชาติ ให้เยาวชนรุ่นใหม่ เห็นคุณค่าความสำคัญของวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและของสังคมไทย เพื่อเยาวชนจะได้เป็นกำลังสำคัญในการสืบทอดเจตนารมณ์อันมีคุณค่า

การพัฒนาการเมืองการปกครอง ความมั่นคงของประเทศเป็นสิ่งสำคัญที่ประชาชน ในประเทศต้องช่วยกันดำรงรักษาไว้ ฉะนั้น ครูจึงมีบทบาทสำคัญอีกบทบาทหนึ่งในการ พัฒนาการเมืองการปกครอง โดยสรุปความสำคัญได้ดังนี้ (ทรงสิริ วิชิรานนท์ และคณะ, 2551)

- 1) การปลูกฝังความรักชาติ พร้อมกับปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยแก่ผู้เรียน โดยให้ความรู้ ความเข้าใจในด้านการเมืองและการปกครองแก่ผู้เรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน
- 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีวินัยในตนเองและการเคารพกฎของการอยู่ร่วมกันใน สังคมประชาธิปไตย
- 3) การหาโอกาสที่จะได้สนทนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องการเมืองการปกครองให้เกิดขึ้นแก่คนในชาติ
- 4) การปลูกฝังการรู้จักใช้ความคิดของตน การเคารพในสิทธิเสรีภาพของตนและผู้อื่นการรู้จัก หน้าที่ของตนภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย
- 5) การเป็นแบบอย่างที่ดีในการเคารพ กฎหมาย การมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบ ประชาธิปไตย
- 6) การให้หลักประชาธิปไตยในการควบคุมชั้นเรียน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมมือกับผู้เรียนในการตัดสินใจปัญหาต่างๆ ด้วยวิธีแห่งปัญญา กระตุ้นและปกป้องการ แสดงออกซึ่งความคิดอย่างเปิดเผยและอิสระ
- 7) การสร้างบรรยากาศของเสรีภาพทางวิชาการ สร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมในห้องเรียนเพื่อให้เกิดการเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็น มนุษย์ การฝึกฝนผู้เรียนให้รู้จักแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และเข้าไปมีส่วนร่วมใน กิจกรรมของกลุ่มในชุมชน

หลักสัปปริสธรรม 7

ความหมายของหลักสัปปริสธรรม 7

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหลักสัปปริสธรรม 7 พบว่า สัปปริสธรรม เป็นธรรมของสัปปริสชน คือ คนดี หรือคนที่แท้ ซึ่งมีคุณสมบัติความเป็นคนที่สมบูรณ์และถือเป็นคุณธรรมที่สำคัญของการเป็นผู้นำที่สมบูรณ์ ในการนิยามความหมายของหลักสัปปริสธรรม ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงทัศนะต่างๆ ไว้ดังนี้

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (อุกฺกุฎฺฐายี) (2509) กล่าวว่า สัปปริสธรรม 7 หมายถึง คุณธรรม 7 ประการที่มีอยู่ในผู้ใดย่อมส่งเสริมบุคคลนั้นให้เป็นผู้ที่เจริญด้วยคุณสมบัติควรแก่ความเคารพนับถือของชนทั้งหลาย ทำให้บุคคลนั้นสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จด้วยดี และเป็นหลักปฏิบัติเพื่อทำตนให้เป็นผู้สงบและเป็นผู้นำในทางสงบ และสามารถบริหารหมู่คณะประเทศชาติให้ถึงความสงบสุขและความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าได้ อีกทั้งยังหมายถึง ธรรมของสัตบุรุษ ธรรมของคนดี บุคคลที่มีคุณธรรมประจำใจ โดยยึดเอาหลักสัปปริสธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิต บุคคลที่ยึดเอาหลักสัปปริสธรรม เป็นธรรมประจำใจยังได้ชื่อว่าเป็นผู้ดี เพราะเป็นผู้มีเหตุมีผลในการปฏิบัติตน เมื่อบุคคลรู้จักเหตุผลแล้ว การปฏิบัติตนก็เพียบพร้อมด้วยความดี คือ รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักชุมชน รู้จักบุคคล แล้วบุคคลนั้นเป็นคนดี คือ สัตบุรุษในทางพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นคนดี เพราะเป็นผู้รักสงบ รักความเที่ยงธรรม รู้จักหน้าที่ของตน รู้จักกาลเทศะ มีเหตุมีผลในการทำงานโดยเฉพาะผู้ที่ทำหน้าที่ปกครองคนอื่นจะสามารถบริหารงานได้อย่างราบรื่น” (พระสามารถ อานนฺโท, 2550)

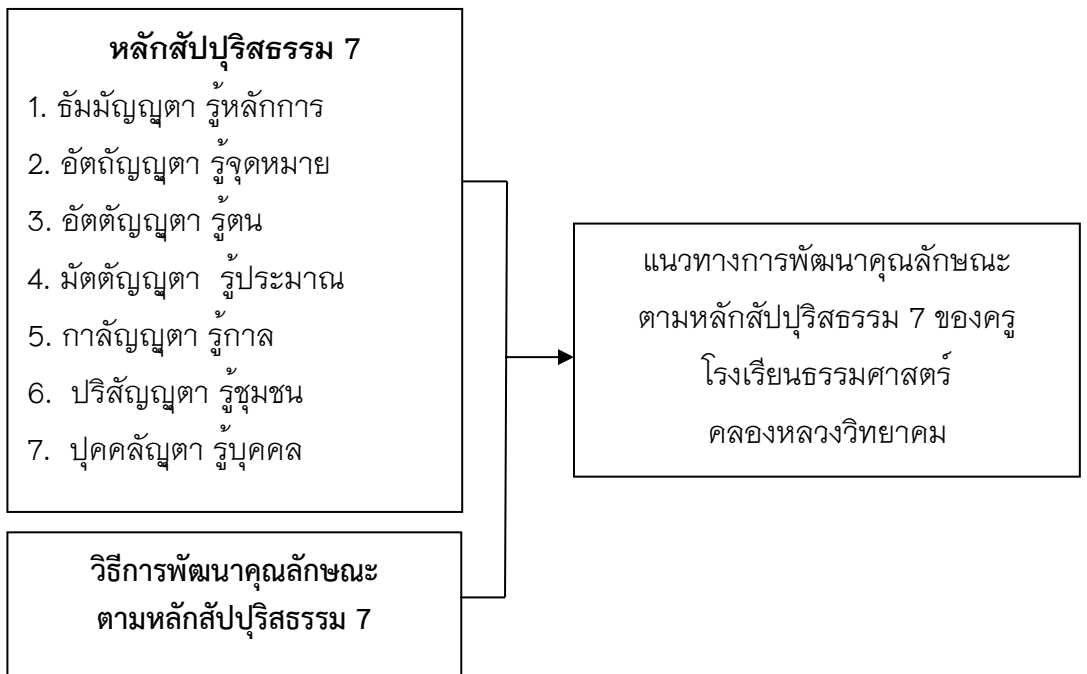
จากการค้นคว้าผู้วิจัยสรุปได้ว่า สัปปริสธรรม 7 คือ ธรรมที่ทำให้คนเป็นสัตบุรุษ หรือเป็นคนดี มีคุณธรรม เป็นคนเก่ง มี 7 ประการ ได้แก่ ธรรม์มัญญ คือ รู้จักเหตุ คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการ รู้หลักเกณฑ์ รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผล และรู้หลักการที่จะทำให้เกิดผล เช่น เห็นเหตุการณ์อะไรก็ตามแต่ก็จะรู้ว่าเกิดจากเหตุอะไรเช่น ทำไมฝนจึงตก สาเหตุมาจากอะไร และผลจะเป็นอย่างไร อุตตัญญ คือ รู้จักผล รู้ความหมาย รู้ความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ คือรู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำ ซึ่งสามารถก่อให้เกิด ประโยชน์เกิดผลได้จริง อุตตัญญ คือ รู้จักตัวตนของเราเอง ว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลังความรู้

ความสามารถ ความถนัด และคุณธรรม สามารถประเมินตนเองได้ มัตตัญญู คือ รู้จักประมาณ เช่น ภิกษุรู้จักประมาณในการรับและบริโภคปัจจัยสี่ ศฤงษัญญู คือ รู้จักประมาณในการใช้จ่ายโภคทรัพย์ กาลัญญู คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่จะต้องใช้ในการประกอบกิจการ ทำหน้าที่ที่งาน ปริสัจญู คือ รู้จักชุมชน และรู้จักที่ประชุม รู้กิริยาที่จะประพุดต่อชุมชน นั้นๆ ว่า ชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหา จะต้องทำกิริยาอย่างนี้ จะต้องพูดอย่างนี้ ชุมชนนี้ควรสงเคราะห์ อย่างนี้ เป็นต้น ปุคคัลปโรปริญญู คือ ความแตกต่างแห่งบุคคลว่า โดยอธยาศัยความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น ใครๆ ยิงหรือหย่อนอย่างไร และรู้ที่จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นๆ ด้วยดี ว่า ควรจะคบหรือไม่ จะใช้จะทำหนิ ยกย่อง และแนะนำสั่งสอนอย่างไร เป็นต้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของครู โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยนำมากำหนด กรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables)   ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 สำหรับครูโรงเรียน
ธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาาคม เป็นรูปแบบงานวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods
Research) ประกอบด้วยวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ
(Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 สำหรับครูโรงเรียน
ธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาาคมด้วยการวิเคราะห์เอกสารและการใช้แบบสอบถามกลุ่ม
ตัวอย่างที่เป็นครูโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาาคมจำนวน 221 คน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาวิธีการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 สำหรับครู
โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาาคมด้วยการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ให้
ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 รูป/คน

ขั้นตอนที่ 3 เสนอการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 สำหรับครู
โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาาคมด้วยการวิเคราะห์เอกสาร

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 สภาพคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 สำหรับครูโรงเรียน
ธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาาคม ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวม พบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ใน
ระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 7 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมาก
ไปหาน้อย ได้แก่ ด้านอัตตัญญาตา : ความเป็นผู้รู้จักตน ด้านกาลัญญาตา : ความเป็นผู้รู้จัก
กาลเวลา ด้านปริสัญญญาตา : ความเป็นผู้รู้จักบริษัท ประชุมชน และสังคัม และด้านอัตถัญญาตา
: ความเป็นผู้รู้จักผล ด้านธัมมัญญาตา : ความเป็นผู้รู้จักเหตุ ด้านบุคคลปริปัญญาตา : ความ
เป็นผู้รู้จักเลือกบุคคล รู้ความแตกต่างแห่งบุคคล ด้านมัตตัญญาตา : ความเป็นผู้รู้จักประมาณ
ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า

ด้านอัมมัญญาตา : ความเป็นผู้รู้จักเหตุ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด 3 อันดับ คือ เป็นผู้ใช้หลักโยนิโสมนสิการในการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งแก่ครูและนักเรียน รองลงมาเป็นผู้ใช้หลักปัญญาวุฒิธรรมในการจัดสภาพโรงเรียน และเป็นผู้ใช้หลักไตรสิกขาและภาวนา 4 ในการพัฒนาผู้เรียน

ด้านอัตถัญญาตา : ความเป็นผู้รู้จักผล โดยภาพรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด 3 อันดับ คือ เป็นผู้ส่งเสริมบรรยากาศใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่สร้างสรรค์ รองลงมา คือ เป็นผู้มีจุดมุ่งหมายเป้าหมายในการทำงานมีการนำผลประเมินมาปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาให้นักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นนักพัฒนาที่มีการคิดโครงการมาพัฒนาสถานศึกษา

ด้านอิตถัญญาตา : ความเป็นผู้รู้จักตน โดยภาพรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด 3 อันดับ คือ เป็นผู้มีความละเอียดรอบคอบการลงมือปฏิบัติที่ไม่ดีรองลงมา คือ เป็นผู้รู้จักควบคุมอารมณ์ที่ไม่พึงปรารถนาได้ทุกสถานการณ์ และเป็นผู้มีจิตใจโอบอ้อมอารีและความเสียสละ

ด้านมัตถัญญาตา : ความเป็นผู้รู้จักประมาณ โดยภาพรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด 3 อันดับ คือ เป็นผู้รู้จักประมาณและความพอดีในการอุปโภคบริโภค รองลงมา คือ เป็นผู้ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางดำเนินชีวิต และเป็นผู้รู้จักเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

ด้านกาลัญญาตา : ความเป็นผู้รู้จักกาลเวลา โดยภาพรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด 3 อันดับ คือ เป็นผู้ทำงานด้วยการปฏิบัติหน้าที่ตรงต่อเวลา รองลงมา คือ เป็นผู้มีความสามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาก่อนและหลังได้ดี และเป็นผู้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันต่อเหตุการณ์และเวลา

ด้านปริสัญญญาตา : ด้านความเป็นผู้รู้จักบริษัท ประชุชมชน และสังคม โดยภาพรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่

มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด 3 อันดับ คือเป็นผู้มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจกับ
ผู้ร่วมงาน รองลงมา คือเป็นผู้ให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว
และเป็นผู้ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

ด้านบุคคลปโรปัญญาตา : ความเป็นผู้รู้จักเลือกบุคคล รู้ความแตกต่างแห่งบุคคล
โดยภาพรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก
ทุกข้อ โดยข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด 3 อันดับ คือเป็นผู้สนับสนุนผู้เรียนให้ได้รับการ
พัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล รองลงมา คือเป็นผู้ยกย่องชมเชยผู้ที่มีความประพฤติตน
เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นผู้นำสั่งสอนให้ผู้เรียนมีคุณธรรมและสามารถการดำรงชีวิตได้
อย่างเป็นสุข

วัตถุประสงค์ที่ 2 วิธีการการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของครู
โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม ผลการวิจัย พบว่า

ด้านธัมมัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักเหตุ 1) ครูควรรู้จักความจริง รู้หลักการ รู้จัก
หลักเกณฑ์ รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผล และรู้หลักการที่จะทำให้เกิดผล 2) ครูควรทำการจัดทำแผน
และนโยบายสถานศึกษา ปฏิบัติตนเป็นนักวางแผนที่ดี 3) ครูควรเป็นผู้มีความรู้ แต่ควรมี
โอกาสได้เข้าร่วมพัฒนาตนเอง จะต้องรู้จักเหตุ รู้หลักการและรู้หน้าที่เพื่อที่จะเป็นแนวทางใน
การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้ดีขึ้น 4) ครูควรมีความรู้ความเข้าใจ หลักความจริง รู้
หลักเกณฑ์แห่งเหตุผล เห็นเหตุการณ์อะไร ก็จะได้รู้ได้ว่าเกิดจากเหตุอะไร 5) ครูควรรู้จักเหตุ คือ
การรู้จักวิเคราะห์ของสถานการณ์และความเป็นไปของชีวิตหรือรู้จักความเป็นจริง จะคิดจะทำ
อะไรก็มีหลักในการปฏิบัติที่ดีและถูกต้อง

ด้านอรรถัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักผล 1) ครูควรเปิดใจให้กว้างและยอมรับฟังความคิด
ความรู้สึกร่วมกันของผู้ร่วมงาน และปล่อยวางให้มากกว่านี้ 2) ครูควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับการวัด
และประเมินผลการเรียน 3) ครูควรทำงานงานแบบกัลยาณมิตรสร้างแรงจูงใจในการการเรียน
การสอนให้นักเรียน 4) ครูควรรู้ความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้น
สืบเนื่องจากการกระทำ ซึ่งสามารถก่อให้เกิดประโยชน์ เกิดผลได้จริง 5) ครูควรรู้จักผลที่
เกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำจัดการศึกษา ผลผลิตของการจัดการศึกษาคือผู้เรียน

ด้านอัตตัญญา : ความเป็นผู้รู้จักตน 1) ครูควรจะต้องควบคุมอารมณ์ตนเอง ได้ทุกสถานการณ์ 2) ครูควรจะต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล 3) ครูควรจะต้องรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง มีความอดทน อดกลั้น และอย่ายึดกับตนเองมากกว่าองค์กร 4) ครูควรจะต้องรู้จักตัวตนของเราเอง ว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลังความคิด ความสามารถ ความถนัด และคุณธรรมสามารถประเมินตนเองได้ในหลักธรรม 5) ครูควรจะต้องเป็นผู้รู้จักตน รู้ถึงตนเอง การวางตัวในสังคมต้องเหมาะสมกับภาวะของตนเสมอและเหมาะสมกับวัยของตน

ด้านมัตตัญญา : ความเป็นผู้รู้จักประมาณ 1) ครูควรจะต้องควรที่จะรู้จักประมาณตน ควรจะนำงบประมาณที่ส่วนกลางจัดสรรให้ไปใช้อย่างเหมาะสม ไม่ใช่ด้านอื่นนอกจากด้านการศึกษา และมีส่วนช่วยในการพัฒนาองค์กรให้เติบโตกว่านี้ 2) ครูควรจะต้องน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน 3) ครูควรจะต้องมีความเป็น ผู้รู้จักประมาณ การรู้จักความพอดีในตนเอง ไม่มากเกินไป ไม่น้อยไป 4) ครูควรจะต้องมีความพอดี รู้จักประมาณในการใช้จ่ายโภคทรัพย์ 5) ครูควรจะต้องรู้จักประมาณศักยภาพของตนเองในการบริหารจัดการประมาณทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่อย่างจำกัด ประมาณศักยภาพของสถานศึกษา มีการวางแผนการปฏิบัติด้านระยะยาว ระยะปานกลาง และระยะสั้น

ด้านกาลัญญา : ความเป็นผู้รู้จักกาลเวลา 1) ครูควรรู้เวลาและโอกาสในการพัฒนาโรงเรียน ควรจะมีแผนในการพัฒนาที่ดีกว่านี้ การปฏิบัติงานหรืองานในโรงเรียนควรใช้เวลาให้เหมาะสม ไม่เอาเวลาเรียนของนักเรียนไปใช้ในงานส่วนตัว 2) ครูควรจะต้องจะมีการประชุมกับคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากร เพื่อวางแผนการดำเนินการโครงการต่างๆ อย่างชัดเจน 3) ครูควรจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีด้านการรักษาเวลา ต้องตรงต่อเวลา หากจะให้ดีต้องก่อนเวลา เพราะครูต้องรู้ทุกเรื่องก่อน ต้องทันโลก ทันข่าว ทันเทคโนโลยี ทันเวลา 4) ครูควรจะต้องรู้จักกาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่จะต้องใช้ในการประกอบกิจ กระทำหน้าที่การงาน รู้จักแบ่งเวลา ทำให้ถูกจังหวะ ให้ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ทันเวลา ให้พอเวลา ให้เหมาะเวลา 5) ครูควรจะต้องรู้จักกาลเวลา การประพฤติปฏิบัติสิ่งใดต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในกิจกรรมต่าง ๆ

ด้านปริสัญญญา : ความเป็นผู้รู้จักบริษัท ประชุมชน และสังคม 1) ครูควรเป็นมิตรแท้กับชุมชน องค์กรอื่นๆ เพื่อที่จะทำให้ได้รับความไว้วางใจจากบุคคลภายในและภายนอก 2) ครู

ควรจะต้องรู้จักชุมชน รู้กริยาที่จะประพุดต่อชุมชนนั้นๆ ว่า ชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหา จะต้องทำกริยาอย่างนี้ จะต้องพูดอย่างนี้ ชุมชนนี้ต้องสงเคราะห์อย่างนี้ 3) ครูควรจะต้องเป็นนักประสานงานที่ดีกับทุกคนและทุกองค์กร 4) ครูควรจะต้องเป็นผู้รู้จักบุคคล คือ ความแตกต่างแห่งบุคคลว่าโดยอักษาศัย ความสามารถ และคุณธรรม 5) ครูควรจะต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมภายในสถานศึกษา

ด้านบุคคลปรีชาญาณ : ความเป็นผู้รู้จักเลือกบุคคล รู้ความแตกต่างแห่งบุคคล 1) ครูควรจะต้องมอบหมายงานหรือจัดวางบุคคลได้เหมาะสมกับงาน 2) ครูต้องรู้จักและเข้าถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนและเพื่อนร่วมงานอย่างดีเยี่ยม รู้ที่จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นๆ ด้วยดี จะใช้จะตำหนิยกย่องแนะนำสั่งสอนอย่างไร 3) ครูควรจะต้องเป็นผู้ให้โอกาสและสนับสนุนคนที่ มีความรู้ความสามารถให้ปฏิบัติงานตามความเหมาะสม 4) ครูควรต้องรู้จักความแตกต่างระหว่างบุคคลว่า ควรที่จะสนทนากับเขาอย่างไร ควรวางตนอย่างไร 5) ครูจะต้องวางงานให้เหมาะสมกับบุคคล ตามความถนัด ความสามารถ และความสนใจ

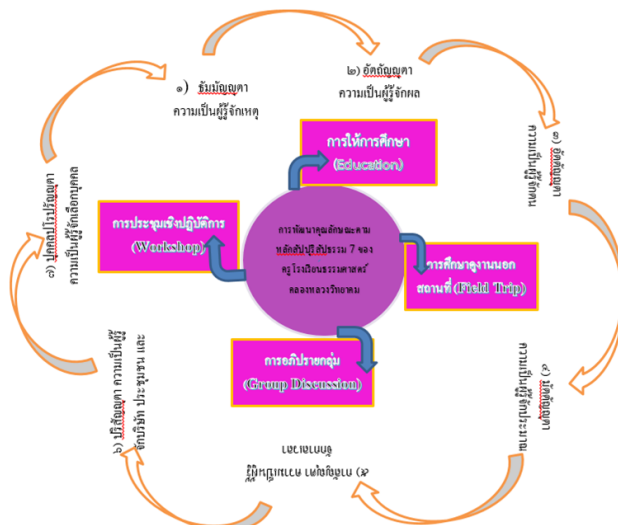
วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยของแนวทางการการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของครูโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม พบว่า

คุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของครูโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม อัมมัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักเหตุ หมายถึง รู้จักว่าการทำความดีเป็นเหตุแห่งความสุข ความขยันเป็นเหตุแห่งความสำเร็จ อุตถัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักผล หมายถึง รู้จักว่าความสุขเป็นผลแห่งการทำความดี ทุกข์เป็นผลแห่งการทำความชั่วของครูโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม อุตถัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักตน หมายถึง ต้องรู้ลึกตัวเองอยู่เสมอว่า เรามีชาติ มีเพศมีตระกูล ยศ ตักดิ์ สมบัติ บริวาร ความรู้ความสามารถ กำลังความถนัด และคุณธรรม แคไหนเพียงไร แล้วต้องประพฤติตนให้สมกับภาวะนั้นๆ มัตถัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักประมาณ หมายถึง รู้จักความพอดีเช่นในการแสวงหาเครื่องยังชีพก็ต้องแสวงหาในทางที่ชอบธรรมของครูโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม กาลัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักกาลเวลา หมายถึง รู้กาลเวลาอันเหมาะสมและระยะเวลาที่จะต้องใช้ในการประกอบกิจการกระทำหน้าที่การงานต่างๆ ของครูโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม ปริสัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักบริษัท ประชุมชน และสังคมาว่าสังคมาใดควรที่จะเข้าไปร่วมด้วย ต้องทำตัวเข้ากับสังคมาได้โดยถูกต้องตาม

ทำนองคลองธรรมของครูโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม บุคคลปรีชาญาณตา
ความเป็นผู้รู้จักเลือกบุคคล รู้ความแตกต่างแห่งบุคคลว่า โดยอักษาคัย ความสามารถ
คุณธรรมและรู้ที่จะปฏิบัติตนต่อบุคคลของครูโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักสัปรีชาธรรม 7 โดยการนำหลักธรรม ที่กล่าวถึงลักษณะทางด้านร่างกายและการแสดงออกของพฤติกรรม อันเป็นส่วนของอุปนิสัยอันเป็นคุณลักษณะของผู้นำตามหลักคุณธรรม 7 ประการ ของบุคคล สมบูรณ์แบบที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา มาเป็นแนวทางเพื่อพัฒนาครู โดยผู้วิจัยได้สรุปเป็นแผนภาพ EFGW ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 การพัฒนาคุณลักษณะตามหลักสัปรีชาธรรม 7

จากแผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยได้ค้นพบการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักสัปรีชาธรรม 7 ของครูโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคมโดยมีองค์ประกอบดังนี้

E หมายถึง Education การให้การศึกษา เป็นการพัฒนาครุด้านความรู้เกี่ยวกับหลักพุทธธรรมคือหลักสัปปริสธรรม 7 เพราะการให้การศึกษาเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะทัศนคติ เพื่อเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของครู โดยใช้สื่อต่างๆ ประกอบการบรรยาย

F หมายถึง Field Trip การศึกษาดูงานนอกสถานที่ เป็นการพัฒนาครูที่ใช้เวลาน้อยสามารถพัฒนาครูให้เป็นผู้มีวิสัยทัศน์และความรู้ที่กว้างขึ้นมากกว่าเดิม ด้วยการดูงานจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นพระสงฆ์ ผู้บริหาร และอาจารย์ที่มีคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรซึ่งโดยศึกษาจากกรณีศึกษาตัวอย่างและสรุปเป็นบทเรียนที่เป็นจุดดีและจุดเด่น เพื่อเรียนรู้แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง

G หมายถึง Group Discussion การอภิปรายกลุ่ม เป็นการอภิปรายกลุ่มเพื่อเรียนรู้ให้เกิดขึ้นแก่ครู โดยการแบ่งผู้เข้ารับการศึกษาเป็นกลุ่มย่อยจากกลุ่มใหญ่กลุ่มย่อย เพื่อพิจารณาประเด็นปัญหา อาจเป็นปัญหาเดียวกันหรือต่างกัน ในช่วงเวลาที่กำหนด มีวิทยากรคอยช่วยเหลือทุกกลุ่ม แล้วนำความคิดเห็นของกลุ่มเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ หรือจัดเป็นการประชุมกลุ่มเล็ก

W หมายถึง Workshop การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครูเกิดคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรด้วยการปฏิบัติจริง โดยจะมีการบรรยายให้ความรู้พื้นฐานก่อนแล้วจึงให้ลงมือปฏิบัติ อาจเป็นการฝึกการใช้เครื่องมือใหม่ๆ ประชุมเพื่อช่วยกันสร้างคู่มือหรือสร้างอุปกรณ์ต่างๆ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี และโรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม ควรจัดอบรมพัฒนาคุณลักษณะตามหลักธรรมสัปปริสธรรม 7
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี และสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการพัฒนาครู และประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

1. ควรส่งเสริมพัฒนาครูให้มีการพัฒนาพฤติกรรมให้เป็นแบบอย่างที่ดีคือต้องเป็นผู้ใช้หลักสถิติสัมปชัญญะในการสร้างวัฒนธรรมของการกิน อยู่ ดู ฟัง ได้เหมาะสม
2. ควรส่งเสริมให้ครูปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัดตามระเบียบกฎเกณฑ์การปฏิบัติหน้าที่การเรียนการสอนอย่างเต็มความสามารถ
3. คารพัฒนาครูให้มีความอดทนอดกลั้นต่อสิ่งที่มากระทบทางกาย วาจา และใจ
4. ควรจัดอบรมพัฒนาครูมีอาชีพเพื่อให้ครูได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาตัวบ่งชี้คุณลักษณะตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของครู
2. ควรทำการศึกษาแนวการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักสัปปริสธรรม 7 สำหรับครูโรงเรียนสังกัดอื่นๆ
3. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมคุณลักษณะตามหลักสัปปริสธรรม 7

เอกสารอ้างอิง

- दन्य तेयनपुम. (2551). **บริหารคนในทศวรรษหน้า**. กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เน็ท.
- ทรงสิริ วิชิรานนท์ และคณะ. (2551). **การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ลกรุ๊ป.
- พระสามารถ อานนุโท. (2550). **ภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรม**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (อุฎฺฐายี). (2509). **สัปปริสธรรม หนังสืออนุสรณ์เนื่องในโอกาสงานฌาปนกิจศพ นายชัย**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- พระมหาอุเทน ปัญญาปริทัศน์. (2546). **ครูสร้างคน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมดา.

**การบริหารการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19ตามหลักอริยสัจ 4
ของกลุ่มโรงเรียนสุวรรณภูมิสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2**
**Teaching and Learning Management in The Covid-19 Situation According to
Ariyasacca Principles of The Suvarnabhumi School Group Under The Office of
Lopburi Primary Educational Service Area 2**

สิระพงษ์ เชษฐชัยอมรกุล

Sirapong Chetchaiamonkul

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

*Corresponding Author e-mail: superduck.tai@gmail.com

ตอบรับบทความ (Received) : 10 มกราคม 2565

เริ่มแก้ไขบทความ (Revised) : 5 กุมภาพันธ์ 2565

รับบทความตีพิมพ์ (Accepted) : 15 มีนาคม 2565

เผยแพร่ออนไลน์ (Available Online) : 20 เมษายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ของกลุ่มโรงเรียนสุวรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 2) เพื่อศึกษาการบริหารการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานการณ์ โควิด-19 ของกลุ่มโรงเรียนสุวรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ตามหลักอริยสัจ 4 ของกลุ่มโรงเรียนสุวรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 172 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ และใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและหาข้อสรุป ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ของกลุ่มโรงเรียนสุวรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 พบว่า โดยภาพรวม และรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ รูปแบบ On-hand เรียนที่บ้านด้วยเอกสาร รองลงมา

คือ รูปแบบ On-demand การจัดการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รูปแบบ On-site เรียนที่โรงเรียนและรูปแบบ On-line เรียนผ่านอินเทอร์เน็ต ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ รูปแบบ On-air เรียนผ่านมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 2) การบริหารการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานการณ์โควิด-19 ของกลุ่มโรงเรียนสุวรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 พบว่ารูปแบบ On-hand เรียนที่บ้านด้วยเอกสารพบว่ามีความเห็นอยู่ในระดับ มาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ครูปรับเนื้อหาการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับรูปแบบ On-hand เรียนที่บ้านด้วยเอกสารได้รองลงมา คือ ครูมีแผนการจัดการเรียนการสอน แบบ On-hand ในสถานการณ์โควิด-19 ส่วนความเห็นน้อยสุดคือ รูปแบบการจัดการเรียนการสอน On-hand เรียนที่บ้านด้วยเอกสารมีความเหมาะสมกับนักเรียน 3) แนวทางการบริหารการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ตามหลักอริยสัจ 4 ของกลุ่มโรงเรียนสุวรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 ผู้บริหารและครูใช้เทคนิควิธีการนำหลักธรรมในหัวข้อหลักอริยสัจ 4 มาปรับใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุด โดยเลือกจัดการเรียนการสอนตามบริบทของสถานการณ์และความพร้อมของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความพร้อมในการเรียนรู้และความปลอดภัยของผู้เรียนเป็นหลัก ตามคำสั่งหรือมาตรการต่างๆ ที่ ศบค. จังหวัดกำหนดเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างต่อเนื่องและได้รับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนการสอน; สถานการณ์โควิด-19; หลักอริยสัจ 4

Abstract

The objectives of this research are: 1) to study the state of teaching and learning management in the COVID-19 situation according to Ariyasacca principles of the Suvarnabhumi School Group under the Office of Lopburi Primary Educational Service Area 2, to study the management of teaching and learning arrangement in the COVID-19 situation according to Ariyasacca principles of the Suvarnabhumi School Group under the Office of Lopburi Primary Educational Service Area 2, and 3) to propose guidelines the management

of teaching and learning arrangement in the COVID-19 situation according to Ariyasacca principles of the Suvarnabhumi School Group under the Office of Lopburi Primary Educational Service Area 2. The quantitative data were collected from 172 school administrators and teachers by questionnaire and then analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation. The qualitative data were collected from 9 school administrators by using interview form and analyzed by content analysis. The research results were found that: 1. The state of teaching and learning management in the COVID-19 situation according to Ariyasacca principles of the Suvarnabhumi School Group under the Office of Lopburi Primary Educational Service Area 2 was at a high level totally and in aspects. In details, the highest level was on On-hand, followed by On-demand, On-site, On-line, and On-air respectively. 2. The management of teaching and learning arrangement in the COVID-19 situation according to Ariyasacca principles of the Suvarnabhumi School Group under the Office of Lopburi Primary Educational Service Area 2 indicated that: the most practice in On-hand is the course contents were adjusted to suite the teaching and learning methods, followed by teachers had lesson plan, and the form of teaching and learning arrangement suitable to learners. 3. The guidelines the management of teaching and learning arrangement in the COVID-19 situation according to Ariyasacca principles of the Suvarnabhumi School Group under the Office of Lopburi Primary Educational Service Area 2 are to integrate the four principle of Ariyasacca with the teaching and learning arrangement in the COVID-19 situation most suitable to the learners depending on the learners' readiness, safety, continuity and efficiency in learning.

Keywords:– Teaching and Learning Management; The Covid-19 Situation; Ariyasacca

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 ขึ้น ซึ่งมีการระบาดในวงกว้าง โดยเมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2563 องค์การอนามัยโลก ได้ประเมินสถานการณ์และประกาศให้โรค Covid-19 เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern) โดยแนะนำให้ทุกประเทศเร่งรัดการเฝ้าระวังและป้องกันความเสี่ยงจากเชื้อ Covid-19 และสำหรับในประเทศไทยนั้นได้มีการพบผู้ป่วยติดเชื้อจำนวนหนึ่ง ซึ่งถึงแม้ว่าตัวเลขผู้ป่วยติดเชื้อในแต่ละวันจะมีจำนวนลดน้อยลง แต่ก็ยังคงอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่อาจวางใจได้ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 ได้ส่งผลกระทบต่อผู้คนอย่างมากและต่างก็ต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของตัวเองเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นพนักงานบริษัทที่ต้องเปลี่ยนสถานที่การทำงาน จากบริษัทมาเป็นที่บ้าน (Work from home) ห้างสรรพสินค้าร้านค้าต่างๆ ต้องปิดเป็นการชั่วคราวตามมาตรการเพื่อลดความเสี่ยงในการแพร่เชื้อ และแม้แต่นักเรียน นักศึกษา ที่ถูกเลื่อนการเปิดเทอม ส่งผลให้นักเรียนส่วนใหญ่เสียโอกาสในการเรียนรู้ที่ร้ายแรงที่สุด นักเรียนกลุ่มนี้เสี่ยงที่จะหลุดออกจากระบบการศึกษาซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียต่อชีวิตเด็กในระยะยาว (ศิริพรรณ รัตนะอำพร (มูลนิธิยุวพัฒน์, 2564)

ดังนั้นครูและผู้ปกครองก็ต้องปรับบทบาทมาเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้มากกว่าเป็นผู้สอน การเรียนการสอนจะมีลักษณะการผสมผสานหลากหลายวิธี จึงมีความท้าทายนโยบายของสถานศึกษาจึงเป็นกรอบสนับสนุนการจัดการศึกษาที่ให้แนวปฏิบัติที่ชัดเจน รวมทั้งการวัดผลเพื่อเน้นพัฒนาการ (Formative Evaluation) ที่นำระบบเทคโนโลยีมาใช้ เมื่อประเมินออกมาแล้ววิเคราะห์ได้ว่าบกพร่องเรื่องใดจะศึกษาเพิ่มได้จากเอกสารอะไรหรือสื่ออะไร ในประเด็นอะไร เป็นต้น (เทื่อน ทองแก้ว, 2563) ซึ่งภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส Covid-19 จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคดังกล่าว ที่จะส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการเรียนการสอนและสุขภาพของนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา สิ่งสำคัญที่สุดในช่วงระยะเวลาต่อจากนี้ไปทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรของสถานศึกษาต้อง

ปรับตัวกับการใช้ชีวิตในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ “New Normal” เน้นการปฏิบัติภายใต้มาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค Covid-19 อย่างเคร่งครัด เพื่อให้สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยจากโรค Covid-19 ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนต้องปรับทั้งระบบให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของเด็กทั้งการกระซิบหลักสูตร เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และสอนอย่างมีแผนที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เด็กเสียโอกาสพัฒนาความรู้และทักษะ (ภูมิภาภิญาญ์สินวัฒน์, 2564) ครูผู้สอน นักเรียนและสถานศึกษาต้องปรับตัวอย่างเร่งด่วนผู้พัฒนาระบบทางด้านสารสนเทศได้เร่งพัฒนาเครื่องมือที่ช่วยในการจัดการศึกษาและการประชุมทางไกล จึงเกิดเครื่องมือที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอนและการประชุมทางไกลขึ้นมาหลาย เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้งาน

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ระลอกใหม่ในประเทศไทย ในช่วงปลายปีพุทธศักราช 2563 ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวประเทศไทยได้เข้าสู่ฤดูหนาวและอากาศนั้น ส่งผลให้ไวรัสมีอายุยาวนานขึ้น จากการคาดคะเนพบว่าการแพร่โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ระลอกใหม่ในไทยครั้งนี้อาจจะรุนแรงกว่าเดิม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ตามหลักอริยสัจ 4 ของกลุ่มโรงเรียนสุวรรณภูมิสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ว่าจะมีแนวทางหรือรูปแบบในการบริหารจัดการเรียนการสอนรูปแบบใดบ้าง เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน และนำองค์ความรู้ที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ของกลุ่มโรงเรียนสุวรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ 4 ในสถานการณ์โควิด-19 ของกลุ่มโรงเรียนสุวรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2

3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ตามหลักอริยสัจ 4 ของกลุ่มโรงเรียนสุวรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนนั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านนำเสนอไว้อย่างหลากหลาย ดังต่อไปนี้

พระราชวรมนูณี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนนั้น ควรจะเป็นกระบวนการที่ช่วยให้มนุษย์แสวงหาจุดหมายให้แก่ชีวิตว่าชีวิตควรอยู่เพื่ออะไรและอย่างไร นับว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้สอนจะต้องจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รู้ว่าจุดหมายของชีวิตคืออะไร หรือชีวิตเกิดมาเพื่ออะไร

วัฒนาพร ระงับทุกข์ ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนการสอนเป็นหน้าที่หลักของครูผู้สอน ไม่ควรจะเป็นการสอนในระดับใดหรือวิชาใดก็ตาม ครูที่มีความสามารถในการสอนก่อนดำเนินการสอน ควรศึกษาจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนของนักเรียนว่า จะเรียนอย่างไร และจะเลือกวิธีการสอนแบบไหนฉะนั้น ผู้สอน ครู และผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอน ต้องจัดให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ ฝึกกระบวนการคิด ฝึกกระบวนการจัดการ รู้จักการเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ รวมถึงสถานการณ์เฉพาะหน้า มีการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหาและป้องกันเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และรอบรู้ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี

หลักอริยสัจ 4

ความหมายของอริยสัจ 4

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก พระองค์กล่าวว่า อริยสัจ คือ สัจจะของผู้ประเสริฐ (หรือผู้เจริญ) สัจจะผู้ประเสริฐพึง “สัจจะอย่างประเสริฐ” พึงทำความเข้าใจไว้ก่อนว่า มิใช่สัจจะตามชอบใจของโลกหรือของตนเอง แต่เป็นสัจจะทางทางปัญญาโดยตรง

ราชบัณฑิตยสถาน กล่าวว่า อริยสัจ คือ ความจริงของพระอริยะ ความจริงอันประเสริฐเป็นธรรมหมวดหนึ่งในพระพุทธศาสนา มี 4 ข้อ ได้แก่ ทุกข์ ทุกขสมุทัย (เหตุให้เกิดทุกข์) ทุกขนิโรธ (ความดับทุกข์) ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา หรือ มรรค (ทางแห่งความดับทุกข์)

สุภีร์ ทุมทอง กล่าวว่า อริยสัจ 4 คือ ความจริงอันประเสริฐ เพราะแท้จริง ไม่แปรผัน เป็นความจริงอันสูงสุด เป็นความจริงอันเลิศสุด ความจริงเด็ดขาด ไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่มันเป็นเป็นอย่างนั้น เพราะว่ามันไม่สามารถจะเป็นอย่างอื่นไปได้

สรุปว่าอริยสัจ คือ ธรรมะที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้และทรงแสดงหลักธรรมที่ว่าด้วยเรื่องอริยสัจไว้มาก อริยสัจ 4 ประการ ได้แก่ ทุกขอริยสัจ สมุทัยอริยสัจ ทุกขนิโรธอริยสัจ ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจ เพราะทรงรู้แจ้งอริยสัจ 4 ประการนี้ตามความเป็นจริง ชาวโลกจึงเรียกพระพุทธองค์ว่า พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

กรอบแนวคิดการวิจัย

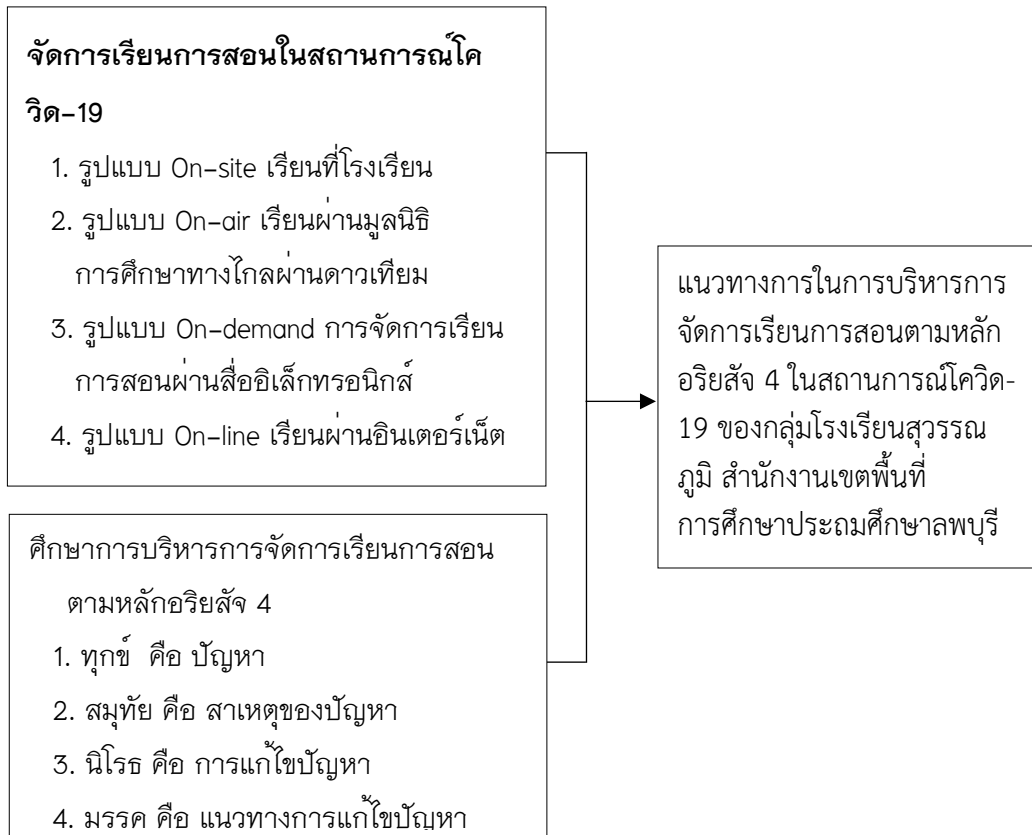
การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาการบริหารการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ตามหลักอริยสัจ 4 ซึ่งได้นำหลักพุทธธรรมคือหลักอริยสัจ 4 มาบูรณาการเป็นหลักการศึกษการบริหารการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ตามหลักอริยสัจ 4 ของกลุ่มโรงเรียนสุวรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 ดังนี้

ตัวแปรต้น

(Independent Variables)

ตัวแปรตาม

(Dependent Variables)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบวิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology Research) เป็นการผสมผสานระหว่างวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology Research) กับวิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology Research) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยดำเนินการวิจัย ดังนี้ 1) ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี ระเบียบและผลงานที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดกรอบแนวคิด หัวข้อปัญหา และวัตถุประสงค์การวิจัย 3)

กำหนดกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย 4) สร้างเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลในการวิจัย 5) นำเครื่องมือเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ 6) ทดสอบเครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่าง ที่ไม่ใช่ตัวอย่างและที่ใช้ในการวิจัย (Try out) 7) ดำเนินการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล 8) วิเคราะห์และแปลผลข้อมูล 9) สรุปและรายงานผลการศึกษาวิจัย

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียนสุวรรณภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 มีผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 15 คนและครูผู้สอนจำนวน 157 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 172 คน

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ทั้งนี้โดยเลือกจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์สูงในการปฏิบัติหน้าที่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับสภาพการบริหารการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ตามหลักอริยสัจ 4 ของกลุ่มโรงเรียนสุวรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2

2. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร เกี่ยวกับการบริหารจัดการการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ตามหลักอริยสัจ 4 ของกลุ่มโรงเรียนสุวรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (σ) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

2. การวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้การวิเคราะห์แบบสามเส้า

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนตามระดับความคิดเห็นของครูมีต่อสภาพปัญหาการบริหารการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ของกลุ่มโรงเรียนสุวรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2

1. รูปแบบ On-hand เรียนที่บ้านด้วยเอกสาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83 ตามรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูปรับเนื้อหาการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับรูปแบบ On-hand เรียนที่บ้านด้วยเอกสารได้ ครูมีแผนการจัดการเรียนการสอน แบบ On-hand ในสถานการณ์โควิด-19 ครูสามารถวัดผลการเรียนรู้ แบบ On-hand เรียนที่บ้านด้วยเอกสารได้เป็นไปตามหลักสูตรการวัดและประเมินผลของแต่ละโรงเรียน รูปแบบการจัดการเรียนการสอน On-hand เรียนที่บ้านด้วยเอกสารมีความเหมาะสมกับนักเรียน ตามลำดับ

2. รูปแบบ On-demand การจัดการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.88 ตามรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนแบบ On-demand มีความเหมาะสมกับนักเรียน ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ครูสามารถปรับเนื้อหา วิชาต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอน แบบ On-demand ให้เหมาะสมกับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ได้ และครูมีแผนการจัดการเรียนการสอนแบบ On-demand ใช้จัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ส่วนลำดับสุดท้ายได้แก่ครูสามารถวัดผลการเรียนรู้ จากการจัดการเรียนรู้แบบ On-demand เป็นไปตามหลักสูตรการวัดและประเมินผลของแต่ละโรงเรียน ตามลำดับ

3. รูปแบบ On-site เรียนที่โรงเรียนโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.99 ตามรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูมีแผนการจัดการเรียนการสอน แบบ On-site ที่โรงเรียน ในสถานการณ์โควิด-19 อย่างไม่เป็นรูปธรรม ครูสามารถวัดผลจัดการเรียนการสอนแบบ On-site ในสถานการณ์โควิด-19 ครูจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19 และครูสามารถจัดการเรียนการสอน แบบ On-site ที่โรงเรียน ในสถานการณ์โควิด-19 ตามลำดับ

4. รูปแบบ On-line เรียนผ่านอินเทอร์เน็ต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.01 ตามรายข้ออยู่ในระดับ มาก ได้แก่ ครูสามารถวัดผลการเรียนรู้ จากการจัดการเรียนรู้แบบ On-line เป็นไปตามหลักสูตรการวัดและประเมินผลของแต่ละโรงเรียน ครูปรับเนื้อหา บูรณาการวิชาต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับรูปแบบ On-line

และ การเรียนการสอนแบบ On-line เรียนผ่านอินเทอร์เน็ต มีความเหมาะสมกับนักเรียน ครูมีแผนการจัดการเรียนการสอน แบบ On-line ใช้ในสถานการณ์โควิด-19 ตามลำดับ

5.รูปแบบ On-air เรียนผ่านมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.58 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.11 ตามรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมาปรับใช้ ให้เข้ากับกิจกรรมการเรียนรู้ตามรายวิชา ครูนำแผนการจัดการเรียนรู้มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมาบูรณาการ ให้กับนักเรียนในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ครูใช้การจัดการเรียนรู้มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมาบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนของครู ส่วนลำดับสุดท้ายได้แก่ครูสามารถวัดผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นไปตามหลักสูตรการวัดและประเมินผลของแต่ละโรงเรียน ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ตามหลักอริยสัจ 4 ของกลุ่มโรงเรียนสุวรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 พบว่า

ผลการวิเคราะห์รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารจัดการเรียนการสอนของครูจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ตามหลักอริยสัจ 4 ของกลุ่มโรงเรียนสุวรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 ทั้งสิ้น 5 รูปแบบ คือ 1. แบบ On-site เรียนที่โรงเรียน 2. แบบ On-air เรียนผ่านมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 3. แบบ On-demand การจัดการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ 4. แบบ On-line เรียนผ่านอินเทอร์เน็ต 5. แบบ On-hand เรียนที่บ้านด้วยเอกสาร พอสรุปผลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) มีรายละเอียดในแต่ละรูปแบบดังต่อไปนี้

รูปแบบที่ 1. รูปแบบ On-site เรียนที่โรงเรียน ในสถานการณ์นี้จำเป็นต้องใช้หลักของอริยสัจ 4 **กำหนดรู้ปัญหาคือ** เด็กนักเรียนมีทั้งกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่ไม่เสี่ยงจะต้องบริหารจัดการแยกกลุ่มเด็กนักเรียน โดยคำนึงถึงการเรียนการสอนให้ปลอดภัย สาเหตุของปัญหา มาจากการที่เด็กนักเรียนบางกลุ่มมีความเสี่ยงติดเชื้อทำให้ไม่สามารถมาเรียนรวมได้ การแก้ไขปัญหา ได้แก่ การปฏิบัติตามมาตรการ การป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสตามมาตรการของ ศบค. แนวทางการแก้ไขปัญหา ได้แก่ การปฏิบัติตามมาตรการของ ศบค. การนำนักเรียน

เข้ารับวัคซีน การเว้นระยะห่างทางสังคมและสวมหน้ากากอนามัย สวมหน้ากากอนามัย เว้นระยะห่างและการสวมหน้ากากอนามัย งตกิจกรรมที่มีการรวมตัวกัน โดยครูจะต้องคอยสอดส่อง ดูแลนักเรียนในการเว้นระยะห่างและสวมหน้ากากอนามัย สาเหตุของปัญหา มาจากงบประมาณที่มีน้อยและชุมชนรอบโรงเรียนมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเป็นจำนวนมาก การแก้ไขปัญหา ได้แก่ การปฏิบัติตามมาตรการของ ศบค. ติดตามเด็กนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยสำรวจว่านักเรียนแต่ละคนสามารถจัดการเรียนการสอนในรูปแบบใดได้บ้างเพื่อจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

รูปแบบที่ 2. แบบ On-air เรียนผ่านมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ตามหลักอริยสัจ 4 การจัดการเรียนการสอนรูปแบบ On-air เรียนผ่านมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในสถานการณ์นี้จำเป็นต้องใช้หลักของอริยสัจ 4 กำหนดรู้ปัญหาคือ สาเหตุของปัญหา มาจากการที่นักเรียนไม่มีอุปกรณ์จานดาวเทียมในการรับสัญญาณในการเรียนทางไกล การแก้ไขปัญหา ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่น แนวทางการแก้ไขปัญหา ได้แก่ ครูสำรวจความพร้อมของนักเรียนว่านักเรียนมีความพร้อมในการเรียนในรูปแบบใด นักเรียนไม่สามารถเรียนในรูปแบบนี้ได้ สาเหตุของปัญหา มาจากการที่บ้านของนักเรียนไม่มีอุปกรณ์จานดาวเทียมในการรองรับสัญญาณ การแก้ไขปัญหา ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่น และทำการขอสนับสนุนงบประมาณเพื่อให้เรียนในรูปแบบนี้ได้ แนวทางการแก้ปัญหา ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการเรียนที่บ้านด้วยเอกสาร โรงเรียนไม่สามารถจัดการเรียนในรูปแบบนี้ได้ สาเหตุของปัญหา มาจากการที่นักเรียนไม่มีอุปกรณ์จานดาวเทียมในการรับสัญญาณ การแก้ไขปัญหา ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่น แนวทางการแก้ปัญหา ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการเรียนที่บ้านด้วยเอกสาร โดยครูกำหนดติดตามการเรียนของนักเรียน โรงเรียนไม่สะดวกในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ สาเหตุของปัญหา มาจาก ผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจนไม่มีโทรทัศน์หรือจานดาวเทียมในการรับสัญญาณ การแก้ไขปัญหา ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่น แนวทางการแก้ไขปัญหา ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการเรียนการสอนที่บ้านด้วยเอกสาร นักเรียนไม่สามารถเรียนในรูปแบบนี้ได้ สาเหตุของปัญหา มาจากการที่นักเรียนไม่มีอุปกรณ์ในการเรียน

และผู้ปกครองไม่มีเวลาในการดูแลนักเรียนตามเวลาเรียนทางไกลได้ การแก้ไขปัญหา ได้แก่ จัดหางบประมาณในการช่วยเหลือนักเรียนให้มีอุปกรณ์ในการเรียน แนวทางการแก้ไขปัญหา ได้แก่ หาทุนสนับสนุนอุปกรณ์ และจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่น เป็นต้น

รูปแบบที่ 3. แบบ On-demand การจัดการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามหลักอริยสัจ 4 คือ กำหนดรู้ปัญหาคือ นักเรียนไม่มีอุปกรณ์ในการเข้าถึงข้อมูล สาเหตุมาจากครอบครัวของนักเรียนส่วนมากมีฐานะยากจน แก้ไขโดยการติดต่อสอบถามพูดคุยกับผู้ปกครองว่าสามารถให้บุตรหลานทำการเรียนแบบใดได้บ้าง และจัดการเรียนการสอนตามความพร้อมของผู้ปกครองและนักเรียน นักเรียนส่วนใหญ่ขาดอุปกรณ์ในการเรียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สาเหตุจากการขาดอุปกรณ์การเรียนและงบประมาณในการสนับสนุนการเรียน แก้ไขโดยการจัดหางบประมาณหรืออุปกรณ์การเรียนให้แก่ นักเรียน แก้ไขโดยครูช่วยจัดหาอุปกรณ์การเรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนในรูปแบบนี้ได้ เด็กไม่มีอุปกรณ์สื่อสารทางเทคโนโลยีในการเรียน สาเหตุของปัญหา มาจากบ้านของนักเรียนบางคนมีฐานะยากจน ผู้ปกครองไม่สามารถซื้ออุปกรณ์ในการเรียนให้ นักเรียนได้ แก้ไขโดยครูติดตามนักเรียนเป็นรายบุคคลและสำรวจความพร้อมของนักเรียน มีแนวทางโดยครูติดตามดูว่านักเรียนแต่ละคนมีความพร้อมในการเรียนในรูปแบบใดแล้วจัดกลุ่มนักเรียน เรียนในรูปแบบต่างๆ นักเรียนขาดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการเรียน สาเหตุของปัญหา มาจากการขาดแคลนงบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์และบุคลากรที่มีความสามารถในการสอนในรูปแบบนี้ แก้ไขโดยจัดหาอุปกรณ์ให้แก่ นักเรียน เพื่อให้มีการเข้าถึงการเรียนและพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีแนวทางโดยครูสำรวจและกำหนดให้นักเรียนได้เข้าถึงการเรียนในรูปแบบต่างๆ โรงเรียนไม่สามารถจัดการเรียนในรูปแบบนี้ได้ สาเหตุจากที่วิธีนี้มีสื่อมากเกินไปจนเด็กไม่สามารถเข้าถึงพร้อมกันได้ แก้ไขโดยการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่น แก้ไขโดยการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ ตามความถนัดของนักเรียน

รูปแบบที่ 4. แบบ On-line เรียนผ่านอินเทอร์เน็ต ในสถานการณ์นี้จำเป็นต้องใช้หลักของอริยสัจ 4 กำหนดรู้ปัญหาคือ นักเรียนขาดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการเรียน สาเหตุจากการที่ครอบครัวของนักเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลนงบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์ให้กับบุตรหลาน แก้ไขโดยแบ่งกลุ่มนักเรียนในการเรียนตามความพร้อม มีแนวทางคือ นักเรียนกลุ่มไหนที่

สามารถเรียนในรูปแบบนี้ได้ ครูจะต้องจัดการเรียนการสอนให้มีความกระชับมีเทคนิคการสอนที่ดี แก้ไขโดยการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่นๆ แทน มีแนวทางคือโรงเรียนจัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่ให้นักเรียนมารับเอกสารไปเรียนด้วยตนเองที่บ้าน นักเรียนไม่สามารถเรียนในรูปแบบนี้ได้ครบทุกคน สาเหตุมาจากนักเรียนบางส่วนไม่มีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการเรียน แก้ไขโดยให้ครูมีเทคนิคติดตามนักเรียนรายบุคคล มีแนวทางคือจับคู่จัดทำใบความรู้และแบบฝึกหัด โดยนัดหมายให้นักเรียนมารับกลับไปเรียนที่บ้านและนัดวันส่งงาน นักเรียนส่วนน้อยเท่านั้นที่สามารถเรียนในรูปแบบนี้ได้ สาเหตุมาจากครอบครัวนักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะทางบ้านยากจน แก้ไขโดยครูสำรวจความพร้อมของนักเรียนและจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่น มีแนวทางคือ การจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนในการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดยครูคอยติดตามและประเมินการเรียนของนักเรียน นักเรียนไม่มีอุปกรณ์ในการเรียน สาเหตุมาจากฐานะทางบ้านยากจนขาดแคลนทุนทรัพย์ แก้ไขโดย การติดต่อประสานงานงบประมาณสนับสนุนจากรัฐและจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่นที่มีความพร้อม เหมาะสมกับนักเรียน มีแนวทางคือ ครูจัดทำใบความรู้และแบบฝึกหัด ให้นักเรียนมารับและนำกลับไปเรียนรู้อยู่ด้วยตนเองที่บ้าน นักเรียนไม่มีอุปกรณ์ในการเรียนในรูปแบบนี้ ขาดแคลนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สาเหตุมาจากการที่นักเรียนมีฐานะทางบ้านยากจน แก้ไขโดยจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่น แนวทางการแก้ไขปัญหาคือ ได้แก่ ติดต่อสนับสนุนงบประมาณจากรัฐ สาเหตุจากนักเรียนบางกลุ่มไม่มีอุปกรณ์ อีกทั้งบริเวณโรงเรียนและชุมชนเป็นที่อับสัญญาณ ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลบุตรหลาน แก้ไขโดยการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่น มีแนวทางคือการให้นักเรียนมารับเอกสารนำกลับไปเรียนที่บ้าน นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีงบประมาณในการจ่ายค่าอินเทอร์เน็ต สาเหตุมาจากการที่นักเรียนต้องสมัครอินเทอร์เน็ตในราคาแพงผู้ปกครองขาดงบประมาณในการสนับสนุน แก้ไขโดยครูสำรวจว่านักเรียนมีความพร้อมในการเรียนในรูปแบบใดบ้าง ที่นักเรียนมีความพร้อมสามารถเข้าถึงการเรียนการสอนได้ มีแนวทางคือการจัดทำงบประมาณในการสนับสนุนค่าอินเทอร์เน็ต ส่วนนักเรียนที่ไม่เสี่ยงสูงจัดให้สามารถมาเรียนที่โรงเรียนได้ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าเรียนได้เนื่องจากต้องช่วยงานทางบ้าน สาเหตุจากผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำให้นักเรียนต้องช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ในด้านอื่นๆ แก้ไข

โดยทำสื่อใบความรู้และแบบฝึกหัดส่งให้กับนักเรียน มีแนวทางคือ ครูขยายระยะเวลา ในการเรียนและสั่งงาน เพื่อให้นักเรียนสามารถมาเรียนรู้หลังจากภารกิจช่วยเหลืองานที่บ้าน

รูปแบบที่ 5. แบบ On-hand เรียนที่บ้านด้วยเอกสาร ในสถานการณ์นี้จำเป็นต้องใช้หลักของอริยสัจ 4 กำหนดปัญหาคือ นักเรียนไม่ได้เรียนรู้และทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง สาเหตุของปัญหา มาจากการที่ผู้ปกครองของนักเรียนบางกลุ่มทำแบบฝึกหัดให้กับนักเรียน ทำให้คุณครูไม่สามารถวัดและประเมินผลตามความเป็นจริงได้ แก้ไขโดยผู้บริหารประชุมกับคุณครู นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มารับส่งใบงานและส่วนมากไม่ทำตามด้วยตนเอง สาเหตุมาจากผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่ติดภารกิจประกอบอาชีพไม่มีเวลาในการดูแลนักเรียน แก้ไขปัญหาโดยครูนิเทศติดตามสอบถามนักเรียนและผู้ปกครอง นักเรียนบางกลุ่มไม่สามารถเรียนผ่านเอกสารด้วยตนเองได้ สาเหตุมาจากการที่ผู้ปกครองต้องไปทำงานจึงไม่มีเวลาคอยดูแลนักเรียน แก้ไขปัญหาโดยผู้บริหารให้ครูติดต่อสอบถามนักเรียนเป็นรายบุคคล มีแนวทางคือ ครูประสานงานกับนักเรียนเป็นรายบุคคล สาเหตุมาจากการที่นักเรียนไม่เข้าใจในบทเรียนขาดการติดต่อสื่อสารกับคุณครูและผู้ปกครองไม่มีเวลาในการประสานงานติดต่อสื่อสาร แก้ไขโดยครูจัดทำใบความรู้และแบบฝึกหัดให้มีความง่ายมากยิ่งขึ้นดึงดูดให้นักเรียนสนใจในการทำแบบฝึกหัด มีแนวทางคือ ประสานงานกับผู้ปกครอง เด็กนักเรียนไม่ได้ทำงานส่งตามเวลา เกิดการสะสมของงาน สาเหตุจากผู้ปกครองไม่ได้ดูแลนักเรียนเนื่องจากต้องไปทำงานประกอบอาชีพ แก้ไขโดยครูติดตามนักเรียนเป็นรายบุคคล มีแนวทางคือ ครูประสานงานกับนักเรียนและผู้ปกครองให้มารับใบความรู้และแบบฝึกหัดสัปดาห์ละครั้งเป็นอย่างต่ำ เด็กนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานส่งและขาดการติดต่อประสานงานกับคุณครู สาเหตุของปัญหา มาจากการที่ผู้ปกครองไม่ได้ดูแลนักเรียน แก้ไขปัญหาโดย ผู้บริหารให้ครูติดตามประสานงานกับผู้ปกครองเป็นรายบุคคล มีแนวทางคือ ครูประสานงานกับผู้ปกครองให้ช่วยถ่ายรูปการทำงานของนักเรียนส่งทางสื่อช่องทางอิเล็กทรอนิกส์เด็กนักเรียนขาดความรับผิดชอบในการส่งงานตามเวลา สาเหตุมาจากการที่นักเรียนอยู่บ้านและผู้ปกครองไม่มีเวลาในการดูแลนักเรียน ทำให้นักเรียนไม่สนใจในการเรียนและทำใบงานด้วยตนเอง แก้ไขโดยติดตามนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยเฉพาะนักเรียนที่ไม่ส่งงาน มีแนวทางคือติดตามสอบถามนักเรียนเป็นรายบุคคล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการบริหารการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ตามหลักอริยสัจ 4 ของกลุ่มโรงเรียนสุวรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 พบว่า

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร ตำรา วิทยานิพนธ์ การสัมภาษณ์ หลักอริยสัจ 4 สภาพปัญหาการบริหารการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ของกลุ่มโรงเรียน สุวรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 เกี่ยวกับการบริหารการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ 4 สามารถสรุปการเสนอแนวทางการบริหารการจัดการเรียนการสอนดังนี้

1. รูปแบบ On-site เรียนที่โรงเรียน : การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้มีปัญหาคือนักเรียนไม่สามารถมาเรียนรวมที่โรงเรียน จึงไม่สามารถทำการเรียนการสอนที่โรงเรียนได้ ทำให้การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส ซึ่งทำให้ผู้ปกครองกลัวการที่บุตรหลานของตนเองจะติดเชื้อไวรัสในการมาเรียนที่โรงเรียน โรงเรียนจะต้องปฏิบัติตามมาตรการของ ศบค. อย่างเคร่งครัดและจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่นๆ ได้แก่ การบริหารงบประมาณในการจัดซื้อชุดตรวจหาเชื้อ ATK สุ่มตรวจให้กับนักเรียนที่มีความเสี่ยงสูง จัดให้มีจุดคัดกรองก่อนเข้าโรงเรียน โดยมีการตรวจวัดอุณหภูมิ ล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ พร้อมทั้งสวมหน้ากากอนามัยและเว้นระยะห่างทางสังคมเพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. รูปแบบ On-air เรียนผ่านมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม : การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ได้ เนื่องจากที่บ้านของนักเรียนไม่มีอุปกรณ์โทรทัศน์ จานดาวเทียมในการรับสัญญาณในการเรียนการสอนทางไกลและผู้ปกครองไม่มีเวลาในการดูแลบุตรหลานให้เรียนตรงตามเวลาเรียนได้ ครูผู้สอนต้องติดตามและให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่สามารถเรียนในรูปแบบนี้ได้และบูรณาการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่น โดยครูติดตามนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยให้นักเรียนรายงานตัวในการเข้าเรียนทางไกลตามเวลาและการส่งงานควบคู่กับใบความรู้ผ่านโทรศัพท์มือถือหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้ปกครอง 3. รูปแบบ On-demand การจัดการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ : การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีอุปกรณ์

อิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนทำให้ไม่สามารถเข้าถึงการเรียนในรูปแบบนี้ได้ เนื่องจากที่ครอบครัวนักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะทางบ้านยากจนทำให้ขาดแคลนงบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการเรียน ครูจึงต้องสำรวจความพร้อมของนักเรียนที่ตนเองรับผิดชอบว่านักเรียนมีความพร้อมในการเรียนในรูปแบบใดและดำเนินการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่นๆตามที่นักเรียนมีความพร้อม เช่นการให้นักเรียนรับเอกสารใบความรู้ไปเรียนที่บ้าน หรือการจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนที่มีที่อยู่อาศัยใกล้เคียงกันแบบพี่ช่วยน้อง เป็นต้น

4. รูปแบบ On-line เรียนผ่านอินเทอร์เน็ต : การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ นักเรียนไม่มีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ทำให้ไม่สามารถเรียนในรูปแบบนี้ได้และไม่สามารถเข้าเรียนตรงตามเวลาในคาบเรียนได้ เนื่องจากการที่ครอบครัวนักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะทางบ้านยากจนขาดแคลนทุนทรัพย์ในการจัดซื้ออุปกรณ์ในการเรียนและนักเรียนส่วนใหญ่ต้องช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ทางบ้านไม่สามารถเข้าเรียนได้ตามเวลา ครูจึงต้องสำรวจความพร้อมของนักเรียนและผู้ปกครอง โดยการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่นที่เหมาะสมกับนักเรียนและดำเนินการจัดทำใบความรู้แบบฝึกหัดให้นักเรียนมารับที่โรงเรียนและกลับไปทำที่บ้าน พร้อมทั้งจัดส่งสื่อการเรียนรู้นักเรียนนำไปศึกษาหลังจากเสร็จภารกิจทางบ้าน โดยใช้เวลาว่างในการเรียนรู้สื่อการเรียนการสอน

5. รูปแบบ On-hand เรียนที่บ้านด้วยเอกสาร : การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ เด็กนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ทำงานส่งเวลาที่กำหนด เด็กนักเรียนบางกลุ่มไม่ได้ทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง เนื่องจากการที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีเวลาดูแลติดตามนักเรียนเนื่องจากติดภารกิจในการประกอบอาชีพ เด็กนักเรียนบางกลุ่มผู้ปกครองทำแบบฝึกหัดให้ทำให้นักเรียนไม่ได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เนื้อหาใบความรู้และแบบฝึกหัดยากต่อการเข้าใจของนักเรียน โดยผู้บริหารให้ครูนิเทศติดตามประสานงานกับผู้ปกครองและนักเรียนเป็นรายบุคคล และปรับรูปแบบของใบความรู้และแบบฝึกหัด ครูทำหน้าที่ประสานงานกับผู้ปกครองขอความร่วมมือในการดูแลนักเรียนติดตามการทำงานของนักเรียนโดยประสานงานติดต่อกับคุณครูเป็นระยะเพื่อติดตามผล อีกทั้งคุณครูต้องปรับเปลี่ยนบูรณาการใบความรู้และแบบฝึกหัดให้มีความง่ายและน่าสนใจทันสมัยมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ตามหลัก อริยสัจ 4 ของกลุ่มโรงเรียนสุวรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2 ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้ ดังภาพที่ 1 ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 วิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักอปริหาริยธรรม

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการจัดการเรียนการสอนใน สถานการณ์โควิด-19 ตามหลักอริยสัจ 4 ของกลุ่มโรงเรียนสุวรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2

1. รูปแบบ On-site เรียนที่โรงเรียน : การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้มีความเสี่ยงในการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสเป็นอย่างมาก ผู้บริหารและครูได้ปฏิบัติตามมาตรการของ ศบค. อย่างเคร่งครัด ทำให้เกิดความปลอดภัยแก่นักเรียนและสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองเพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. รูปแบบ On-air เรียนผ่านมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม : การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ ผู้บริหารได้สังเกตเห็นปัญหาและได้หาแนวทางแก้ไขปัญห โดย

มอบหมายให้ครูสำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อจัดการเรียนการสอนตามความพร้อมของนักเรียน เกิดผลให้นักเรียนมีโอกาสในการเข้าถึงการเรียนการสอนได้อย่างทั่วถึง

3. รูปแบบ On-demand การจัดการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ : การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้จะมีปัญหาในลักษณะเหมือนกับรูปแบบ On-air เรียนผ่านมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ผู้บริหารดำเนินการจัดประชุมครูในโรงเรียน โดยมอบหมายให้ครูสำรวจความพร้อมของนักเรียนที่ตนเองรับผิดชอบว่านักเรียนมีความพร้อมในการเรียนในรูปแบบใดและดำเนินการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่นๆ เช่นการให้นักเรียนรับเอกสารใบความรู้ไปเรียนที่บ้านหรือการจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนที่มีที่อยู่อาศัยใกล้เคียงกันแบบที่ช่วยน้อง เป็นต้น

4. รูปแบบ On-line เรียนผ่านอินเทอร์เน็ต : การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ นักเรียนไม่มีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ทำให้ไม่สามารถเรียนในรูปแบบนี้ได้และไม่สามารถเข้าเรียนตรงตามเวลาในคาบเรียนได้ ผู้บริหารได้วางแผนและมอบหมายให้ครูสำรวจความพร้อมของนักเรียนและผู้ปกครอง โดยการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่นที่เหมาะสมกับนักเรียนและดำเนินการจัดส่งสื่อการเรียนรู้ ให้นักเรียนใช้เวลาหลังจากเสร็จภารกิจหน้าที่ทางบ้านเข้าถึงสื่อการเรียนการสอน

5. รูปแบบ On-hand เรียนที่บ้านด้วยเอกสาร : การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ ซึ่งถือว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในกลุ่มโรงเรียนสุวรรณภูมิได้นำมาใช้เป็นรูปแบบหลัก ผู้บริหารและครูได้มองเห็นถึงปัญหา โดยผู้บริหารมอบหมายให้ครูนิเทศติดตามประสานงานกับผู้ปกครองขอความร่วมมือในการดูแลนักเรียนติดตามการทำงานของนักเรียน อีกทั้งคุณครูได้ปรับเปลี่ยนบูรณาการใบความรู้และแบบฝึกหัดให้มีความง่ายและน่าสนใจทันสมัยมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานต้นสังกัดควรเข้ามากำกับติดตามช่วยเหลือ สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองเพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรกำหนดให้มีการสำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อจัดการเรียนการสอนตามความพร้อมของนักเรียน เพื่อให้เข้าถึงการเรียนการสอนได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

3. กำหนดมาตรฐานการวัดความสามารถวัดผลการเรียนรู้ จากการจัดการเรียนรู้แบบ On-demand เป็นไปตามหลักสูตรการวัดและประเมินผลของแต่ละโรงเรียน

4. กำหนดมอบหมายให้ครูนิเทศติดตามประสานงานกับผู้ปกครองขอความร่วมมือในการดูแลนักเรียนติดตามการทำงานของนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

1. ควรนำแนวทางการบริหารการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ตามหลักอริยสัจ 4 ไปปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่

2. ควรปรับประยุกต์ใช้รูปแบบการสอนตามแต่บริบทของพื้นที่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ในรูปแบบ On-air เรียนผ่านมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สำหรับโรงเรียนมัธยม

2. ควรศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น มีตัวแปรที่มีความหลากหลายมากขึ้น

3. ควรศึกษาหลักธรรมอื่นๆ ในการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ในลักษณะอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

เทียน ทองแก้ว. (2563). “การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่: ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของCOVID-19”. **วารสารครูสภาวิทยากรย์**. ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2563)

พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2525). **ปรัชญาการศึกษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2 (ฉบับแก้ไขปรับปรุง). กรุงเทพฯ: โกลด์คัมทอง.

ภูษิมา ภิญโญสินวัฒน์. (2020). **จัดการเรียนการสอนอย่างไรในสถานการณ์โควิด-19: จากบทเรียนต่างประเทศสู่การจัดการเรียนรู้ของไทย**. แหล่งที่มา

<https://tdri.or.th/2020/05/examples-of-teaching-and-learning-in-covid-19-pandemic/>. สืบค้นเมื่อ 12 พ.ค. 2564.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2566). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554, เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2556**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พิมพ์ที่ บริษัท นามมีบุคส์พับลิเคชั่นส์.

วัฒนาพร ระวังทุกข์. (2542). **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพฯ: เอล ที เพรส.

ศิริพรรณ รัตนะอำพร (มูลนิธิยุวพัฒน์). **การศึกษาในยุค Covid-19**. แหล่งที่มา <https://www.yuvabadhanafoundation.org/th/ข่าวสาร/บทความทั่วไป/การศึกษาcovid-19> สืบค้นเมื่อ 12 พ.ค. 2564.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. (2559). **พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนอะไร** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สาสะการพิมพ์การ.

สุวีร์ ทูมทอง. (2554). **สัจจะแห่งชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สาละ.

การบริหารสถานศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรม
สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี

Administration of Educational Institutions according to the Principles of
Aparihaniyadharmma for Secondary School, Pathum Thani Province.

ธนชูดา ตันตรานุกุล

Thanachuda Tantranukun

โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 69 (คลองหลวง)

Thairathwittaya 69 School (Khlong Luang)

*Corresponding Author e-mail: ktantranukun@gmail.com

ตอบรับบทความ (Received) : 19 มกราคม 2565

เริ่มแก้ไขบทความ (Revised) : 1 กุมภาพันธ์ 2565

รับบทความตีพิมพ์ (Accepted) : 10 มีนาคม 2565

เผยแพร่ออนไลน์ (Available Online) : 20 เมษายน 2565

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี 3) เพื่อเสนอวิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี จำนวน 327 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของครูและแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ ข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ โรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยอยู่เสมอ และมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น ด้านการบริหารงบประมาณ ข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการตรวจสอบภายใน ได้แก่ มีคณะกรรมการตรวจสอบภายใน การประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย ด้านการบริหารงานบุคคล ข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ได้แก่ มีกลวิธีใน

การค้นหาคูบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเข้ามาร่วมปฏิบัติงาน ด้านการบริหารทั่วไป ข้อที่
ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ วางแผนการบริหารจัดการ อาคารสถานที่และ
สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา 2) ผลการศึกษาวิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักอภิธานิย
ธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้าน
การบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป มีวิธีการบริหาร
สถานศึกษาตามหลักอภิธานิยธรรม 7 ดังนี้ 1) ด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ 2) ด้านพร้อม
เพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม 3) ด้านปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน 4)
ด้านการเคารพนับถือผู้ใหญ่ 5) ด้านไม่ลุแก่อำนาจความหยอก ความเห็นแก่ตัว 6) ด้านเคารพ
สักการะสิ่งที่ชุมชนนั้นนับถือ 7) ด้านเคารพในพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงศีล 3) ผลการเสนอวิธีการ
บริหารสถานศึกษาตามหลักอภิธานิยธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี
พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการมี 7 วิธี ด้านการบริหารงบประมาณ มี 7 วิธี ด้านการบริหารงาน
บุคคล มี 7 วิธี ด้านการบริหารทั่วไป มี 7 วิธี
คำสำคัญ: การบริหาร; อภิธานิยธรรม; โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

The objectives of this research are: 1) to study the state of secondary school administration in Pathum Thani province, 2) to study methods for development of administration based on Aparihaniyadhamma principles in secondary school in Pathum Thani province, and 3) to propose the methods for development of administration based on Aparihaniyadhamma principles in secondary school in Pathum Thani province. The samples used in the study were 327 teachers and administrators of secondary schools in Pathum Thani province. The data were collected by questionnaire and interview form and then analyzed by percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The study results showed that: 1) The state of secondary school administration in Pathum Thani province was as follows: In academic administration, the least mean value was on curriculum development in the aspect that the curriculum was regularly and continuously developed in accordance with the requirement of

society, community and locality. In budget administration, the least mean value was on internal assurance in the aspect of having internal assurance committee to assess the quality of work performance. In personnel administration, the least mean value was on recruitment in the aspect of the recruitment methods to obtain qualified personnel. In general administration, the least mean value was on buildings in the aspect of the planning and managing school buildings and environments. 2) The methods for development of administration based on Aparihaniyadhamma principles in secondary school in Pathum Thani province in 4 aspects are: 1) To hold regular and frequent meetings, 2) To meet together in harmony and to disperse in harmony, 3) To follow the school rules and regulations, 4) To respect the elders, 5) To control desire and selfishness, 6) To honour and worship monuments and objects of worship, and 7) To pay respect to virtuous monks. 3) There are methods for development of administration based on Aparihaniyadhamma principles in secondary school in Pathum Thani province as follows: 7 methods in academic administration, 7 methods in budget administration, 7 methods in personnel administration, and 7 methods in general administration.

Keywords:– Administration; Aparihaniyadhamma; Secondary School

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก และการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 4 มาตรา 54 ว่ารัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2560) การจัดการศึกษาจึงต้องสอดคล้องกันทั้งระบบ ตั้งแต่ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษาไปจนถึงอุดมศึกษา โดยมุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งบนโลกนี้ มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่างๆ ให้ตอบสนองความต้องการของสังคมได้ (กำจร ตติยกวี, 2559) ดังนั้น การพัฒนาการศึกษา

นั้นจึงจำเป็นต้องเร่งดำเนินการปฏิรูปการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ (ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์, 2559)

ส่วนการบริหารสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำลง ได้จากการเปรียบเทียบผลต่างคะแนนเฉลี่ยของผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET ของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี ระหว่างปีการศึกษา 2561 กับปีการศึกษา 2562 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี, 2563) จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการศึกษาของสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดปทุมธานียังมีปัญหาหลายด้าน ซึ่งสมศรี มธุรสสุวรรณ (สมศรี มธุรสสุวรรณ, 2541) พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการ คือ ครูอาจารย์ไม่ทำแผนการสอน ครูอาจารย์มีงานนอกเหนือการสอนมากเกินไปทำให้ไม่มีเวลาศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ครูอาจารย์ไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมนักเรียน และไม่มีการนำผลการประเมินผลงานวิชาการไปใช้อย่างจริงจัง ปัญหาด้านการบริหารงบประมาณ วีระพงษ์ ก้านกึ่ง (วีระพงษ์ ก้านกึ่ง, 2560) พบว่า ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 7 ด้าน พบว่าปัญหาส่วนใหญ่ คือ การขาดบุคลากรที่มีความรู้โดยตรงด้านการเงินการบัญชีและพัสดุ บันทึกระบบบัญชีไม่เป็นปัจจุบันและทะเบียนคุมวัสดุ ครุภัณฑ์ ไม่เป็นปัจจุบัน ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล วรรณา แซ่มพุทรา พบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี น้อยที่สุด ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน และด้านการจ่ายค่าตอบแทน (วรรณา แซ่มพุทรา, 2559) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมศักดิ์ พรหมมล ที่ทำการวิจัยเรื่องความคาดหวังของครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบ คือ การดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีหรือเลื่อนวิทยฐานะให้สูงขึ้น มีการประกาศผลล่าช้า และมีเกณฑ์การประเมินที่เข้มงวดทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ (สมศักดิ์ พรหมมล, 2552) และปัญหาด้านการบริหารงานทั่วไป จิตติมา ฒมชยากร พบว่า การบริหารงานทั่วไปที่มีประสิทธิภาพน้อยที่สุด คือ งานประชาสัมพันธ์ และงานเทคโนโลยีการศึกษาเป็นลำดับสุดท้าย (จิตติมา ฒมชยากร, 2553)

หลักการบริหารนิยธรรม 7 ประกอบด้วย หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ พร้อมเพรียงกันประชุม และพร้อมเพรียงกันเลิกประชุม การปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน การเคารพนับถือผู้ใหญ่ การไม่ลุแก่อำนาจความอยากความเห็นแก่ตัว การเคารพสักการะสิ่งที่ชุมชนนั้นนับถือ และการเคารพในพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงศีล สมบัติ เจนสระคุศึกษาเรื่องการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ระดับการบริหารโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก (สมบัติ เจนสระคุ, 2561) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรมสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ทำให้สถานศึกษาเป็นไปในรูปแบบใหม่ๆ ในยุคสมัยที่เน้นการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ที่จะต้องมีการพัฒนาการเรียนการสอนที่ทันสมัย มีคุณภาพ และมาตรฐานที่ตอบโจทย์ของสังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อเสนอวิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

ความหมายของการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษา หมายถึง การทำงานโดยอาศัยบุคคลอื่นโดยใช้กระบวนการทำงานร่วมกับคนและทรัพยากรขององค์การภายใต้ภารกิจกรมการบริหารและสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เผชิญอยู่ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ทองศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ, 2549) อาจพิจารณาว่าเป็นกิจกรรมประเภทหนึ่งที่บุคคลหลายๆ คน

ร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาให้เด็กเยาวชน ประชาชนหรือสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้านให้มีความสามารถ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ค่านิยมหรือคุณธรรม ส่วนในด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจนั้น ต้องการให้เป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคมโดยกระบวนการต่างๆ ที่เป็นระเบียบแบบแผน ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน (ภารดี อนันต์นาวิ, 2555) ซึ่งกิจกรรมทั้งปวงที่จะเป็นต่อการธำรงรักษาและดำเนินการภายในสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของสถานศึกษา เป็นภารกิจหลักที่จะต้องกำหนดแบบแผนวิธีการและขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ เพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่นๆ ขององค์กร นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อจะให้งานนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ การบริหารงานนั้นจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ เนื่องจากการดำเนินงานต่างๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำตามลำพังคนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถ ความถนัดและความต้องการที่ไม่เหมือนกัน จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะนำเอาเทคนิควิธีและกระบวนการบริหารที่เหมาะสมมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) การบริหารการศึกษาเป็นศิลปะหรือความสามารถในการรวมวัตถุ รวมบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมารวมมือ ร่วมแรง ร่วมใจกันทำงาน เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้ร่วมกัน โดยคำนึงถึงการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ การบริหารจะต้องประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่ 1) มีวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่แน่นอน 2) ทรัพยากรในการบริหาร 3) มีการประสานงานระหว่างกันหรือมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน (ณรงค์ นันทวรรณ, 2547)

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยบุคคลที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันจัดการหรือดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการที่จะพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม อันพึงประสงค์ โดยมีกระบวนการทั้งขั้นตอนที่จะให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

หลักการบริหารนิยธรรม

ความหมายของหลักการบริหารนิยธรรม 7

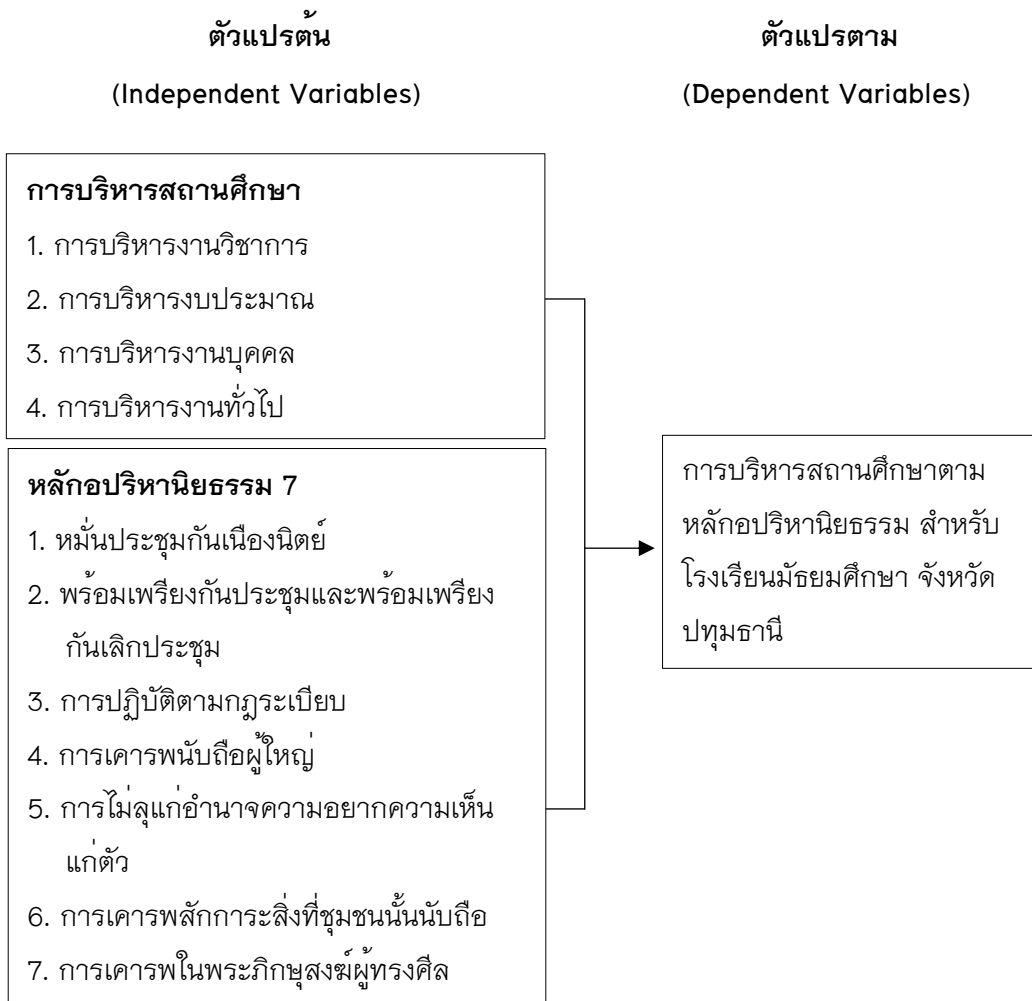
จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหลักการบริหารนิยธรรม พบว่า ความหมายเกี่ยวกับบริหารนิยธรรมว่าเป็นธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเลื่อมเป็นไปเพื่อความเจริญเป็นธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเลื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญสำหรับหมู่ชนหรือผู้บริหารบ้านเมือง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2554) หลักการบริหารนิยธรรม คือ ธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเลื่อม ธรรมที่ทำให้ไม่เลื่อมเป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียวมี 7 อย่าง ที่ตรัสสำหรับภิกษุ (ภิกษุอำนวยการนิยธรรม) ยกมาแสดงหมวดหนึ่ง ดังนี้ 1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ 2) เมื่อประชุมก็พร้อมเพรียงกันประชุม เมื่อเลิกประชุมก็พร้อมเพรียงกันเลิก และพร้อมเพรียงช่วยกันทำกิจที่สงฆ์จะต้องทำ 3) ไม่บัญญัติสิ่งทีพระพุทธเจ้าไม่บัญญัติขึ้น ไม่ถอนสิ่งที่พระองค์บัญญัติไว้แล้ว สมหาทานศึกษาอยู่ในสิกขาบทตามที่พระองค์ทรงบัญญัติไว้ 4) ภิกษุเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ เป็นประธานในสงฆ์ เคารพนับถือภิกษุเหล่านั้น เชื่อฟังถ้อยคำของท่าน 5) ไม่ลุอำนาจแก่ความอยากที่เกิดขึ้น 6) ยินดีในเสนาสนะป่า 7) ตั้งใจอยู่ว่าเพื่อนภิกษุ สามเณรซึ่งเป็นผู้มีศีล ซึ่งยังไม่มาสู่อาวาสขอให้มา ที่มาแล้วขอให้อยู่เป็นสุข (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2554) หลักการบริหารนิยธรรมไว้ว่าข้อที่ 1 ข้อที่ 2 พูดถึงการประชุมของคนที่อยู่เป็นหมวดหมู่กัน จำเป็นจะต้องมีการประชุมปรึกษาในกิจการงานและกระทำกิจกรรมต่างๆ ตามหน้าที่ การประชุมจึงต้องมีบ่อยๆ เพื่อให้สามารถติดตามศึกษาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันที่ ในกรเข้าร่วมประชุมนั้นต้องพร้อมเพรียงกัน และเมื่อประชุมไปแล้วก็ต้องอยู่ในระเบียบวินัยไม่เช่นนั้นจะลุกลไปกลางคันก็ลุกลไป แต่จะต้องประชุมกันจนตลอดไป นอกจากเกิดเหตุสุดวิสัยขึ้นมาจริงๆ จึงออกไปตามมติของสงฆ์ได้ แต่จะต้องยอมรับมติต่างๆ ซึ่งสงฆ์ได้ลงไปในขณะที่เราไม่อยู่ในที่ประชุม กิจการอันใดที่เป็นภาระของหมู่คณะไม่ว่าภายในบ้าน หรือว่าภายในวัด หรือว่าภายในสังคม ตลอดถึงประเทศชาติก็ตาม จะต้องพร้อมเพรียงกันปฏิบัติภารกิจเหล่านั้นให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และพร้อมเพรียงกันทำงานอันเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของหมู่ของคณะนั้นๆ ไม่ให้มีความบกพร่อง ข้อที่ 3 นี้ พระพุทธองค์ทรงตรัสถึงหลักการประพฤติปฏิบัติพระพุทธศาสนา คือ คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งและคำสอนของพระองค์ ดังนั้น เรื่องอะไรที่พระองค์ทรงบัญญัติไว้ ก็ถือประพฤติปฏิบัติไปตามนั้น ไม่มีการ

บัญญัติเพิ่มเติม ไม่มีการแก้ไขสิ่งที่ทรงบัญญัติไว้ ทรงบัญญัติไว้ว่าอย่างไร ก็ต้องยึดถือ ประพฤติปฏิบัติไปอย่างนั้น ถ้าหากว่าไม่พอใจหรือไม่อาจปฏิบัติได้ก็สึกออกไปเป็นฆราวาส ไม่ใช่จะมาแก้ไขตัดแปลงพระธรรมวินัยเพื่อให้ตนปฏิบัติได้ โดยไม่ยอมรับนับถือหลักที่ พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ลึกซึ้งบางทางอย่างถึงแม้ว่าในยุคในสมัยนี้ได้มีอะไรเปลี่ยนแปลงไป มากก็ตาม ข้อที่ 4 อีกว่าในหมู่ในคณะที่อยู่รวมกันมีผู้หลักผู้ใหญ่ที่ลดหลั่นกันลงมาจำเป็น จะต้องให้ความเคารพนับถือต่อท่านที่เป็นใหญ่ในที่นั้น ข้อความที่ท่านแนะนำสั่งสอนแม้จะมีการดุด่าตำหนิไปบ้าง แต่ถือว่าเป็นคำสอนที่เกิดขึ้นโดยเจตนาดี ผู้ที่อยู่ในสำนักของท่านจะต้อง เชื่อถือและปฏิบัติตาม ข้อที่ 5 นี้เกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์ คนเรานั้นเหมือนกับนกที่ตาย เพราะเหยื่อหรือปลาที่ตาย เพราะเหยื่อคนที่มีลักษณะอย่างเดียวกัน คือ ถ้าปล่อยให้ความ ออยากได้อย่างนั้นอย่างนี้อย่างนั้นครอบงำใจแล้ว โอกาสหนึ่งก็เป็นอันตราย เพราะความอยาก เหล่านั้น การพยายามควบคุมจิตใจไม่ให้ทำอะไรไปตามอำนาจของความอยากทุกอย่างจึงเป็น ทางเจริญของบุคคลเหล่านั้น ข้อที่ 6 เรื่องของเสนาสนะที่อยู่อาศัย ทรงสอนให้หาเสนาสนะที่ เป็นปัจจัยโน้มน้อมไปเพื่อหาความสงบ โดยเน้นไปที่เสนาสนะป่าซึ่งห่างจากเสียงรบกวน ไม่มี เสียงอีกที่ก่อกวนโครม ซึ่งเป็นอันตรายต่อการกระทำความสงบ แต่ว่าในชั้นของการปฏิบัติ นั้น เราจะอยู่ที่ไหนก็ตาม ถ้าหากว่ามีเสียงรบกวนมากก็อย่าไปใส่ใจ สนใจต่อเสียงรบกวนเหล่านั้น ให้มากกว่าก็จะทำจิตใจให้เกิดความสงบได้และข้อที่ 7 สุดท้าย ถือว่าเป็นหลักสำคัญของคนที่ อยู่ร่วมกัน วัด หรือ ศาสนสถานในทางศาสนานั้นถือว่าเป็นคุณสมบัติกลางของพระศาสนา พระภิกษุ สามเณรทุกรูปที่บวชมาถูกต้องตามพระธรรมวินัย มีศีล มีความคิดเห็นตรงต่อ หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา จึงมีสิทธิที่จะเข้าอยู่ในอารามนั้น ในวัดนั้น

จากการค้นคว้าผู้วิจัยสรุปได้ว่า อปปริหานิยธรรม หมายถึง ความไม่เสื่อมหรือความ เจริญก้าวหน้าสำหรับลักษณะของอปปริหานิยธรรมที่ทำให้การปกครองมีความเจริญโดยที่ไม่มี ทางเสื่อมนั้น จะต้องประกอบด้วยสิ่งสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ผู้ปกครองเป็นผู้มีธรรม ผู้ถูก ปกครองหรือประชาชนเป็นผู้มีธรรม และมีหลักวิธีการบริหารการปกครองที่ดี หลักธรรม ดังกล่าวนี้นี้เป็นหลักธรรมที่ประชาชนหรือสมาชิกในรัฐควรยึดถือเป็นหลักปฏิบัติ และเป็น หลักธรรมที่สอนให้ดำเนินชีวิตอย่างมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อสังคมโดยรวม

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรมสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบการวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่ วิจัยการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งมี ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดออก 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานีโดยการ ศึกษาเอกสาร และการแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรมสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานีโดยมีผู้บริหารและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 377 คน สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าที่ และวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาวิธีการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรมสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี จากการสัมภาษณ์วิธีการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานีโดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 คน เครื่องมือได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าด้านการบริหารงานวิชาการขอที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ โรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยอยู่เสมอ ให้สอดคล้องความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น 2) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ ได้แก่ โรงเรียนส่งเสริมให้ครูมีความรู้ในการวิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน สร้างบรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียน ด้านการบริหารงบประมาณขอที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ดังนี้ 1) ด้านการตรวจสอบภายใน ได้แก่ มีคณะกรรมการตรวจสอบภายใน การประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย 2) ด้านการรายงานผลการดำเนินงานได้แก่ รายงานผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณของแต่ละโครงการเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด วิเคราะห์ความคุ้มค่าของแผนงานโดยละเอียด เพื่อใช้ในการจัดสรรงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลขอที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ดังนี้ 1) ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ได้แก่ มีกลวิธีในการค้นหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับงานเข้ามาร่วมปฏิบัติงาน มีการดำเนินการตามกระบวนการสรรหาด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม 2) ด้านการเสริมสร้าง

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ได้แก่ มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ความสามารถให้แก่บุคลากรอยู่เสมอ มีการจัดส่งบุคลากรไปเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา การปฏิบัติการด้านวิชาการและการสร้างผลงานด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องด้านการบริหารทั่วไปข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ดังนี้ 1) ด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ มีการกำหนดแนวทางวางแผนการบริหารจัดการ อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา มีการบำรุง ดูแล พัฒนาอาคารสถานที่ พร้อมทั้งจะใช้ประโยชน์ 2) ด้านโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ โรงเรียนมีการประชุมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่เสมอ โรงเรียนมีการส่งเสริมและสนับสนุนชุมชน โดยร่วมจัดกิจกรรมในวันสำคัญของชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ได้แก่ โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ความเคลื่อนไหวทางการศึกษา และข่าวสารให้ผู้ปกครองทราบอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง โรงเรียนมีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับงานประชาสัมพันธ์อยู่เสมอ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาวิธีการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรม พบว่า

ด้านการบริหารวิชาการมีวิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรม ดังนี้ 1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ควรมีการจัดทำแผนงานวิชาการของโรงเรียนอย่างเร่งด่วนหลายครั้ง ต่อเนื่องและมีการประเมินผลการปฏิบัติตามแผนแก้ไขปัญหอย่างใกล้ชิด 2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม การประชุมเกี่ยวกับวิชาการของโรงเรียนทุกครั้งที่มีการกำหนดวัน เวลา ชัดเจน 3) ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของโรงเรียน ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถให้กับนักเรียน 4) เคารพนับถือผู้ใหญ่ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญเคารพครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ทำงานด้านวิชาการมานาน โดยการขอคำแนะนำจากท่านเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนให้ความสำคัญเคารพและยอมรับผู้บริหารโรงเรียน 5) ไม่ลุแก่อำนาจความอยาก ความเห็นแก่ตัว ผู้บริหารควรเข้าใจในบทบาทของตัวเอง เป็นคนเสียสละและทุ่มเททำงาน ไม่ลุแก่อำนาจ คือไม่ใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้องไม่เหมาะสม 6) เคารพสักการะสิ่งที่ชุมชนนั้นนับถือ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี อันติงามของชุมชน และมีการจัดหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับ

สิ่งที่ชุมชนให้ความนับถือ 7) เคารพในพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงศีล ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน รู้จักและเข้าใจบทบาทความสำคัญของพระภิกษุสงฆ์อย่างต่อเนื่อง จัดให้มีการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

ด้านการบริหารงบประมาณมีวิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรม ดังนี้

1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ผู้บริหารควรจัดทำแผนงบประมาณ การวางแผนส่งเสริมการระดมทุนการศึกษาและทุนเพื่อการพัฒนาสถานศึกษา การจัดซื้อจัดจ้างของโรงเรียน ให้ถูกต้องตามระเบียบ โปร่งใสและตรวจสอบได้ 2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนควรให้ความร่วมมือในการประชุม ควรให้ทุกคนควรได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงบประมาณของโรงเรียนอย่างรอบคอบ 3) ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของโรงเรียน การใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนของผู้บริหารควรใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนตามกฎหมายระเบียบของกระทรวงศึกษา 4) เคารพนับถือผู้ใหญ่ ผู้บริหารควรปรึกษาผู้ที่มีความรู้ในการใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนทุกครั้งก่อนใช้งบประมาณ ครูและบุคลากรทางการศึกษาก็ยอมรับการตัดสินใจของผู้บริหาร 5) ไม่ลุแก่อำนาจความอยาก ความเห็นแก่ตัว ผู้บริหารไม่ควรตัดสินใจใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนตามอำเภอใจ มีการจัดประชุมปรึกษาหารือกับครูและบุคลากรของโรงเรียนเพื่อรับฟังความคิดเห็นตลอดจนข้อเสนอแนะทุกครั้งก่อนตัดสินใจ 6) เคารพหลักการสิ่งที่ชุมชนนั้นนับถือ ผู้บริหารควรเชิญคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองของนักเรียนเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียน 7) เคารพในพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงศีล ผู้บริหารควรปรึกษา ขอคำแนะนำเกี่ยวกับการใช้งบประมาณจากพระสงฆ์หรือผู้ที่มีความรู้ทุกครั้ง

ด้านการบริหารงานบุคคลมีวิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรม ดังนี้

1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ผู้บริหารควรกำหนดการประชุมเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนมีการกำหนดวัน เวลา ในการจัดประชุมที่ชัดเจน มีการเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมอย่างพร้อมเพรียงกัน 2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม การประชุมเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนทุกครั้งมีการกำหนดวัน เวลา ชัดเจน 3) ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของโรงเรียน ผู้บริหารควรเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดกฎระเบียบของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี และมีการจัดตั้งคณะกรรมการในการติดตาม

ตรวจสอบพฤติกรรมของบุคลากรทางการศึกษาอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันปัญหาการประพฤติผิดวินัย 4) เคารพนับถือผู้ใหญ่ ผู้บริหารควรให้ความเคารพต่อมติที่ประชุมของคณะกรรมการสถานศึกษา และคำสั่งของกระทรวงศึกษาเกี่ยวกับการสรรหา การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้งครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน และผู้ปกครองของนักเรียน เคารพการตัดสินใจในการบริหารบุคคลของผู้บริหาร 5) ไม่นุ้แกอำนาจความอยาก ความเห็นแก่ตัว ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นตลอดจนข้อเสนอแนะของครูและบุคลากรทางการศึกษา เกี่ยวกับการสรรหา การคัดเลือก บรรจุแต่งตั้ง การพัฒนาของโรงเรียน การพิจารณาความดีความชอบ การลงโทษ และการปฏิบัติต่อบุคลากร 6) เคารพหลักการสิ่งที่ชุมชนนั้นนับถือ ที่ผ่านมาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียม ประเพณี อันดีงามของชุมชนตามโอกาสที่เหมาะสม 7) เคารพในพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงศีล ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ

ด้านการบริหารทั่วไปมีวิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรม ดังนี้ 1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ผู้บริหารโรงเรียนได้มีการจัดประชุมอยู่เสมอกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานสารสนเทศ งานติดตามตรวจสอบงานนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา งานจัดอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น 2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม ผู้บริหาร ครูและบุคลากรผู้ที่เกี่ยวข้องควรจัดการประชุมเกี่ยวกับงานสารสนเทศ งานติดตามตรวจสอบงานนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา งานจัดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่เหมาะสม 3) ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนให้ความเคารพกฎระเบียบของโรงเรียนเป็นอย่างดี 4) เคารพนับถือผู้ใหญ่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน ที่ทำงานด้านสารสนเทศ งานติดตามตรวจสอบงานนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา งานจัดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน 5) ไม่นุ้แกอำนาจความอยาก ความเห็นแก่ตัว ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นตลอดจนข้อเสนอแนะของครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับงานด้านสารสนเทศ งานติดตามตรวจสอบงานนโยบาย

และแผนพัฒนาการศึกษา งานจัดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน 6) เคารพหลักการสิ่งที่ชุมชนนั้นนับถือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน ให้เคารพหลักการสิ่งที่ชุมชน โดยเข้าร่วมประชุมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่เสมอ และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ 7) เคารพในพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงศีล ผู้บริหารควรปรึกษากับผู้ที่มีความรู้หรือพระภิกษุที่เป็นที่เคารพในชุมชน เกี่ยวกับงานด้านสารสนเทศ

องค์ความรู้จากการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรมสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ทำให้ทราบถึงแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรมโดยผู้วิจัยได้สรุปเป็นแผนภาพ ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 วิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรม

จากแผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยได้ค้นพบวิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรม โดยมีองค์ประกอบเรียกว่า ได้แก่

ด้านการบริหารวิชาการ มีวิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ดังนี้ 1) หมั่นประชุมกันเนื่องนิത്യ ควรมีการจัดทำแผนงานวิชาการของโรงเรียนอย่างเร่งด่วน 2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม การประชุมเกี่ยวกับวิชาการของโรงเรียนทุกครั้งมีการกำหนดวัน เวลา ชัดเจน 3) ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของโรงเรียน ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอน 4) เคารพนับถือผู้ใหญ่ ผู้บริหารควรให้ความเคารพครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ทำงานด้านวิชาการมานาน 5) ไม่ลุ่แก่อำนาจความอยากความเห็นแก่ตัว ผู้บริหารควรเข้าใจในบทบาทของตัวเอง เป็นคนเสียสละและทุ่มเททำงาน ไม่ลุ่แก่อำนาจ 6) เคารพสักการะสิ่งที่ชุมชนนั้นนับถือ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี อันติงามของชุมชน และมีการจัดหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับสิ่งที่ชุมชนให้ความสำคัญ 7) เคารพในพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงศีล ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน รู้จักและเข้าใจบทบาทความสำคัญของพระภิกษุสงฆ์อย่างต่อเนื่อง จัดให้มีการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

ด้านการบริหารงบประมาณ มีวิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ดังนี้ 1) หมั่นประชุมกันเนื่องนิത്യ ผู้บริหารควรจัดทำแผนงบประมาณ การวางแผนส่งเสริมการระดมทุนการศึกษาและทุน 2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนควรให้ความร่วมมือในการประชุม ควรให้ทุกคนควรได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงบประมาณของโรงเรียนอย่างรอบคอบ 3) ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของโรงเรียน การใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนของผู้บริหารควรใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนตามกฎหมายระเบียบของกระทรวงศึกษา 4) เคารพนับถือผู้ใหญ่ ผู้บริหารควรปรึกษาผู้ที่มีความรู้ในการใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนทุกครั้งก่อนใช้งบประมาณ ครูและบุคลากรทางการศึกษาก็ยอมรับการตัดสินใจของผู้บริหารในเรื่องการใช้จ่ายงบประมาณ 5) ไม่ลุ่แก่อำนาจความอยาก ความเห็นแก่ตัว ผู้บริหารไม่ควรตัดสินใจใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนตามอำเภอใจ มีการจัดประชุมปรึกษาหารือกับครูและบุคลากรของโรงเรียน 6) เคารพสักการะสิ่งที่ชุมชนนั้นนับถือ ผู้บริหารควรเชิญคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำ

ชุมชนและผู้ปกครองของนักเรียนเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียน 7) เคารพในพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงศีล ผู้บริหารควรปรึกษาขอคำแนะนำเกี่ยวกับการใช้งบประมาณจากพระสงฆ์หรือผู้ที่มีความรู้ทุกครั้ง

ด้านการบริหารงานบุคคล มีวิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ดังนี้ 1) หมั่นประชุมกันเองนิตย ผู้บริหารควรกำหนดการประชุมเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนมีการกำหนดวัน เวลาในการจัดประชุมที่ชัดเจน 2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม การประชุมเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนทุกครั้งมีการกำหนดวัน เวลา ชัดเจน 3) ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของโรงเรียน ผู้บริหารควรเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดกฎระเบียบของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี และมีการจัดตั้งคณะกรรมการในการติดตามตรวจสอบพฤติกรรมของบุคลากรทางการศึกษาอย่างใกล้ชิด 4) เคารพนับถือผู้ใหญ่ ผู้บริหารควรให้ความเคารพต่อมติที่ประชุมของคณะกรรมการสถานศึกษา และคำสั่งของกระทรวงศึกษาเกี่ยวกับการสรรหา การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง ครู บุคลากรทางการศึกษา 5) ไม่ลุแก่อำนาจความอยาก ความเห็นแก่ตัว ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นตลอดจนข้อเสนอแนะของครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการสรรหา การคัดเลือก บรรจุแต่งตั้ง 6) เคารพหลักการระสังฆ์ที่ชุมชนนั้นนับถือ ที่ผ่านมาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียม ประเพณี อันดีงามของชุมชนตามโอกาสที่เหมาะสม 7) เคารพในพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงศีล ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาตามโอกาส

ด้านการบริหารทั่วไป มีวิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรม สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ดังนี้ 1) หมั่นประชุมกันเองนิตย ผู้บริหารโรงเรียนได้มีการจัดประชุมอยู่เสมอเกี่ยวกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานสารสนเทศ งานติดตามตรวจสอบงานนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น 2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม ผู้บริหาร ครูและบุคลากรผู้ที่เกี่ยวข้องควรจัดการประชุมเกี่ยวกับงานสารสนเทศ งานติดตามตรวจสอบงานนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา งานจัดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน 3) ปฏิบัติ

ตามกฎระเบียบของโรงเรียน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนให้ความสำคัญ เคารพกฎระเบียบของโรงเรียนเป็นอย่างดี บุคลากรส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการทำงาน เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง 4) เคารพนับถือผู้ใหญ่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน ที่ทำงานด้านสารสนเทศ งานติดตามตรวจสอบงานนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา งานจัดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน 5) ไม่ลู่แก่อำนาจความอยาก ความเห็นแก่ตัว ผู้บริหาร ควรรับฟังความคิดเห็นตลอดจนข้อเสนอแนะของครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับงานด้านสารสนเทศ งานติดตามตรวจสอบงานนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา งานจัดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน 6) เคารพสักการะสิ่งที่มีชุมชนนับถือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน ให้เคารพสักการะสิ่งที่มีชุมชน โดยเข้าร่วมประชุมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่เสมอ และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียม ประเพณี อันติงามของชุมชน 7) เคารพในพระภิกษุสงฆ์ผู้ทรงศีล ผู้บริหารควรปรึกษากับผู้ที่มีความรู้หรือพระภิกษุที่เป็นที่เคารพในชุมชน เกี่ยวกับงานด้านสารสนเทศ งานติดตามตรวจสอบงานนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา งานจัดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ผู้บริหารปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมเพื่อให้เหมาะแก่การจัดการเรียนการสอน
- 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้สถานศึกษาบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรม

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

- 1) ควรจัดทำโครงการจัดทำสื่อดิจิทัลประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียนและชุมชน
- 2) สถานศึกษาควรจัดทำโครงการกิจกรรมสายสัมพันธ์ บ้าน วัด โรงเรียน

3) สถานศึกษาควรนำวิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาจากโรงเรียนในจังหวัดอื่น ๆ ว่า มีการใช้หลักการบริหารนิยธรรมสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันจากการวิจัยครั้งนี้

2) ควรศึกษาการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น หลักพรหมวิหาร 4 อิทธิบาท 4 สังคหวัตถุ 4 เป็นต้น มาใช้ร่วมกับหลักการบริหารนิยธรรมสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา หรือไม่

3) ควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียน หรือหน่วยงานต่อไป เพื่อจะได้พิจารณาผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กำจร ตติยกวี. (วันที่ 14 ตุลาคม 2559). **ขับเคลื่อนการศึกษาไทยสู่ไทยแลนด์ 4.0.**

หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์.

จิตติมา วมชยากร. (2553). **“การบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา”.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

ทองศักดิ์ คุ่มไชนะ. (2549). **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา.** ชัยภูมิ : มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2559). **Education Reform & Entrance 4.0.** กรุงเทพฯ : โรงเรียนสอนภาษาอังกฤษ Enconcept สาขาสยามไอเอซิส ชั้น 13 ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณรงค์ นันทวรรณนะ. (2547). **การบริหารโครงการ.** กรุงเทพฯ : พิสิกส์เซ็นเตอร์.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2554). **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุง และขยายความ.** พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2554). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.** พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก จำกัด.

- ภารดี อนันต์นาวิ. (2555). **หลักการแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา**. ชลบุรี : มนตรี.
- วรรณฯ แซ่มพุทรา. (2559). “**การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา**”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- วีระพงษ์ ก้านกิ่ง. (2560). “**สภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 29**”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สมศรี มธุรสสุวรรณ. (2541). **การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมศักดิ์ พรหมมล. (2552). “**ความคาดหวังของครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 อำเภอจุน จังหวัดพะเยา**”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สมบัติ เจนสระคู. (2561). “**การบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัดทางพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด**”. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. (2563). **รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2563 ระดับชั้น ม.3-ม.6**. ปทุมธานี : สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **การจัดระบบบริหารและสารสนเทศภายในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

บทความวิชาการ

Academic Articles

การพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0

Developing professional teachers to become Thailand 4.0

อิสยาภรณ์ เทพประสิทธิ์

Itsayaporn Thappasid

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

* Corresponding Author e-mail: D94564@gmail.com

ตอบรับบทความ (Received) : 6 มกราคม 2565

เริ่มแก้ไขบทความ (Revised) : 2 กุมภาพันธ์ 2565

รับบทความตีพิมพ์ (Accepted) : 27 มีนาคม 2565

เผยแพร่ออนไลน์ (Available Online) : 20 เมษายน 2565

บทคัดย่อ

การพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0 เป็นการพัฒนาครูให้มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูเพื่อให้ครูเกิดความรักและความศรัทธาในวิชาชีพครูการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความเป็นกัลยาณมิตรและเมตตาศิษย์ ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมีความมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ การพัฒนานวัตกรรม เทคนิควิธีการจัด กระบวนการเรียนรู้มีการศึกษาวิจัยและพัฒนาวิธีสร้างสื่อที่มีคุณภาพสอดคล้องและตอบสนองความต้องการ ของผู้เรียน พัฒนาให้ครูมีจิตวิทยาในการดูแลช่วยเหลือพัฒนาการเรียนตามธรรมชาติและ ศักยภาพ สามารถจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กพิเศษเรียนรวมได้ เพิ่มพูนทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อ การสื่อสาร การค้นคว้าและพัฒนาวิชาชีพให้แก่ครูและแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

คำสำคัญ:- ครูมืออาชีพ, ประเทศไทย 4.0

Abstract

Developing professional teachers to become Thailand 4.0 is the development of teachers to have spirituality. of being a teacher for teachers to have love and faith in the teaching profession acting as a good role model Being friendly and compassionate to students accepting individual differences Be a person of learning and have a commitment to develop

learners to their full potential innovation development technique of arrangement The learning process includes research and development of methods for creating quality media that are consistent and responsive to difference of learners Developing teachers to have a psychology to take care of the natural learning development and potential, able to organize learning for special children, co-study Enhance the skills of using English for communication, research and professional development for teachers and seek additional knowledge.

Keywords:– Professional Teacher, Thailand 4.0

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม มีวิถีชีวิตที่เป็นสุขมีคุณค่าตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา การพัฒนาประชากรของประเทศ เพื่อให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ สมบูรณ์แบบทั้งทางกายและใจนั้นเริ่มจากการพัฒนาเยาวชนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม มีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามความคาดหวังโดยผ่าน กระบวนการเรียนรู้จากสถานศึกษาในแต่ละระดับ ดังนั้นหน้าที่สำคัญของสถานศึกษานอกเหนือจาก การให้ความรู้ทางด้านวิชาการ สถานศึกษาต้องดำเนินการพัฒนาด้านการส่งเสริมสนับสนุน ป้องกัน ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติในอนาคต สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้สถานศึกษาทุกระดับดำเนินการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญาความรู้ และคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป. : หน้า 12) ซึ่ง สังคมโลกปัจจุบันเป็นสังคมข้อมูลข่าวสาร (Information Society) เป็นยุคแห่งความก้าวหน้า ทาง เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ เช่น ด้านการศึกษา สังคม เศรษฐกิจ และด้านการเมืองการ เปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลกระทบต่อการพัฒนาในทุกๆ ด้านของประเทศไทย ในการติดต่อ สื่อสาร การ รับ-ส่งข้อมูลข่าวสาร (Information and

Communication Technology) ผ่านระบบดาวเทียม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบการศึกษาไทย ปัจจุบันเป็นยุค / แห่งการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง มีความ หลากหลายในรูปแบบและระบบการศึกษา มีวัตถุประสงค์ให้นักเรียน มีความสนใจในการศึกษามาก ยิ่งขึ้น ได้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามา พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อให้ก้าวทันโลกยุคใหม่ที่ไร้ ขอบเขตภายใต้จินตนาการของ มนุษย์ที่สร้างขึ้นอย่างรวดเร็ว. (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายที่เปลี่ยนเศรษฐกิจแบบเดิม ไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ซึ่งกว่าจะมาเป็น Thailand 4.0 ประกอบด้วย Thailand 1.0 ก็คือยุคของเกษตรกรรม Thailand 2.0 ซึ่งก็คือยุคอุตสาหกรรมเบา Thailand 3.0 เป็นยุค อุตสาหกรรมหนักจึงต้องเปลี่ยนสู่ยุค Thailand 4.0 เพื่อให้ประเทศไทยให้กลายเป็นกลุ่ม ประเทศที่มี รายได้สูง (ปานรพี รพีพันธุ์, ออนไลน์) การที่จะปฏิรูปการศึกษาของไทยนั้น ครูเป็น องค์ประกอบ สำคัญยิ่งที่จะทำให้เกิดการพัฒนาของผู้เรียน ครูจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนา อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกและทัดเทียมกับ มาตรฐานสากล และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของ การศึกษาทุกระดับชั้น การพัฒนาครูนั้นประกอบด้วย ปัจจัยหลายอย่างดังที่กล่าวมาข้างต้นโดยในแต่ ละปัจจัยเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่จะส่งเสริมให้ ครูเกิดความต้องการที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นครูที่ดี มีความเป็นมืออาชีพ โดย สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาได้กำหนดลักษณะของครูที่ดี ที่พึงประสงค์ควรมีลักษณะที่สำคัญ คือ มีความรู้ในวิชาที่สอน รู้จักแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อธิบายได้รวบรัด ทำเรื่องที่ยากให้เป็น เรื่องง่าย มีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายสะอาด เรียบร้อย พุดจาไพเราะนุ่มนวล น้ำเสียง ชัดเจน มี ลักษณะความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2558) นอกจากนั้น

ดังนั้น การพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพสอดคล้องกับความเป็นประเทศไทย 4.0 มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ทำให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนและจัด ประสบการณ์ต่างๆ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข ตามที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้ กำหนดไว้

การพัฒนาครูมืออาชีพ

ยนต์ ชุ่มจิต (2550) ได้กล่าวถึงการพัฒนาครูมืออาชีพไว้ ดังนี้

1. การพัฒนาครูต้องมุ่งเน้นการพัฒนาตนของครู หมายความว่า ในการพัฒนาครูนั้น จะต้องเน้นไปที่การพัฒนาตนของครูแต่ละคนเสียก่อน ทั้งนี้เพื่อให้ครูแต่ละคนได้พัฒนาศักยภาพของตนให้เจริญเต็มที่ เมื่อครูมีความเจริญงอกงาม มีความสมบูรณ์อย่างเพียงพอแล้ว ย่อมเป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะร่วมด้วยช่วยกันพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้า สามารถดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนด

2. การพัฒนาครูต้องมุ่งเน้นความครอบคลุมทุกด้าน หมายความว่า จะต้องพัฒนาครูให้เกิดความรู้ความชำนาญทุกๆ ด้าน เช่น ความรู้ความเข้าใจเทคนิคการสอนใหม่ๆ สามารถใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้ความเข้าใจกฎระเบียบของทางราชการที่ประกาศใช้ ใหม่ มีความรอบรู้ตามสภาวการณ์บ้านเมืองรวมทั้งความรู้เท่าทันกับสิ่งที่เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงทาง สังคมปัจจุบัน

3. การพัฒนาครูต้องดาเนินการอย่างต่อเนื่อง หมายความว่า ไม่ให้บุคคลที่เป็นครูนั้นจะต้องมีคุณวุฒิมากน้อยเพียงใด สอนในระดับใด จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ ทั้ง เพราะความเจริญก้าวหน้าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่งของมนุษย์ บุคคลอื่นจะให้ความเคารพยกย่องใน ความรู้ความชำนาญของบุคคลที่มีความเจริญก้าวหน้า ความสามารถของบุคคลจะสัมพันธ์กับความ เข้าใจในงานที่กำลังปฏิบัติ และที่สำคัญยิ่ง คือ บุคคลที่ปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพย่อมเป็นบุคคลที่มี คุณค่าและควรให้การสนับสนุนเพื่อปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ที่สำคัญต่อไป

4. การพัฒนาครูต้องมุ่งเน้นการขจัดความต้อยหรือข้อบกพร่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ประกอบวิชาชีพครูโดยทั่วไป เช่น ความบกพร่องทางด้านคุณธรรม ศีลธรรม ความเฉื่อยชาในการทำงาน ความไม่กระตือรือร้นต่อความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพและการขาดเทคนิควิธีการสอนที่มี ประสิทธิภาพ

5. การพัฒนาครูต้องมุ่งส่งเสริมความมั่นคงถาวรและความเจริญก้าวหน้าให้แก่ครู หมายความว่า การจัดกิจกรรมใดๆ เพื่อพัฒนาครูนั้น นอกจากจะได้กระทำให้ครอบคลุมตาม

หลักการ ดังกล่าวข้างต้นแล้วจะต้องกระทำเพื่อให้ครูเกิดความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ มีความมั่นคงต่อวิชาชีพ และเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจต่องานวิชาชีพของตนอยู่เสมอ

ซึ่งนักวิชาการได้กำหนดวิธีการในการพัฒนาครูมืออาชีพไว้ 5 ข้อ ดังนี้ 1. การเตรียมการสอน 2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3. การใช้สื่อและเทคโนโลยี 4. การวัดและประเมินผล 5. การวิจัยในชั้นเรียน โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การเตรียมการสอน

การเตรียมการสอน หมายถึง การเตรียมความพร้อมของครูในการสอนและ นักเรียนก็พร้อมเมื่อเริ่มเรียน ดังนั้นการสอนที่มีการเตรียมการสอนจึงเป็นการสอนที่พัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กระบวนการของการเตรียมการสอน

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2556) กล่าวว่า การเตรียมการสอนมีกระบวนการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักสูตร คู่มือครูและเอกสารประกอบการสอนต่าง ๆ เพื่อจัดทำ แผนการสอน

2. ศึกษาผู้เรียนให้ทราบถึงความรู้พื้นฐาน ประสบการณ์เดิม ความสามารถ ความสนใจ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับเตรียมการสอน

3. เขียนแผนการสอน

4. เตรียมสื่อการเรียนการสอน เอกสารหรือข้อทดสอบ ตลอดจนสิ่งอื่นอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไว้ให้พร้อมก่อนสอน

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2550) ให้ความหมายไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้หมายถึง วิธีการที่จะนำผู้เรียนไปสู่จุดประสงค์การเรียนการสอนที่กำหนด การเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ จึงเป็นความสามารถและทักษะของครูผู้สอนในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิผล สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีประสบการณ์และมีทักษะการเรียนรู้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพทางการเรียนสูงสุด

กระบวนการของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2556) ได้กล่าวถึง กระบวนการของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของผู้สอนโดยคำนึงถึงข้อต่อไปนี้

1. ให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่วางแผนไว้ในแผนการสอน
2. ใช้ทักษะการสอนที่เหมาะสม เช่น การอธิบาย การใช้วาจา กิริยาท่าทาง การเขียน กระดานดำ
3. ใช้เทคนิควิธีการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ที่สุดโดยใช้วิธีสอนหลายรูปแบบและดำเนินการสอนอย่างเป็นกระบวนการ
4. เน้นการให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนให้ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง
5. ใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับบทเรียนและส่งเสริมการเรียนรู้
6. ใช้หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ให้ถูกต้อง เช่น การเสริมกำลังใจ การจูงใจ การฝึกหัด การให้ งานตามความสามารถ ความถนัดของแต่ละบุคคล การสอนจากง่ายไปหายาก
7. สร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ เช่น ห้องเรียนสะอาด สว่างกว้างขวาง ครูผู้สอนใจดีไม่เข้มงวดดุร้าย
8. ใช้วิธีการวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน

3. การใช้สื่อและเทคโนโลยี

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2552) กำหนดไว้ว่า กระบวนการ ของการใช้สื่อและเทคโนโลยี ครูต้องจัดเตรียมและใช้สื่อการเรียนรู้ต่างๆ ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนได้อย่างเหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยกำหนดขั้นตอนในการ ใช้สื่อการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ไว้ดังนี้

1. การเตรียมตัวของครูผู้สอนให้มีความพร้อมในการใช้สื่อการเรียนรู้ ครูจะต้องศึกษาเนื้อหา สาระในสื่อการเรียนรู้ที่ได้เลือกไว้เพื่อตรวจสอบว่ามีความสมบูรณ์ตามที่ต้องการหรือไม่ รวมถึงต้องมีการ ทดลองใช้สื่อเพื่อที่จะทดสอบประสิทธิภาพของสื่อว่าสามารถสร้าง

ความเข้าใจให้กับผู้เรียนได้เพียงใด เหมาะสมกับเวลาหรือไม่และต้องมีการปรับปรุงแก้ไขอะไรบ้าง นอกจากนี้ยังจะต้องเตรียมความพร้อม ของอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานด้วย

2. การจัดเตรียมความพร้อมของสภาพแวดล้อม ต้องจัดให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับสถานที่ หรือห้องเรียน ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งของอุปกรณ์ต่างๆ รวมถึงระยะที่นั่งของผู้เรียน และแสงภายในห้องด้วย

3. การเตรียมความพร้อมของผู้เรียน ครูผู้สอนควรชี้แจงให้ผู้เรียนรู้เป้าหมาย ของการเรียนรู้ แนะนำการใช้สื่อในกรณีที่ผู้เรียนต้องใช้สื่อเอง ที่สำคัญจะต้องบอกว่าผู้เรียนต้องทำ กิจ กรรมอะไรบ้าง เพื่อที่จะได้เตรียมตัวได้ถูกต้อง

4. การดำเนินการใช้สื่อการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องสังเกตว่าผู้เรียนมีปฏิกิริยา อย่างไรในขณะ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีความตั้งใจหรือกระตือรือร้นหรือไม่ เพราะ ปฏิบัติกิริยาของผู้เรียนจะเป็น ตัวชี้วัดว่าสื่อมีความเหมาะสมกับกิจกรรมเพียงใด

5. การประเมินการใช้สื่อการเรียนรู้ เป็นการนำข้อมูลจากการใช้สื่อมาวิเคราะห์ให้ เกิดความ ชัดเจนว่ามีอุปสรรคในการใช้สื่ออย่างไร มีความเหมาะสมกับกิจกรรมและผู้เรียน เพียง การประเมินจะ ช่วยในการตัดสินใจเลือกใช้สื่อการเรียนรู้สำหรับการจัดการเรียนรู้ในครั้ง ต่อๆ ไป หรือปรับปรุงพัฒนา เพิ่มเติมให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นรายวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สรุปได้ว่า การใช้สื่อและเทคโนโลยี เป็นการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างมาใช้ในการ จัดการเรียนการสอนของครูที่เหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการสอน มีความสามารถในการผลิตสื่อ มีความชำนาญและรู้วิธีใช้ สื่อการสอน เลือกสื่อที่เหมาะสมกับ ความสามารถของผู้เรียน เตรียมสื่อและตรวจสอบสื่อที่จะนำไปใช้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้สื่อที่ ทันสมัยและมั่นคงถาวร

4. การวัดและประเมินผล

การวัดผลและประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่ช่วยให้ครูได้ผลการเรียนของ นักเรียนออกมาเป็นตัวเลข เพื่อนำมาใช้ในการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้นักเรียน เกิดการ พัฒนาและเรียนรู้เต็มศักยภาพ และเป็นการสะท้อนถึงคุณภาพของครูและนักเรียน กระบวนการของการวัดและประเมินผล

พิชิต ฤทธิ์จรรยา (2550) กล่าวว่า กระบวนการในการวัดและประเมินผลทั้งนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกันระหว่างครูกับผู้เรียน ขั้นนี้เป็นการวางแผนร่วมกันระหว่างครู กับผู้เรียนก่อนเริ่มจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยครูจะนำเอาเอกสารที่เป็นสาระและกิจกรรมตลอดทั้ง ภาคเรียน ซึ่งเรียกว่าแนวการสอน เพื่อให้ผู้เรียนร่วมกันพิจารณาและตกลงกัน ตั้งแต่ต้นภาคเรียนว่า จุดประสงค์ของวิชานี้เป็นอย่างไร กิจกรรมการเรียนการสอนต้องทำอะไรบ้าง เกณฑ์การตัดสินผลการ เรียนมีวิธีอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพตลอดทั้งภาคเรียน และมีสิทธิ์ที่จะขอเพิ่มหรือลดหรือปรับสาระ และกิจกรรมที่ครูนำเสนอได้

2. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ขั้นนี้เป็นการแปลงจุดมุ่งหมายทั่วไปหรือจุดมุ่งหมายของ รายวิชาเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ในแต่ละบทหรือหน่วยการเรียนเพื่อให้ครูมีความชัดเจนใน พฤติกรรม และคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน และเพื่อให้สามารถวัดได้ สังเกตได้จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรมประกอบด้วยเงื่อนไขที่แสดงพฤติกรรมและเกณฑ์ขั้นต่ำที่สามารถแสดงพฤติกรรมนั้นๆ

3. สร้างเครื่องมือวัดแลประเมินผล ขั้นนี้ครูต้องรู้ว่าเครื่องมือมีกี่ประเภท แต่ละประเภทมี ลักษณะเฉพาะ ข้อดีและข้อจำกัดอย่างไรเพื่อที่จะเลือกใช้ให้เหมาะกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่จะวัด เครื่องมือที่ใช้วัดผลการเรียนของผู้เรียนมีหลายประเภท เช่น แบบทดสอบ แบบวัดเจตคติ แบบสังเกต เป็นต้น

4. ทดสอบและเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อครูสร้างเครื่องมือเสร็จแล้วก็นำไปรวบรวมผลควม มีการตรวจสอบหาคุณภาพของเครื่องมือ หลังจากนั้นก็นำไปรวบรวมข้อมูล ซึ่งสามารถดำเนินการได้ 3 ระยะ คือ ระยะก่อนเรียน ระหว่างการเรียนการสอน และเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน

5. จัดกระทำข้อมูล ในขั้นนี้ครูจะต้องรู้ว่า จะจัดกระทำข้อมูลเพื่อจุดประสงค์ใดเพื่อบรรยาย เกี่ยวกับนักเรียนเป็นรายบุคคล หรือต้องการบรรยายเป็นกลุ่ม หากต้องการบรรยายกลุ่มจะบรรยาย เฉพาะกลุ่ม หรือจะสรุปอ้างอิงไปยังกลุ่มใหญ่โดยอาศัยกลุ่มที่ศึกษานี้เป็นกลุ่มตัวอย่าง และข้อมูลที่วัด มาได้นี้อยู่ในระดับมาตราใด บอกประเภท ลำดับที่ หรือบอกช่วง นั้นคือครูต้องมีความรู้เรื่องมาตราการวัด และมีความรู้เรื่องสถิติ ทั้งสถิติบรรยายและสถิติอ้างอิง

6. ตัดสินผลการเรียน การประเมินผลการเรียนของผู้เรียนที่ปฏิบัติกันมาก ในปัจจุบันก็คือ การตัดเกรดหรือการให้ระดับผลการเรียนซึ่งกระทำเมื่อประเมินภายหลังสิ้นสุดและอาจกระทำเฉพาะ สิ้นสุดการเรียนการสอนแต่ละตอนก็ได้ เช่น ให้เกรดในการสอบย่อยแต่ละครั้ง ให้เกรดผลงานการให้ เกรดตอนท้ายของบทเรียน เป็นต้น ซึ่งครูจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักในการตัดเกรดและวิธีการตัด เกรดที่ดี

5. การวิจัยในชั้นเรียน

สุวิมล ว่องวาณิช (2550) ได้ให้ความหมายว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การ วิจัยที่ ทำโดยครูผู้สอนในห้องเรียนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน และนำผลมาใช้ในการปรับปรุง การเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำ ผลไปใช้ ทันทีและสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่างๆ ของตนเองให้ทั้งตนเองและกลุ่ม เพื่อนร่วมงานใน โรงเรียนได้มีโอกาสอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในแนวทางที่ได้ปฏิบัติ และนำผลที่เกิดขึ้นเพื่อ พัฒนาการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง กิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับนักเรียนภายใน ชั้น เรียน ซึ่งมีเป้าหมายในการแก้ปัญหาและพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กระบวนการของการวิจัยในชั้นเรียน สุวิมล ว่องวาณิช (2550) ได้กล่าวถึง กระบวนการของ วิจัยในชั้นเรียนว่า ต้องมี การดำเนินงานที่เป็นวงจรต่อเนื่อง มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมและ เป็นกระบวนการที่เป็นส่วนหนึ่ง ของการทำงานปกติให้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในชั้น เรียนที่สามารถปฏิบัติได้จริงโดย จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนคือการนำ ผลการวิจัยไปพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร และใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนา

กระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะจัดกิจกรรมการเรียน อย่าง เป็นระบบโดยอาศัยหลักการทางวิทยาศาสตร์ในการหาข้อเท็จจริงเพื่อให้ได้คำตอบ นำผลที่ได้มา ปรับปรุงและพัฒนาระบบการเรียนการสอนของครู โดยครูเป็นผู้ทำการ วิเคราะห์ปัญหาและความ ต้องการของผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนา

ผู้เรียนเก็บรวบรวมข้อมูลและ วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการแก้ไขปัญหาหรือสรุปผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาการศึกษาสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0

ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ (2560) ได้กล่าวเกี่ยวกับ การศึกษาในยุค Thailand 4.0 มีความหมายมากกว่าการเตรียมความพร้อมของคนหรือให้ความรู้กับคนเท่านั้น แต่ เป็นการเตรียมมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ กล่าวคือ นอกจากให้ความรู้แล้วต้องทำให้เขาเป็นคนที่รักที่จะ เรียน มีคุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วย นั่นก็คือการสร้างคนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นทักษะในการคิดวิเคราะห์เป็นหลัก ในขณะเดียวกัน Thailand 4.0 คือ การพัฒนาประเทศให้ มีความทันสมัย มีรายได้มากขึ้น และก้าวพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง โดยจะต้องผลิต นวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาประเทศ และต้องสามารถติดต่อกับค้าขายกับนานาประเทศ ได้ด้วย ดังนั้นการศึกษาจึงต้องเร่งดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ให้กับเด็กไทย ได้เข้าก้าวสู่ Thailand 4.0 อย่างเป็นรูปธรรมในหลายด้าน เช่นการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ เป็นหัวใจสำคัญในการสื่อสาร กับนานาชาติ ทั้งเพื่อการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความรู้ การประสานความร่วมมือ และการค้าขาย ซึ่งที่ผ่านมกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการยกระดับภาษาอังกฤษของประเทศผ่านโครงการ สำคัญต่างๆ อาทิ การพัฒนาครู ภาษาอังกฤษผ่านกระบวนการ Boot Camp, จัดทำแอปพลิเคชัน Echo Hybrid, Echo English) เป็นต้น การส่งเสริมการเรียนการสอน วิชาคณิตศาสตร์และ วิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ สะเต็มศึกษา (STEM Education) เพื่อให้เด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับ ศาสตร์ที่ว่าด้วยเรื่องของโลก และวัตถุต่างๆ ในขณะเดียวกันเด็กไทยในอนาคตก็ต้องคงไว้ซึ่ง วัฒนธรรมของไทยที่ติดมาควบคู่กับการเรียนรู้ศาสตร์ใหม่ๆ ที่มีความทันสมัยด้วยเช่นกัน การพัฒนา ทักษะการคิดวิเคราะห์ สิ่งสำคัญหนึ่งที่มาวิทยาลัยเคมบริดจ์ค้นพบเกี่ยวกับ Communication Thinking Skill คือการสอนเรื่องการคิดวิเคราะห์ ไม่สามารถแยกวิชาสอนต่างหากได้ แต่จะต้องมีการ เรียน วิชาการแต่ละเรื่องอย่างลึกซึ้งเสียก่อน หลังจากนั้นการคิดวิเคราะห์จะตามมาเอง เช่นเดียวกับการเรียนภาษาอังกฤษ ต้องมีความรู้เรื่องไวยากรณ์ควบคู่กับการอ่าน จนมีความรู้เรื่องคำและเรื่องภาษาจริงๆ เมื่อนั้นเราก็จะสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ รวมทั้งสามารถนำความรู้ไปใช้

งานต่อได้ ด้วย การปรับหลักสูตรการเรียนการสอน ขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการกำลังปรับปรุงหลักสูตรใหม่ เพื่อ นำมาใช้ในปีการศึกษา 2561 จากเดิมเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ อาจจะต้องปรับให้เรียนเป็นรายวิชา เฉพาะเช่นในอดีต โดยเนื้อหาหลักสูตรจะเปลี่ยนไปตามองค์ความรู้ในโลกยุคใหม่ พร้อมกับการเรียน เฉพาะเรื่องที่สำคัญๆ และเรียนให้รู้อย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้อาจเกิดวิชาใหม่ๆ เช่น Computing ที่จะเป็นการเรียนเกี่ยวกับโปรแกรม ที่ใช้ควบคุมการทำงานของเครื่องจักร เครื่องกลเพื่อให้เด็กสร้างนวัตกรรม และรู้เท่าทันเทคโนโลยี, ความรู้เรื่องวิศวกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ใหม่ๆ ที่จะนำไปสู่การสร้าง นวัตกรรมได้ในที่สุด รวมทั้งอาจจะนำวิชาเดิมๆ กลับมาสอนอีก เช่น วิชาภูมิศาสตร์ เพื่อให้เกิดการ เรียนรู้เรื่องของโลก เกี่ยวโยงไปสู่วิชาวิทยาศาสตร์และเกษตรกรรม คือความเข้าใจการเกิดของมนุษย์ เข้าใจพื้นที่เป็นต้น การพัฒนาปรับปรุงตำราเรียนให้มีมาตรฐาน 5 ดาว กระทรวงศึกษาธิการมีความพยายามที่จะสร้างตำราเรียน ให้มีมาตรฐาน เพราะตำราที่ดีจะช่วยส่งเสริมและกระตุ้นให้เด็กอยากรู้ อยากเห็น อยากตั้งคำถาม ดังนั้น ตำราเรียนต้องตอบสนองต่อผู้เรียนจริงๆ ขณะนี้อยู่ระหว่างการ จัดทำมาตรฐานตำราเรียน โดยจะมีการให้คะแนน (ดาว) ตามองค์ประกอบของตำราที่กำหนดขึ้น เช่น มีรูปเล่มสวยงาม มีภาพประกอบที่ดี มีหัวเรื่องบทเรียนและเป้าหมายที่ชัดเจน มีวิธีการและตัวอย่างใน การแก้โจทย์-แก้ปัญหา ตลอดจนมีแบบฝึกหัดและมีลิ้งค์เชื่อมโยงแบบออนไลน์ เป็นต้น ล่าสุดได้มีการ ประชุมหารือร่วมกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ กับสำนักพิมพ์ที่ผลิตตำราเรียนทั้งหมด เพื่อผลิตตำราเรียนที่ดีมีคุณภาพ และในอนาคตรัฐบาลก็จะใช้ตำราเรียนที่ได้ 5 ดาวเท่านั้น หากตำราใดมี มาตรฐานที่เท่ากัน ก็จะพิจารณาจากราคาต่อไป จากนั้นจึงส่งรายชื่อตำราเพื่อให้โรงเรียนไปจัดหามาใช้ต่อไป

การพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0

การพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0 ประกอบด้วย

1. การเตรียมการสอน โดยการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เตรียมการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้เตรียมการสอนให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตรศึกษา ค้นคว้า เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ศึกษาเทคนิค และ วิธีการสอนรูปแบบต่างๆ จัดเตรียมเนื้อหาที่เหมาะสมในการจัด

กิจกรรมการเรียนการสอน และมีการ ใช้สถานการณ์ที่จะกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน เนื่องจากการเตรียมการสอนในการคิดล่วงหน้าถึง เนื้อหาสาระ วัตถุประสงค์ แนวคิด วิธีการใช้ สื่อการสอน และการประเมินผลเพื่อจะได้เตรียม เครื่องมือและกิจกรรมสำหรับการสอนตาม ขั้นตอนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2550) ซึ่งกระบวนการเตรียมการสอน ประกอบด้วยการศึกษาหลักสูตร คู่มือครูและเอกสาร ประกอบการสอนต่างๆ เพื่อจัดทำ แผนการสอน ศึกษาผู้เรียนให้ทราบถึงความรู้พื้นฐาน ประสบการณ์ เดิม ความสามารถ ความสนใจเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับเตรียมการสอน เขียนแผนการสอน เตรียมสื่อการเรียนการสอน เอกสารหรือข้อทดสอบ ตลอดจนสิ่งอื่นอันอำนวยความสะดวกต่างๆ ไว้ให้พร้อมก่อนสอน (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2556)

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้จัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ กระตุ้นความสนใจในการเรียนให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ เสริมสร้าง เจตคติที่ดีในเนื้อหาวิชาที่เรียน และผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ในระหว่างการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นงาน เฉพาะบุคคลทำแทนกันไม่ได้ ครูที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ต้องเปิดโอกาสให้เขาได้มี ประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตัวของเขาเอง เป็นกระบวนการทางสติปัญญาที่ต้องมีการใช้ กระบวนการคิด สร้างความเข้าใจ ความหมายของสิ่งต่างๆ ดังนั้นครูจึงควรกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ กระบวนการคิด ทำความเข้าใจสิ่งต่างๆ เป็นกระบวนการ ทางสังคม เพราะในเรื่องเดียวกันอาจ คิดได้หลายแง่หลายมุมทำให้เกิดการขยาย เติมเต็มข้อความรู้ ตรวจสอบความถูกต้องของการ เรียนรู้ตามที่สังคมยอมรับด้วย ดังนั้นครูที่ปรารถนาให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้จะต้องเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่นหรือแหล่งข้อมูลอื่นๆ เป็น กิจกรรมที่สนุกสนาน เป็นความรู้สึกร่าเริง เพราะหลุดพ้นจากความไม่รู้นำไปสู่ความใฝ่รู้ อยากรู้อีก เพราะเป็น เรื่องน่าสนุก ครูจึงควรสร้างภาวะที่กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้หรือ คับข้องใจบ้าง ผู้เรียนจะหา คำตอบเพื่อให้หลุดพ้นจากความข้องใจ และเกิดความสุขขึ้นจากการได้เรียนรู้ เมื่อพบ คำตอบ ด้วยตนเอง เป็นงานต่อเนื่องตลอดชีวิต ขยายพรมแดนความรู้ได้ ไม่มีที่สิ้นสุด ครูจึงควรสร้าง กิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการแสวงหาความรู้ไม่รู้จักจบ เป็นการเปลี่ยนแปลงเพราะได้รู้มากขึ้นทำ

ให้เกิดการ นำความรู้ไปใช้ในการ เปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ เป็นการพัฒนาไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ครูควรเปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้รับรู้ผลการพัฒนาของตัวเองด้วย (ทีศนา แชมมณี, 2550) และ กระทรวงศึกษาธิการ (25 60) ได้กำหนดเกี่ยวกับ กระบวนการของการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ในการนำเข้าสู่บทเรียนเป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ โดยใช้วิธีการและสื่อที่หลากหลายประกอบการใช้คำถาม กระตุ้น ชักถาม ทบทวนหรือแสดง ความคิดเห็นให้ผู้เรียนนำประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับ ประสบการณ์ใหม่ การดำเนินการสอน ลักษณะกิจกรรมมุ่งให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ให้ผู้เรียนมี ปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ร่วมแสดงออกด้วยการตั้งคำถาม จนกระทั่งได้คำตอบหรือองค์ความรู้ในเรื่องที่เรียน อย่างชัดเจน ในขั้นตอนนี้จึงจำเป็นต้องมีการ ร่วมกันวิเคราะห์เพื่อให้ได้ความจริง ข้อเท็จจริงหรือ คำตอบที่ต้องการลักษณะ คำถามที่ นำมาใช้ในขั้นตอนนี้

3. การใช้สื่อและเทคโนโลยี โดยการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้อง กับ วัตถุประสงค์การสอน สามารถในการผลิตสื่อ ที่เหมาะสมกับเนื้อหา มีความชำนาญและรู้ วิธีการใช้สื่อ การสอน เตรียมสื่อและตรวจสอบสื่อที่จะนำไปใช้ มีความสามารถในการใช้ เทคโนโลยีสำหรับการ จัดการเรียนรู้อ สามารถซ่อมบำรุงสื่อและเทคโนโลยีสำหรับการจัดการ เรียนรู้ และประเมินผลและ ปรับปรุงการใช้สื่อและเทคโนโลยี เนื่องจากการใช้สื่อชนิดใดก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ ภาพถ่าย วัสดุฉายและวัสดุสิ่งพิมพ์ซึ่งเป็นพาหนะในการนำข้อมูล จากแหล่งข้อมูลไปยังผู้รับเมื่อนำมาใช้กับการ เรียนการสอน หรือส่งเนื้อหาความรู้ไปยังผู้เรียน ในกระบวนการเรียนการสอน (Heinrich and et al., 1985) และสำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐาน การศึกษา (2552) กำหนดไว้ว่า กระบวนการของการใช้สื่อและเทคโนโลยี ครูต้องจัดเตรียม และใช้สื่อการเรียนรู้ต่างๆ ตลอดจนภูมิ ปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนได้ อย่างเหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน โดย กำหนดขั้นตอนในการใช้สื่อการสอนเพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ประกอบด้วย การเตรียมตัว ของครูผู้สอนให้มีความพร้อมในการใช้ สื่อการเรียนรู้ ครูจะต้องศึกษาเนื้อหาสาระในสื่อการเรียนรู้ที่ได้ เลือกไว้เพื่อตรวจสอบว่ามี ความสมบูรณ์ตามที่ ต้องการหรือไม่ รวมถึงต้องมีการทดลองใช้สื่อเพื่อที่จะทดสอบ ประสิทธิภาพของสื่อว่าสามารถสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียนได้เพียงใด เหมาะสมกับเวลา

หรือไม่ และต้องมีการปรับปรุงแก้ไขอะไรบ้าง นอกจากนี้ยังจะต้องเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพ พร้อมใช้งานด้วย การจัดเตรียมความพร้อมของสภาพแวดล้อม ต้องจัดให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับ สถานที่หรือห้องเรียน ไม่ว่าจะเป็ตำแหน่งของอุปกรณ์ต่างๆ รวมถึงระยะที่นั่งของผู้เรียนและแสง ภายในห้องด้วยการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน ครูผู้สอนควรชี้แจงให้ผู้เรียนรู้เป้าหมายของการเรียนรู็ และนำการใช้สื่อในกรณีที่ผู้เรียนต้องใช้สื่อเอง ที่สำคัญจะต้องบอกว่าผู้เรียนต้องทำกิจ กรรมอะไรบ้าง เพื่อที่จะได้เตรียมตัวได้ถูกต้อง การดำเนินการใช้สื่อการเรียนรู็ ครูผู้สอนจะต้องสังเกตว่าผู้เรียนมี ปฏิกริยาอย่างไรในขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีความตั้งใจหรือกระตือรือร้นหรือไม่ เพราะ ปฏิบัติกริยาของผู้เรียนจะเป็นตัวชี้วัดว่าสื่อมีความเหมาะสมกับกิจกรรมเพียงใด การประเมินการใช้สื่อ การเรียนรู็ เป็นการนำข้อมูลจากการใช้สื่อมาวิเคราะห์ให้เกิดความชัดเจนว่ามีอุปสรรคในการใช้สื่ออย่างไร มีความเหมาะสมกับกิจกรรม การประเมินจะช่วยในการตัดสินใจเลือกใช้สื่อ การเรียนรู็ สำหรับการจัดการเรียนรู็ในครั้งต่อไป หรือปรับปรุงพัฒนาเพิ่มเติมให้มีความเหมาะสม ยิ่งขึ้น

4. การวัดและประเมินผล โดยการวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรเพื่อกำหนด สัดส่วนของคะแนน วิเคราะห์ผู้เรียนก่อนกำหนดเกณฑ์การประเมินผู้เรียน วิเคราะห์มาตรฐานและ ตัวชี้วัดเพื่อกำหนดเกณฑ์การประเมินกำหนดภาระงานและชิ้นงาน ใช้วิธีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย วัดผลประเมินผลผู้เรียนโดยเน้นสภาพจริง นำผลการประเมินมาพัฒนา ปรับปรุงการจัดการเรียนรู็ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาเกณฑ์ การประเมินให้เหมาะสม กับศักยภาพของผู้เรียน เนื่องจากการวัดผลเป็น เครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการปรับปรุงคุณภาพของการศึกษากระบวนการในการวัดและประเมินผลโดยการกำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกันระหว่างครูกับผู้เรียน ขั้นนี้เป็นการวางแผนร่วมกัน ระหว่างครูกับผู้เรียนก่อนเริ่มจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยครูจะนำเอาเอกสารที่เป็นสาระและ กิจกรรมตลอดทั้งภาคเรียนซึ่งเรียกว่าแนวการสอน เพื่อให้ผู้เรียนร่วมกันพิจารณาและตกลงกัน กำหนด จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ขั้นนี้เป็นการแปลงจุดมุ่งหมายทั่วไปหรือจุดมุ่งหมายของ รายวิชาเป็น จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ในแต่ละบทหรือหน่วยการเรียน เพื่อให้ครูมีความชัดเจนในพฤติกรรม และ คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน และเพื่อให้สามารถวัดได้ สังเกตได้จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ประกอบด้วยเงื่อนไขที่แสดงพฤติกรรมและ

เกณฑ์ขั้นต่ำที่สามารถแสดงพฤติกรรมนั้นๆ สร้างเครื่องมือ วัดและประเมินผล ขั้นนี้ครูต้องรู้ว่า เครื่องมือมีกี่ประเภท แต่ละประเภทมีลักษณะเฉพาะ ข้อดีและ ข้อจำกัดอย่างไรเพื่อที่จะ เลือกใช้ให้เหมาะกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่จะวัด ทดสอบและเก็บ รวบรวมข้อมูล เมื่อครู สร้างเครื่องมือเสร็จแล้วก็นำไปรวบรวมข้อมูลควรมีการตรวจสอบหาคุณภาพ ของเครื่องมือ หลังจากนั้นก็นำไปรวบรวมข้อมูล จัดกระทำข้อมูลครูจะต้องรู้ว่า จะจัดกระทำข้อมูลเพื่อ จุดประสงค์ใดเพื่อบรรยายเด็กเป็นรายบุคคล หรือต้องการบรรยายเป็นกลุ่ม ตัดสินผลการ เรียน การประเมินผลการเรียนของผู้เรียนที่ปฏิบัติกันมาก ในปัจจุบันก็คือการตัดเกรดหรือการ ให้ระดับ ผลการเรียนซึ่งกระทำเพื่อประเมินภายหลังสิ้นสุดและอาจกระทำเฉพาะสิ้นสุดการ เรียนการสอนแต่ละ ตอนก็ได้ ซึ่งครูจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักในการตัดเกรดและวิธีการ ตัดเกรดที่ดีกระบวนการของ การวัดและประเมินผล (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2550)

5. การวิจัยในชั้นเรียน โดยการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ก่อนทำวิจัย จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับปัญหาหรือพฤติกรรมที่ต้องการ จัดกิจกรรม การเรียนรู้เพื่อ แก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการจัด กิจกรรมการเรียนรู้มา วิเคราะห์ ประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนหลังจากจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ นำผลการวิจัยมาใช้ในการ แก้ปัญหา พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และพัฒนา วิธีการแก้ปัญหา พัฒนาผู้เรียนจากผลการวิจัย เนื่องจาก การวิจัยในชั้นเรียน เป็นการวิจัยที่ทำ โดยครูผู้สอนในห้องเรียนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นใน ห้องเรียน และนำผลมาใช้ในการปรับปรุง การเรียนการสอน การวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ทันทีและสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับ การปฏิบัติงานต่างๆ และนำผลที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

องค์ความรู้

ด้านการเตรียมการสอน

- 1.1 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร
- 1.2 เตรียมการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้
- 1.3 เตรียมการสอนให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดตามจุดมุ่งหมาย
- 1.4 ศึกษา ค้นคว้า เกี่ยวกับการจัดเรียนการสอน
- 1.5 ศึกษาเทคนิค และวิธีการสอนรูปแบบต่าง ๆ
- 1.6 จัดเตรียมเนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 1.7 ใช้สถานการณ์ที่จะกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน

ด้านการจัดกิจกรรมเรียนรู้

- 2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดที่กำหนด
- 2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนด
- 2.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
- 2.4 กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน
- 2.5 มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.6 เสริมสร้างเจตคติที่ดีในเนื้อหาวิชาที่เรียน

การพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0

ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี

- 1. เลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 2. ผลิตสื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหา
- 3. ชำนาญและรู้วิธีการใช้สื่อการสอน
- 4. เตรียมสื่อและตรวจสอบสื่อที่จะนำไปใช้
- 5. สามารถใช้เทคโนโลยีสำหรับการจัดการเรียนรู้
- 6. สามารถซ่อมบำรุงสื่อและเทคโนโลยี
- 7. ประเมินผลและปรับปรุงการใช้

ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี

- 1. วิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร
- 2. วิเคราะห์ผู้เรียน
- 3. วิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัด
- 4. ประเมินพัฒนาการของผู้เรียน
- 5. วัดผลประเมินผลเน้นสภาพจริง
- 6. นำผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้
- 7. นำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาเกณฑ์ การประเมิน

ด้านการวัดและประเมินผล

- 1. วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน
- 2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับปัญหา
- 3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ
- 4. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 5. ประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียน
- 6. นำผลการประเมินมาใช้ในการแก้ปัญหา
- 7. พัฒนาวิธีการแก้ปัญหา ฒนาผู้เรียน

แผนภาพที่ 1 การพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0

บทสรุป

การพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0 เพื่อให้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและมีความสมบูรณ์ ดังนี้

1. การเตรียมการสอน ประกอบด้วย ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อนำไปใช้จัดกิจกรรม การเรียนรู้ เตรียมการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้เตรียมการสอนให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ศึกษา ค้นคว้า เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ศึกษาเทคนิค และวิธีการสอนรูปแบบต่างๆ จัดเตรียมเนื้อหาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และมี การใช้สถานการณ์ที่จะกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดที่กำหนด ไว้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ จัดกิจกรรม ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ กระตุ้นความสนใจในการเรียนให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ เสริมสร้างเจตคติที่ดีในเนื้อหาวิชา ที่เรียน และ ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. การใช้สื่อและเทคโนโลยี ประกอบด้วย การเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การสอน สามารถในการผลิตสื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหา มีความชำนาญและรู้ วิธีการใช้สื่อการสอน เตรียมสื่อและตรวจสอบสื่อที่จะนำไปใช้ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สำหรับการจัดการเรียนรู้สามารถซ่อมบำรุงสื่อและเทคโนโลยีสำหรับการจัดการเรียนรู้ และ ประเมินผลและปรับปรุงการใช้สื่อและเทคโนโลยี ร

4. การวัดและประเมินผล ประกอบด้วย วิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร เพื่อ กำหนดสัดส่วนของคะแนน วิเคราะห์ผู้เรียนก่อนกำหนดเกณฑ์การประเมินผู้เรียน วิเคราะห์มาตรฐาน และตัวชี้วัดเพื่อกำหนดเกณฑ์การประเมินกำหนดภาระงานและชิ้นงาน ใช้วิธีการประเมินพัฒนาการ ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย วัดผลประเมินผลผู้เรียนโดยเน้นสภาพจริง นำผลการประเมินมา พัฒนา ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาปรับปรุง พัฒนาเกณฑ์ การประเมินให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน

5. การวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของ ผู้เรียน ก่อนทำวิจัย จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับปัญหาหรือพฤติกรรมที่ต้องการ จัด

กิจกรรมการ เรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้มาวิเคราะห์ ประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้นำผลการวิจัยมาใช้ในการแก้ปัญหา พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อ และพัฒนาวิธีการแก้ปัญหา พัฒนาผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2550). **ชุดการสอน**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์
- ทิตนา แคมมณี. (2550). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2560). **จุดเน้นเชิงนโยบาย ประเทศไทย 4.0**.
<http://www.moe.go.th>. 4 ตุลาคม 2564
- ปานระพี รพีพันธุ์. (2560). **ประเทศไทย 4.0**. แหล่งที่มา. www.it24hrs.com. สืบค้นเมื่อ 10 ต.ค. 2564.
- พิชิต ฤทธิจรูญ. (2550). **หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : เฮาส์ออฟเคอร์มิสท์
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2550). **ความเป็นครู**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2550). **การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2558). **มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ
- สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. (2552). **การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- สุกิมล ว่องวานิช. (2550). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2556). **หลักการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 3 . กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์

ผู้บริหารสถานศึกษายุคที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21

Desirable School Administrators in the 21st century.

ภัค วรธนเตชินท์

Phak Woratanatechin

โรงเรียนวัดธาตุทอง (เรือนเขียวสะอาด) : Wat Thatthong School

* Corresponding Author e-mail : Thatthong53@hotmail.com

ตอบรับบทความ (Received) : 11 มกราคม 2565

เริ่มแก้ไขบทความ (Revised) : 2 กุมภาพันธ์ 2565

รับบทความตีพิมพ์ (Accepted) : 24 มีนาคม 2565

เผยแพร่ออนไลน์ (Available Online) : 20 เมษายน 2565

บทคัดย่อ

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกและเป็นตัวแปรหลักที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและยังมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพทางการศึกษาและผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหารส่งผลให้ประเทศชาติได้พัฒนาไปอย่างยั่งยืน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีคุณลักษณะโดดเด่นเหมาะสม มีทักษะและบทบาทในการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะ บทบาทหน้าที่ คุณธรรมและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษายุคใหม่อยู่ตลอดเวลาซึ่งเป็นผู้มีคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้ 1) นักสร้างสรรค์ 2) นักการสื่อสาร 3) นักคิดวิเคราะห์ 4) สร้างชุมชน 5) การมีวิสัยทัศน์ 6) การสร้างความร่วมมือ และการติดต่อ 7) สร้างพลังเชิงบวก 8) ความเชื่อมั่น 9) ความมุ่งมั่นและความพากเพียร 10) ความเต็มใจที่จะเรียนรู้ 11) ต้องเป็นนักประกอบการ คิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม 12) นักริเริ่มงาน 13) ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ 14) การเจียมเนื้อเจียมตัว 15) ตัวแบบที่ดี ซึ่งในคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษานั้นจะต้องมีพฤติกรรมที่แสดงออกมาบ่งบอกถึงความมีคุณธรรมและจริยธรรมในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการบริหารจัดการประกอบด้วย 1) หลักพละ 4, 2) อิทธิบาทธรรม 4, 3) สังคหวัตถุ 4, 4) พรหมวิหารธรรม 4 5) สัมปยุตธรรม 7, 6) ทศพิธราชธรรม ทั้งหมดนี้ เป็นคุณธรรมที่มีอยู่ในตัวของผู้บริหารการนำหลักธรรมมาปฏิบัติจนเป็นอุปนิสัยติดตัวประกอบด้วย คุณธรรมจริยธรรมสำหรับตนเอง คุณธรรมจริยธรรมเพื่อการปฏิบัติหน้าที่การบริหาร และคุณธรรมจริยธรรมสำหรับสังคม เพื่อให้สามารถนำพาสถานศึกษาให้ประสบ

ผลสำเร็จ สามารถสนองตอบต่อการแข่งขันของนานาชาติประเทศ และทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ:- ผู้บริหารสถานศึกษา, ศตวรรษที่ 21

Abstract

Educational institution administrators are the main mechanism and important variable in providing quality education to learners and also have the greatest influence on the quality of education and the results that arise from the administration, resulting in the country developing. Sustainable therefore, educational institution administrators in the 21st century must have appropriate and outstanding characteristics the skills and role to manage change effectively theoretical knowledge, skills, roles, morals, and experience in modern educational administration at all times. They must have the following characteristics: 1) Creative 2) Communicator 3) Critical Thinker 4) Builds Community 5) Having a vision 6) Creating cooperation and contact 7) Creating positive energy (Positive Energy 8) Confidence 9) Commitment and Persistence 10) Willingness to Learn 11) Must be an entrepreneur. Creativity and innovation 12) Intuitive 13) Ability to Inspire 14) Be Humble 15) Good Model in which the characteristics of school. Administrators must have behaviors that demonstrate morality and ethics in the 21st century. They can choose to use them to suit the management context, consisting of 1) 4 Principles of physical education, 2) Itthibadhamma 4, 3) Sangha Vatthu 4, 4) Brahmaviharadhamma 4 5) Sappurisadhamma 7, 6) Dotsapidharadhamma. All of these are virtues that exist within the person who manages the practice of dhamma principles until it becomes a habit. Morality and ethics for oneself to performing administrative duties. Morality and ethics for society to be able to lead educational institutions to success and able to respond to competition from many countries and modern, suitable for future world changes in a sustainable way.

Keywords:- Educational institution administrators; The 21st century

บทนำ

สถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 (ระหว่าง ค.ศ. 2001 – 2100) มีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อองค์กร และพลเมืองโลกหลายด้านได้แก่ ความผันผวนทางเศรษฐกิจ การเข้าสู่สังคมสูงวัยของโลก การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่รวดเร็ว การปรวนแปรของสภาพภูมิอากาศความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภัยพิบัติทางธรรมชาติของโลกมีแนวโน้มเกิดความรุนแรงมากขึ้นและผลกระทบอื่นๆ อีกมากมาย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) อีกทั้งในสถานการณ์ปัจจุบันได้มีโรคใหม่ๆ เข้ามาทำให้โลกเปลี่ยนแปลงไปทำให้องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนต่างได้รับผลกระทบ จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้อยู่รอด และมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าว ผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรจำเป็นต้องปฏิรูปตนเอง และการเปลี่ยนแปลงองค์กรครั้งใหญ่เพื่อนำพาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญที่จะต้องบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และความสมดุลเพื่อให้บริหารจัดการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ

ความเป็นมา และความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา

คำว่า “ผู้บริหารสถานศึกษา” ไม่ว่าจะเป็นประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษาเรียกว่า Principal หรือเรียกว่า Head of School เป็นคำที่ใช้เรียกผู้บริหารสูงสุดของโรงเรียนของรัฐ แต่ถ้เป็นสถานศึกษาเอกชน อาจใช้คำอื่นๆ เช่น head teacher, head master หรือ head mistress สำหรับประเทศไทยผู้บริหารโรงเรียนในปัจจุบันเรียกว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษา เมื่อก่อนเรียกว่า “ครูใหญ่” หรือ “อาจารย์ใหญ่” (ประกอบ บุรัตน์, 2552)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษา นักวิชาการหลายท่าน มีความเห็นตรงกันว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารส่วนหนึ่งดังนั้นผู้บริหารจึงเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและ

ประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก

ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องมีคุณลักษณะที่โดดเด่น มีทักษะและบทบาทในการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพการใช้ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อใช้การกำหนด ยุทธศาสตร์และนำไปสู่การปฏิบัติในอนาคต จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ นักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ สามารถกำหนดประเด็นศึกษาที่สำคัญ 4 ด้านหลักได้แก่ คุณลักษณะความเป็นผู้นำยุคใหม่ ทักษะยุคใหม่ บทบาทหน้าที่ และคุณธรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ดังภาพ

องค์ประกอบผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่

จากการสังเคราะห์ แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ของ George Couros (2010) ได้เขียนบทความเรื่อง Top 10 Characteristics of Successful 21st Century School Leaders: 21st Century Administrators: New Roles, New Responsibilities และ The 21st Century Principal ตามลำดับ สามารถสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 ควรมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. นักสร้างสรรค์ (Creative) ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ มีกระบวนการผลักดันให้บุคลากรในสถานศึกษาที่มีความสามารถสร้างสรรค์งานให้มีคุณภาพและมาตรฐานมากขึ้น ต้องผลักดันเพื่อประโยชน์ของนักเรียน และจะต้องหาวิธีจัดการอย่างต่อเนื่องเหมือน “ทฤษฎีน้ำไหล (Flow theory)”

2. นักการสื่อสาร (Communicator) ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่การสื่อสารโดยการแบ่งปันข้อมูลผ่านหลายสื่อเท่านั้น แต่ยังเป็นผู้ฟังที่มีประสิทธิภาพซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่กลุ่มผู้บริหารต้องเป็นผู้สื่อสารที่มีประสิทธิภาพกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด

3. นักคิดวิเคราะห์ (Critical Thinker) ผู้บริหารจึงต้องให้ความสนใจในความคิดที่ครูหรือบุคลากรแสดงออกเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง โดยเฉพาะด้านผลกระทบที่มีต่อสถานศึกษาและนักเรียนในระยะยาว และจะได้รับประโยชน์เหล่านั้นมากที่สุดได้อย่างไร ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารที่จะต้องนำเอาข้อมูลและความคิดต่างๆ มาใช้ในการตัดสินใจทั้งหมด

4. สร้างชุมชน (Builds Community) ในที่นี้ หมายถึง การประสานเชื่อมโยงต่อกลุ่มคนที่เหมาะสม ตัวอย่างเช่น วิธีที่จะสร้างโอกาสให้กับบุคลากรเพื่อเชื่อมโยงต่อกับคนอื่นๆ ที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้มากขึ้นมันเป็นสิ่งสำคัญที่ไม่เพียงแต่พัฒนาผู้นำในโรงเรียนเท่านั้น แต่เป็นการเปิดโอกาสให้คนอื่นเห็นความเป็นผู้นำด้วย

5. การมีวิสัยทัศน์ (Visionary) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล ต้องมีวิสัยทัศน์ในการที่จะทำให้สถานศึกษาเตรียมพร้อมที่ดีที่สุดสำหรับนักเรียนไปสู่อนาคตที่ต้องการ และสามารถแบ่งปันวิสัยทัศน์ไปพัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพพร้อมกันได้ด้วย

6. การสร้างความร่วมมือ และการติดต่อ (Collaboration and Connection) ผู้บริหารต้องแสวงหา แบ่งปันข้อมูล และความรู้อย่างเปิดเผยชัดเจน มีการค้นหาความเข้าใจและปฏิบัติอย่างเข้าใจกับคนอื่น มีการติดต่อกับโลกภายนอกผ่านทางบล็อกและสื่อทางสังคม และต้องสร้างการร่วมมือกับผู้อื่น

7. สร้างพลังเชิงบวก (Positive Energy) ผู้บริหารต้องสร้างหลักการทั้งเชิงบวก เชิงรุก และวิธีการดูแลเอาใจใส่ ต้องให้เวลาในการพบปะพูดคุยกับนักเรียน ครูและผู้ปกครองรับรู้และคุณค่าของพวกเขาโดยการพัฒนาความสัมพันธ์ที่แท้จริงให้เกิดขึ้น นอกจากนี้ผู้บริหารต้องสร้างสุขภาพตนเอง สวัสดิการและระดับพลังงานให้พร้อมเสมอ

8. ความเชื่อมั่น (Confidence) ผู้บริหารต้องมีลักษณะความมั่นใจ (Confidence) เข้าถึงได้ง่าย (Approachable) มีความโดดเด่น (be visible) ในฐานะที่เป็นผู้นำต้องมีความกล้าที่จะต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ยากลำบาก ซึ่งสถานการณ์เหล่านี้มักจะอยู่ในความสงบเสมอ และมีความมั่นใจในการรักษาขวัญกำลังใจและความเชื่อมั่นในชุมชนของสถานศึกษา

9. ความมุ่งมั่นและความพากเพียร (Commitment and Persistence) ผู้บริหารต้องแสดงความมุ่งมั่นและความทุ่มเท (Dedication) เพื่อผลักดันให้กับครูและนักเรียนเกิดความมุ่งมั่นทุ่มเทในงาน และอย่าย่อมนแพ้ (Never give up) เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนาที่กำหนดไว้

10. ความเต็มใจที่จะเรียนรู้ (Willingness to Learn) ผู้บริหารต้องเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ เพราะการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เป็นที่น่าตื่นเต้นและนำมาใช้เสริมสร้างศักยภาพผู้บริหาร และสังคมของสถานศึกษาผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (Be a Lifelong Learner)

11. ต้องเป็นนักประกอบการ คิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Entrepreneurial, Creative and Innovative) ความสามารถในการคิดนอกกรอบเป็นพลังที่มีอำนาจของผู้บริหาร การคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการบริหารจัดการกับความซับซ้อนทางสังคมในศตวรรษที่ 21 และต้องพัฒนาโรงเรียนเป็นองค์การประกอบการ (entrepreneurial organization) ได้ด้วย

12. นักริเริ่มงาน (Intuitive) ผู้บริหารต้องเรียนรู้ถึงความเชื่อมั่นในสัญชาตญาณ (instincts) ของตนเอง ความสามารถการเป็นนักคิด นักริเริ่มสร้างสรรค์ผู้บริหารสามารถการแก้ปัญหาให้สำเร็จอย่างไม่คาดฝันหรือจากการสังหรณ์ใจ (Intuitively) ซึ่งเป็นการเกิดขึ้นจากความชาญฉลาดที่ดี

13. ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ (Ability to Inspire) ผู้บริหารควรสร้างความกระตือรือร้นและความคิดเชิงบวกต่อบุคลากรในการร่วมกันกำหนดทิศทางในอนาคต สิ่งทั้งหมดนี้ต้องเน้นให้เกิดขึ้นในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งผู้บริหาร

14. การเจียมเนื้อเจียมตัว (Be Humble) ผู้บริหารมีความสำคัญต่อการทำหน้าที่ในสถานศึกษาซึ่งงานผู้บริหารไม่ใช่เป็นรูปปั้นแต่เป็นงานที่เอื้อต่อทุกคนในสถานศึกษานั้นคือ ต้องมีสัมมาคารวะ การรู้จักบุคคลในชุมชน การเปิดโอกาสกับครูและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

15. ตัวแบบที่ดี (Good Model) หากคุณกำลังส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ต้องรู้ และฝึกพวกเขาให้มีความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกัน ฝึกการสื่อสารที่ดี และคิดวิเคราะห์เป็น การใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ และการปลูกฝังสร้างสรณ์นวัตกรรม จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับการเรียนรู้และความเสี่ยง

สรุปว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ความสามารถทางวิชาการ การสื่อสาร และเทคโนโลยีการเป็นนักริเริ่มสร้างสรรค์และประกอบการนักสร้างพลังและแรงบันดาลใจเชิงบวก ตัวแบบที่ดี และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

2. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

ทักษะยุคใหม่เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำของสถานศึกษา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นและสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา และการบริหารตนเอง อย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ มีนักวิชาการให้ทัศนะด้านทักษะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ ดังนี้

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับทักษะยุคใหม่ของผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพของ Avis Gaze (2016) เขียนงานเรื่อง Preparing School Leaders: 21st Century Skills และ National Association of Secondary School Principals (NASSP) (2013) เขียนหนังสือเรื่อง 10 Skills for Successful School Leaders สามารถสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับทักษะยุคใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่สอดคล้องกัน ได้ดังนี้ 1) ทักษะการคิดวิเคราะห์ และการคิดสร้างสรรค์ (Critical and creative thinking skill) 2) ทักษะการแก้ปัญหา (Problem solving skills) 3) ทักษะการสื่อสาร (communication skill) 4) ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล (Technological and digital literacy skills) 5) ทักษะด้านการบริหารองค์การ (Organizational management skills) 6) ทักษะการบริหารงานบุคคล (Personal management skills) 7) ทักษะทำงานเป็นทีม (Teamwork

skills) 8) ทักษะด้านนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ (Learning innovation skill) 9) ทักษะการกำหนดทิศทางองค์กร (Setting instructional direction skill) 10) ทักษะการรับรู้ไว (Sensitivity skill) 11) ทักษะการตัดสินใจ (Adjustment skill) 12) ทักษะมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results orientation skill) 13) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal skill) 14) ทักษะคุณธรรมจริยธรรม (ethical-moral skills)

สรุปได้ว่า ทักษะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยทักษะต่างๆ ดังนี้ การคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์การแก้ปัญหา การสื่อสารการทำงานเป็นทีม เทคโนโลยีและดิจิทัล การตัดสินใจผลสัมฤทธิ์มนุษยสัมพันธ์ และคุณธรรมจริยธรรม

3. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

บทบาทเป็นแบบแผนพฤติกรรมที่แสดงออกตามตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม บทบาทของบุคคลจึงมีความแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรม สำหรับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามตำแหน่งที่ดำรงอยู่ มีนักวิชาการให้ทัศนะด้านบทบาทยุคใหม่ที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำไปใช้ประโยชน์มีรายละเอียดดังนี้

The Wallace Foundation (2012) เป็นมูลนิธิให้ทุนสนับสนุนโครงการส่งเสริมความเป็นผู้นำการศึกษาใน 24 รัฐของประเทศสหรัฐอเมริกา เสนอแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพควรนำไปใช้มี 5 ประการ ดังนี้

1. การสร้างวิสัยทัศน์เพื่อความสำเร็จทางวิชาการสำหรับนักเรียน (Shaping a vision of academic success for all students) การนำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และมีส่วนร่วมของบุคลากรในการมุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้บรรลุผลตามเป้าหมาย

2. สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นเพื่อการศึกษา (Creating a climate hospitable to education) ผู้บริหารต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะกับนักเรียน และบุคคลภายนอก เพราะสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางทางการเรียน และกิจกรรม บรรยากาศมีความสำคัญที่เอื้อต่อการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. การปลูกฝังภาวะผู้นำให้กับบุคคลอื่น (Cultivating leadership in others) ทั้งครูในสถานศึกษาถือว่าทรัพยากรสำคัญในการบริหาร การสร้างให้ครูเป็นผู้นำทางวิชาการจะส่งผลให้มีการพัฒนาไปสู่คุณภาพและมีมาตรฐานทางการศึกษา

4. การปรับปรุงการเรียนการสอน (Improving instruction) ผู้บริหารที่มีประสิทธิผลจะมุ่งทำงานด้วยความเอาใจใส่ในการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมุ่งถึงคุณภาพการสอนและให้บรรลุผลสำเร็จตามความคาดหวังของผู้เรียน และผู้ปกครอง

5. การบริหารจัดการกับคน ข้อมูล และกระบวนการ (Managing people, data and processes) ผู้บริหารที่มีประสิทธิผลต้องให้ความสำคัญกับบุคลากรทั้งครูบุคลากร และผู้เรียน รวมทั้งการนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาสารสนเทศเพื่อการบริหารและกระบวนการบริหาร

Derick Meado (2016) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน ได้เขียนบทความเรื่อง The Role of the Principal in Schools ได้สรุปบทบาทหน้าที่ในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่สำคัญ 9 บทบาท ดังนี้

1. บทบาทในฐานะผู้นำ (Role as school leader) ประกอบด้วย การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ (Being an effective leader) โครงการจัดหาทุนอุปถัมภ์สถานศึกษา การพัฒนาการประเมินผลครูผู้สอน และนโยบายการพัฒนา เป็นต้น

2. บทบาทในฐานะผู้รักษาระเบียบวินัยของผู้เรียน (Role in Student Discipline) งานส่วนใหญ่ของผู้บริหาร การรักษาระเบียบวินัยของนักเรียน ที่ผู้บริหารต้องสร้างความเข้าใจให้แก่ครูทุกคน และต้องเป้าหมายของการนำไปใช้กับผู้เรียน จะทำให้ทำงานง่ายขึ้น

3. บทบาทในฐานะผู้ประเมิน (Role as a Teacher Evaluator) ผู้บริหารส่วนใหญ่ต้องมี ความรับผิดชอบในการประเมินผลงานของครู โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีครูผู้สอนที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องจัดให้มีการประเมินตามกระบวนการด้านคุณภาพครูอย่างมีความเป็นธรรม และต้องชี้ให้เห็นทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนของการปฏิบัติหน้าที่ของครู

4. บทบาทในการพัฒนา การดำเนินงาน และการประเมินโครงการ (Role in Developing, Implementing, and Evaluating Programs) เป็นเป็นหนึ่งบทบาทที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องหา

วิธีการพัฒนาประสบการณ์ของผู้เรียนเพิ่มขึ้น โครงการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพต้องครอบคลุมพื้นที่เพื่อเป็นแนวทางเดียวกันและต้องมีการประเมินทุกปี และพัฒนาเสมอถือว่าเป็นสิ่งจำเป็น

5. บทบาทในการทบทวนนโยบายและกระบวนการภายใน (role in Reviewing Policies and Procedures) เอกสารสำคัญอย่างหนึ่งของการบริหาร (governing) สถานศึกษา คือ คู่มือนักเรียน (Student Handbook) ถือเป็นตัวชี้วัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสามารถทำให้งานของผู้บริหารง่ายขึ้น ให้นักเรียน ครู และผู้ปกครองได้รู้นโยบายและขั้นตอนการทำงานประสบผลสำเร็จได้

6. บทบาทในการกำหนดตาราง (Role in Schedule Setting) การสร้างตาราง ต้องทำทุกๆ ปีซึ่งจะเป็นภาระงานที่ผู้บริหารต้องการสร้างขึ้นมาเอง ได้แก่ ตารางการตีระฆังการเข้าเรียน ตารางการปฏิบัติงาน ตารางการใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ตารางการใช้ห้องสมุด ฯลฯ ตรงข้ามผู้บริหารต้องตรวจสอบแต่ละตารางเหล่านั้นว่า ไม่ทำให้บุคลากรแต่ละคนต้องมีตารางมากเกินไปในแต่ละปี

7. บทบาทในการจ้างครูใหม่ (Role in Hiring New Teachers) เป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหาร ต้องจ้างหรือรับครูและเจ้าหน้าที่เข้ามาใหม่ในการทำงานได้อย่างถูกต้อง ด้วยกระบวนการสัมภาษณ์หรืออบรมจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง

8. บทบาทในการปกครองและชุมชนสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับพ่อแม่และสมาชิกในชุมชนสามารถเป็นประโยชน์กับคุณในความหลากหลายของพื้นที่ การสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลและธุรกิจชุมชนสามารถช่วยได้อย่างมาก รวมถึงประโยชน์ที่ได้รับบริจาคเวลาส่วนตัวและการสนับสนุนในเชิงบวกโดยรวม

9. บทบาทในการมอบหมายงาน (Delegating) ผู้นำหลายคนโดยธรรมชาติมีงานหนักอยู่ในมือที่ต้องสั่งการลงไป ผู้บริหารต้องมีการมอบหมายงานบางอย่างซึ่งเป็นสิ่งจำเป็น โดยมอบหมายให้กับบุคคลที่มีความรู้และไว้วางใจผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพไม่มีเวลามากพอที่จะทำทุกอย่างที่ต้องการทำด้วยตัวเอง จึงต้องพึ่งพาคนอื่น ๆ มาช่วยทำเพื่อให้ผลงานบรรลุผลสำเร็จ

Grossman (2011) กล่าวว่า เพื่อเป็นการตอบสนองต่อความรับผิดชอบใหม่เหล่านี้ สมาคมโรงเรียนภาวะผู้นำระหว่างรัฐ (ISLLC) สร้างชุดมาตรฐานการพัฒนาสำหรับผู้บริหารโดย

กลุ่มองค์กรที่เป็นผู้นำการศึกษาแห่งชาติได้แก่ สมาคมผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาแห่งชาติ สมาคมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งชาติและสภาหัวหน้าเจ้าหน้าที่โรงเรียนของรัฐ ได้พัฒนาชุดมาตรฐานการพัฒนาผู้บริหารซึ่งได้นำมาใช้ในการพัฒนาในปี 2008 มีแนวทางที่ผู้บริหารต้องรับผิดชอบตามบทบาท ดังนี้

1. บทบาทในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ
2. บทบาทในการออกแบบหลักสูตร การใช้หลักสูตร การวัดผล และการประเมินผล
3. หลักความสัมพันธ์กับการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์
4. บทบาทในการบริหารสารสนเทศ การรวบรวมข้อมูล และกลยุทธ์การวิเคราะห์ข้อมูล
5. วิธีสร้างแรงบันดาลใจบุคคลด้วยวิสัยทัศน์ที่ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในระดับสูงขึ้น

DoDEA 21 (2014) ได้นำเสนอเครื่องมือการประเมินเรื่อง Instructional Leadership: Self Assessment and Reflection Continuum เป็นเครื่องมือประเมินความเป็นผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 การกำหนดตัวชี้วัดด้านสมรรถนะและความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 มีบทบาท 4 ด้านหลักดังนี้

1. ผู้นำโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 กำหนดให้มีการกำกับดูแลด้านการบูรณาการการเรียนการสอนต่อการประยุกต์นวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ และการประเมินผลได้แก่ การให้คำแนะนำแนวคิดใหม่ๆ สำหรับครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้ห้องเรียนที่มีประสิทธิภาพ การสนับสนุนให้การเรียนการสอนสอดคล้องกับปัจจัยภายในและภายนอกโรงเรียน

2. มีการนำรูปแบบทางดิจิทัลมาสนับสนุนการเรียนการสอนของครูเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้แก่ นำไปใช้ในห้องเรียน ส่งเสริมให้ครูนักเรียนใช้เครื่องมือทางดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ และใช้อย่างต่อเนื่องรวมทั้งการประเมินประเมินความพร้อมของโรงเรียนที่จะนำทักษะทางดิจิทัลมาใช้

3. ให้โอกาสแก่ครูได้พิจารณาไตร่ตรอง กำหนดจุดมุ่งหมาย และการร่วมมือกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมืออาชีพในสภาพแวดล้อมที่มีความเสี่ยงแล้วสามารถนำมาเป็นโอกาสได้แก่ ให้ครูกำหนดยุทธศาสตร์การวิจัยด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล และให้นำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ครูได้เรียนรู้อย่างมืออาชีพได้อย่างแท้จริง

4. ต้องจัดสภาพแวดล้อมบนพื้นฐานยึดการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์และความรู้สึกที่ดีต่อของชุมชน ได้แก่ การสร้างสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการสอน และการเรียนรู้ด้านทักษะในศตวรรษที่ 21 กำหนดให้จัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและความน่าเชื่อถือยึดหยุ่นภายในโรงเรียนและชุมชน นอกจากนี้ควรเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ด้านโลกมากขึ้น และออกแบบทางสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มโอกาสการพัฒนาทักษะการคิด ทักษะชีวิต และทักษะทางอาชีพและเตรียมผู้เรียนสำหรับการทำงานในอนาคต

สรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ ประกอบด้วย บทบาทในฐานะผู้นำทางวิชาการบทบาทในฐานะผู้รักษาระเบียบวินัย บทบาทในฐานะผู้ประเมิน บทบาทในการทบทวนนโยบาย บทบาทในการการบริหารหลักสูตรและการสอน บทบาทในการกำหนดตารางการปฏิบัติงาน บทบาทในการสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ บทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร บทบาทในการประชาสัมพันธ์บทบาทในการประสานสัมพันธ์กับชุมชน และบทบาทในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

4. คุณธรรมและจริยธรรมในศตวรรษที่ 21

คุณธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ถึงแม้จะไม่มีกำหนดให้ปฏิบัติไว้อย่างชัดเจนแต่ต้องประยุกต์จากหลักคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางศาสนาระเบียบกฎหมายคำสั่งและจรรยาบรรณจากการศึกษาแนวคิดด้านคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของนักวิชาการกล่าวสอดคล้องกันว่า ผลกระทบหลายด้านของผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้เกี่ยวข้องกับปัญหาคุณธรรมโดยตรงแต่วัตถุประสงค์ด้านคุณธรรมต้องเป็นตัวขับเคลื่อน (driver) ศักยภาพของผู้นำ ให้สามารถบริหารจัดการบรรลุผลสำเร็จได้ รายละเอียด ดังนี้

Hester & Killian (2011) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะตัวแทนคุณธรรม (moral agency) ของต้องทำหน้าที่เป็นตัวแทนทางคุณธรรม ต้องให้ความสนใจกับบุคลากรในโรงเรียนในการพัฒนาตนเอง ต้องมีความรับผิดชอบด้านกฎกติกาทางจริยธรรม มีข้อผูกพันกับการดูแลเอาใจใส่ทางจริยธรรม และให้บุคลากรมีความรู้สึกเอาใจใส่ด้านจริยธรรมหรือสาเหตุหลัก

Brown & Trevi (2006) และ (Greenfield (2004) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงคุณธรรมสามารถเข้าใจได้ดีที่สุดใน 2 กระบวนการที่แยกเป็นส่วนๆ ระหว่างพฤติกรรมด้านคุณธรรมของบุคคล กับ

อิทธิพลด้านคุณธรรมและจริยธรรม สามารถอธิบายได้ว่า กระบวนการได้ยึดหลักสัญญาสำหรับการให้ ผู้บริหารโรงเรียนได้นำลักษณะที่เป็นแบบอย่างที่ดีที่สุดมาช่วยให้ครูได้พัฒนาและมีการให้อำนาจในการอบรมสั่งสอน และนำบริบทที่เป็นความกดดันภายในมาใช้ในการเปลี่ยนแปลงโรงเรียน และมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรทำหน้าที่การบริหารคุณธรรม 2 วิธีการ คือ 1) ผ่านทัศนคติ ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ และการประมวลผลในค่านิยมที่สอดคล้องกับจริยธรรมในวิชาชีพของตน และ 2) วิธีที่ให้แก่บุคลากรทำหน้าที่ของพวกเขา และผลประโยชน์การปฏิบัติงานประจำวัน

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2546) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ ธรรมนุญชิวิต เรื่อง พุทธจริยศาสตร์สำหรับผู้บริหาร ดังนี้

1. ด้านคุณลักษณะสำหรับผู้บริหารในทุติยาปานิสูตร ได้พูดถึงคุณลักษณะของบุคคลที่จะทำหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี มีลักษณะ 3 ประการได้แก่ 1) จักขุมา หมายถึง มีปัญญา มองการณ์ไกล 2) วิชฺฐโร หมายถึง จัดการธุระได้ดี มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และ 3) นิสสยสัมปันโน หมายถึง พึ่งพาอาศัยคนอื่นได้เพราะเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

2. วิธีการบริหาร ในอชิปไตยสูตร ผู้บริหารต้องมีรูปแบบ และวิธีการบริหาร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวได้ สามารถสรุปแนวทางการบริหารได้ 3 วิธี ได้แก่ 1) อัตตอชิปไตย ถือตนเป็นใหญ่ กล่าวคือ เอาตนเอง เอาฐานะ คักดีศรี เกียรติภูมิของตนเองเป็นใหญ่ การกระทำด้วยปรารถนและสิ่งทีเนื่องด้วยตนเป็นประมาถ ในฝ่ายกุศล คือ เว้นทำชั่ว ทำดี เคารพตน 2) โลกอชิปไตย ถือโลกเป็นใหญ่คือ การถือเอาความนิยมของชาวโลกเป็นใหญ่ หวั่นไหวไปตามเสียงนินทาและสรรเสริญ กระทำด้วยปรารถจะเอาใจหมู่ชน หาความนิยมหรือ ในฝ่ายกุศลได้แก่การเว้นทำชั่วทำแต่ความดี ด้วยความเคารพเสียงหมู่ชน และ 3) ธรรมอชิปไตย ถือธรรมเป็นใหญ่ คือ หลักการ ความจริง ความถูกต้อง ความดี เผลผลเป็นใหญ่ เป็นไปโดยชอบธรรม และเพื่อความดีงาม

3. หลักธรรมเพื่อการบริหาร นักบริหารแบบธรรมอชิปไตย ยึดหลักธรรมในการบริหารงาน ซึ่งธรรมในการบริหารมีดังนี้

3.1 หลักพละ 4 ประการ ได้แก่ 1) ปัญญาพละ เป็นพลังทางปัญญาที่ใช้ในการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจอย่างมีเหตุผลที่ชัดเจน 2) วิริยพละ เป็นผู้ประกอบกิจหน้าที่การงาน ด้วย

ความเพียรมานะบากบั่นพยายาม 3) อนุวัชชพละ กำลังสุจริต หรือกำลังบริสุทธิ์ การประพฤติปฏิบัติที่สะอาดบริสุทธิ์ 4) สังคหพละ กำลังการสงเคราะห์ คือ การช่วยเหลือเกื้อกูลสร้างประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ และส่วนรวม

3.2 อิทธิบาทธรรม 4 ได้แก่ 1) ฉันทะ ความรักงานคือจะต้องเป็นผู้รักงานที่ตนมีหน้าที่รับผิดชอบอยู่และทั้งจะต้องเอาใจใส่กระตือรือร้นในการเรียนรู้งานและเพิ่มพูนวิชาความรู้ความสามารถใน 2) วิริยะ ความเพียรคือจะต้องเป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียรประกอบด้วยความอดทนไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากในการประกอบกิจการงานในหน้าที่หรือในอาชีพของตน 3) จิตตะ ความเป็นผู้มีใจจดจ่ออยู่กับการทำงานผู้ที่ทำงานได้สำเร็จด้วยดีมีประสิทธิภาพ จะต้องเป็นผู้เอาใจใส่ต่อกิจการงานที่ทำและมุ่งกระทำงานอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะสำเร็จ และ 4) วิมังสา ความเป็นผู้รู้จักพิจารณาเหตุสังเกตุผลในการปฏิบัติงานของตนเองและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาได้ดำเนินไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้

3.3 สังคหวัตถุ 4 ประการ เป็นธรรมที่ผู้บริหารผู้ร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา ได้แก่ 1) ทาน การให้การแบ่งปัน คือการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ ช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้อื่นตามสมควร 2) ปิยวาจา การพูดไพเราะ คือการใช้คำสุภาพ ไพเราะน่าฟัง ชี้แจงในสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล หรือคำที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจ เป็นต้น และ 4) อุตถจริยา การทำประโยชน์แก่บุคคลอื่น คือ การช่วยเหลือด้วยแรงกาย และชวนชวน ช่วยเหลือกิจการต่างๆ การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ รวมทั้งการแก้ปัญหาและการส่งเสริมสนับสนุน เป็นต้น

3.4 พรหมวิหารธรรม 4 ประการ ได้แก่ 1) เมตตา ความรัก คือ ความปรารถนาดีมีไมตรีต้องการช่วยเหลือให้คนอื่นประสบสุข 2) กรุณา ความสงสาร คือ อยากรช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ เดือดร้อน 3) มุทิตา ความเบิกบานยินดี เมื่อเห็นผู้อื่นมีสุข ก็แสดงความยินดีชื่นชม พร้อมทั้งจะส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จ และ 4) อุเบกขา ความมีใจเป็นกลาง ความสม่ำเสมอ การมีพฤติกรรมที่ทำประโยชน์หรือการเคารพเสมอต้นเสมอปลายทั้งต่อหน้าและลับหลัง

3.5 สัมปยุตธรรม 7 ประการ เป็นหลักธรรมสำหรับสัตตบุรุษ ได้แก่ 1) ธัมมัญญตา คือการรู้จักเหตุ 2) อตถัญญตา คือ การรู้จักผล 3) อตตัญญตา คือ การรู้จักตนเอง

4) มัตตัญญูตา คือ การรู้จักพอประมาณ 5) กาลัญญูตา คือ การรู้จักกาลเวลา 6) ปริสัญญูตา คือ การรู้จักชุมชน และ 7) บุคคลัญญูตา คือ การรู้จักบุคคล

3.6 ทศพิชราชธรรม หมายถึงธรรมสำหรับพระราชา แต่ความเป็นจริงสามารถนำมาปรับใช้กับข้าราชการทั่วไปได้ ได้แก่ 1) ทาน คือการรู้จักแบ่งปัน 2) ศิล คือ การรู้จักห้ามประพฤติปฏิบัติ 3) ปริจาคะ คือการเสียสละ เพื่อโยชน์สุขแก่ประชาชน 4) อาชชวะ คือ การปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริต 5) มัททวะ คือ การประพฤติปฏิบัติที่สุภาพอ่อนโยน มีอัธยาศัยที่ดี 6) ตะปะ คือ มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ไม่หลงระเริงในกิเลสตัณหา 7) อักโกธะ คือ ไม่โลภโกรธหลงในสิ่งที่เป็นอบายมุข 8) อวิหิงสา คือ การรักความสงบ ไม่สร้างความเดือดร้อนต่อบุคคลอื่น 9) ชันตีคือ ความอดทนต่อความยากลำบาก ปัญหายุทธศรค ไม่ท้อถอย และ 10) อวิโรธนะ คือ การปฏิบัติตามครรลองครองธรรมของบ้านเมืองและจารีตประเพณีของสังคม

สรุปได้ว่า คุณธรรมและจริยธรรมในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการบริหารจัดการ ประกอบด้วย คุณธรรมที่มีอยู่ในตัวของผู้บริหารการนำหลักธรรมมาปฏิบัติจนเป็นอุปนิสัยติดตัวประกอบด้วย คุณธรรมจริยธรรมสำหรับตนเอง คุณธรรมจริยธรรมเพื่อการปฏิบัติหน้าที่การบริหาร และคุณธรรมจริยธรรมสำหรับสังคม

บทสรุป

ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีความรู้เชิงทฤษฎีความสามารถ มีทักษะและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงโลกยุคใหม่ 4 ด้านดังนี้ 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย การวิสัยทัศน์ความรู้ทางวิชาการ นักประกอบการ นักริเริ่มสร้างสรรค์และประกอบการความสามารถด้านเทคโนโลยีนักสร้างพลังและแรงบันดาลใจเชิงบวก ตัวแบบที่ดี และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ 2) ทักษะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยทักษะต่างๆ ดังนี้ การคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์การแก้ปัญหา การสื่อสารการทำงานเป็นทีม เทคโนโลยีและดิจิทัล การตัดสินใจผลสัมฤทธิ์และ มนุษย์สัมพันธ์ 3) บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ ประกอบด้วย บทบาทในฐานะผู้นำทางวิชาการบทบาทในฐานะผู้รักษาระเบียบวินัยบทบาทในฐานะผู้ประเมิน บทบาทในการทบทวนนโยบาย บทบาทในการ

การบริหารหลักสูตรและการสอน บทบาทในการกำหนดตารางการปฏิบัติงาน บทบาทในการสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ บทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร บทบาทในการประชาสัมพันธ์บทบาทในการประสานสัมพันธ์กับชุมชน และบทบาทในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 4) คุณธรรมและจริยธรรมในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นคุณธรรมที่มีอยู่ในตัวของผู้บริหารการนำหลักธรรมมาปฏิบัติจนเป็นอุปนิสัยติดตัวประกอบด้วยคุณธรรมจริยธรรมสำหรับตนเอง คุณธรรมจริยธรรมเพื่อการปฏิบัติหน้าที่การบริหาร และ คุณธรรมจริยธรรมสำหรับสังคม และยังประกอบด้วยคุณลักษณะ ดังนี้ 1) นักสร้างสรรค์ 2) นักการสื่อสาร 3) นักคิดวิเคราะห์ 4) สร้างชุมชน 5) การมีวิสัยทัศน์ 6) การสร้างความร่วมมือ และการติดต่อ 7) สร้างพลังเชิงบวก 8) ความเชื่อมั่น 9) ความมุ่งมั่นและความพากเพียร 10) ความเต็มใจที่จะเรียนรู้ 11) ต้องเป็นนักประกอบการ คิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม 12) นักริเริ่มงาน 13) ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ 14) การเจียมเนื้อเจียมตัว 15) ตัวแบบที่ดี ซึ่งในคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษานั้นจะต้องมีพฤติกรรมที่แสดงออกมาบ่งบอกถึงความมีคุณธรรมและจริยธรรมในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการบริหารจัดการประกอบด้วย 1) หลักพละ 4, 2) อิทธิบาทธรรม 4, 3) สังคหวัตถุ 4, 4) พรหมวิหารธรรม 4 5) สัปบุริสธรรม 7, 6) ทศพิธราชธรรม

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). **ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560–2564)**. รายงานสรุปผลการประชุมประจำปี 2558 ณ ศูนย์แสดงการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี. ประกอบ คูปรต์น. (2552). **ผู้บริหารสถานศึกษาชื่อและความหมาย**. แหล่งที่มา. http://pracob.blogspot.com/2009/11/blog-post_1389.html, สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พ.ค. 2559
- พระธรรมปิฎก. (2546). **ธรรมนุญชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิกจำกัด.

- Avis Gaze (2016). **Preparing School Leaders: 21st Century Skills**. Available from.
[http://www.principals.ca/documents/International Symposium White Paper – OPC](http://www.principals.ca/documents/International_Symposium_White_Paper_-_OPC).
Retrieved. 15 Jan 2021.
- Brown, M.E., & Trevi, L.K. (2006). **Ethical leadership: A review and future directions**. *The Leadership Quarterly*, 17, 595–616.
- Derick Meado (2016). **The Role of the Principal in Schools**. Available from.
<http://teaching.about.com/od/admin/tp/Role-Of-The-Principal.htm> Retrieved. 20 Jan 2021.
- DoDEA 21(2014). **Instructional Leadership: Self-Assessment and Reflection Continuum**. Available from.
https://content.dodea.edu/teach_learn/professional_development21/docs/principals/self_assessment/self_assessment_instructional_leadership.pdf Retrieved. 20 Feb 2021.
- Gerald Aungus (2012). **21st Century Administrators: New Roles, New Responsibilities**. Available from. <http://www.geraldaungst.com/blog/2012/03/21st-century-administrators-new-roles-newresponsibilities/> Retrieved. 1 Feb 2021
- George Couros (2010). **The 21st Century Principal**. Available from.
<http://connectedprincipals.com/archives/1663>. Retrieved. 1 Jan 2021
- Greenfield, W.D. (2004). **Moral leadership in schools**. *Journal of Educational Administration*, 42 (2), 174–196.
- Grossman, Nicholas. (2011). **King Bhumibol Adulyadej: A Life, s Work**. Singapore and Bangkok: Editions Didier Millet.
- Hester, J.P. & Killian, D.R. (2011). **The leader as moral agent: Praise, blame, and the artificial person**. *The Journal of Values Based Leadership*, 4 (1), 93–104.

National Association of Secondary School Principals (NASSP). (2013). **Breaking Ranks: 10 Skills for Successful School Leaders**. [Online]. Available from.

https://www.nassp.org/Content/158/BR_tenskills_ExSum.pdf. Retrieved. 10 Feb 2021

The Wallace Foundation. (2012). **The school principal as leader: Guiding schools to better teaching and learning**. New York: Author. Available from.

www.wallacefoundation.org/knowledge-center/school-leadership/effective-principal-leadership/Pages/The-SchoolPrincipal-as-Leader-Guiding-Schools-to-Better-Teaching-and-Learning.aspx. Retrieved. 15 Jan 2021.

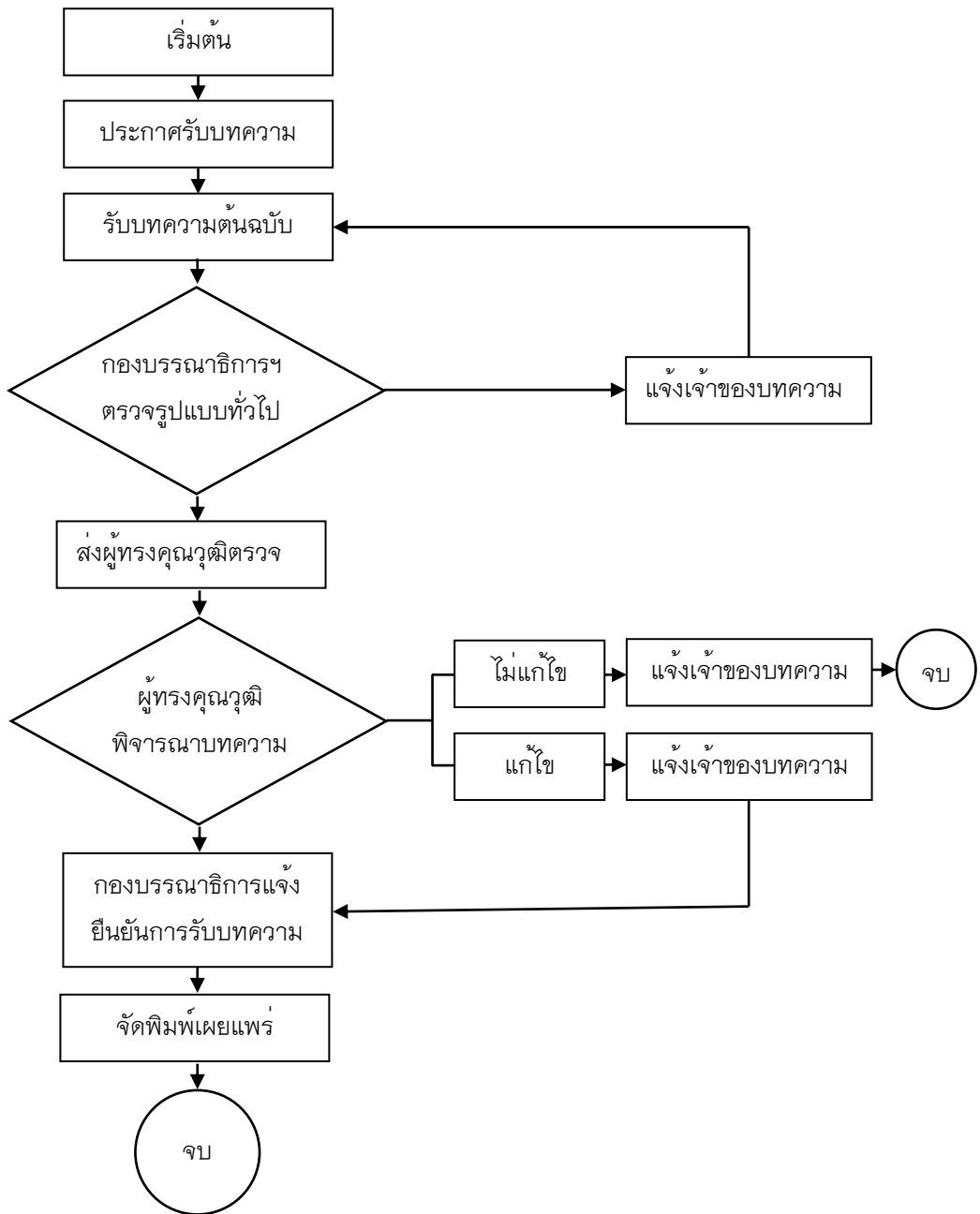
ภาคผนวก

หลักเกณฑ์อ้างอิง

ของวารสารศิลปนักบริหารปริทัศน์

กระบวนการและขั้นตอนการจัดทำวารสารศิลปนักบริหารปริทัศน์

ระเบียบการส่งต้นฉบับ

กองบรรณาธิการได้กำหนดระเบียบการส่งต้นฉบับไว้ให้ผู้เขียนยึดเป็นแนวทางในการส่งต้นฉบับสำหรับการตีพิมพ์ลงวารสารศิลปนักบริหารปริทัศน์ และกองบรรณาธิการสามารถตรวจสอบต้นฉบับก่อนการตีพิมพ์ เพื่อให้วารสารมีคุณภาพสามารถนำไปใช้อ้างอิงได้โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การเตรียมต้นฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดของต้นฉบับพิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสันขนาดเอ 4 โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและซ้ายมือ 2.5 เซนติเมตร ด้านล่างและขวามือ 2.5 เซนติเมตร

1.2 รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่งใช้รูปแบบอักษร TH Niramit AS พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่ง ดังนี้

- 1) ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาด 15 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 2) ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 15 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 3) ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษขนาด 12 ชนิดตัวธรรมดา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 4) สังกัดหน่วยงานสังกัดของผู้เขียน (ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษขนาด 12 ชนิดตัวธรรมดา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อผู้เขียน
- 5) ชื่อผู้เขียนร่วม (ถ้ามี) (ภาษาไทย - ภาษาอังกฤษขนาด 12 ชนิดตัวธรรมดา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 6) สังกัด หน่วยงานสังกัดของผู้เขียนร่วม (ภาษาไทย- ภาษาอังกฤษขนาด 12 ชนิดตัวธรรมดา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อผู้เขียนร่วมและเป็นตัวเอียง
- 7) E-mail อีเมลของผู้เขียนที่ใช้ในการติดต่อได้จริงขนาด 12 ชนิดตัวธรรมดา และติดต่อตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษและเป็นตัวเอียง
- 8) หัวข้อของบทความย่อไทย/อังกฤษขนาด 15 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 9) เนื้อหาบทความย่อไทย/อังกฤษขนาด 15 ชนิดตัวธรรมดา ไม่ควรเกิน 350-500 คำต่อบทความย่อ

- 10) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 2-3 คำทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 11) หัวข้อเรื่องขนาด 15 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้าย
- 12) หัวข้อย่อยขนาด 15 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อยโดยเรียงตามลำดับหมายเลขตำแหน่งเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย
- 13) เนื้อหา ขนาด 15 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และพิมพ์ให้ขีดขอบทั้งสองด้าน

1.3 จำนวนหน้าต้นฉบับควรมีความยาวไม่ต่ำกว่า 14 หน้าแต่ไม่เกิน 15 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง)

1.4 จำนวนเอกสารอ้างอิงควรมีอย่างน้อย 5-10 เรื่อง

2. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับ

2.1 บทความวิจัย

- 1) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน
- 2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หากเป็นนักศึกษา ให้ระบุสาขาวิชา คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการศึกษาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และหากเป็นอาจารย์ ให้ระบุสังกัด/คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการสอน ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ
- 3) ที่อยู่ระบุชื่อหน่วยงาน หรือสถาบันทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และ E-mail ของผู้เขียน

4. บทคัดย่อ/Abstract เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านและเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 350-500 คำ โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) ซึ่งแปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง จะใช้ตัวเอนเฉพาะศัพท์วิทยาศาสตร์และมีองค์ประกอบของบทคัดย่อให้ครบทั้งวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย และคำสำคัญ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

5) บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

6) วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives of this research) ให้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษาโดยระบุเป็นข้อ

7) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ควรอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ขั้นตอนการวิจัยประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญตัวแปรการวิจัย (ถ้ามี) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล

8) สรุปผลการวิจัย (Research Result) เป็นการเสนอสิ่งที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับ อาจแสดงด้วยตารางและภาพประกอบการอธิบาย ทั้งนี้ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตารางแบบไม่มีเส้น ขอบตารางด้านซ้ายและขวา สำหรับรูปภาพประกอบควรเป็นรูปภาพที่ชัดเจนและมีคำบรรยายใต้รูปกรณีที่จำเป็นอาจใช้ภาพสีได้

9) อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ควรมีการอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ หรือไม่เพียงใด (ถ้ามี) และควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการ หรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม รวมทั้งแสดงให้เห็นถึงการนำไปใช้ประโยชน์

10) องค์ความรู้การวิจัย (Research Body of Knowledge) อธิบายองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย ควรสังเคราะห์ออกมาเป็นภาพ/โมเดล พร้อมคำอธิบายภาพ/โมเดลให้สามารถเข้าใจได้โดยสมบูรณ์

11) ข้อเสนอแนะ (Research Suggestion) เป็นการให้ข้อเสนอแนะที่ได้จากกระบวนการทำการวิจัย ประกอบด้วย 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และ 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

12) เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA Style (American Psychological Association Style) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน แล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศ หากผู้เขียนมีมากกว่า 5 คน ให้ใส่ชื่อ 5 คนแรกแล้วตามด้วย และคณะหรือ et al.

2.2. บทความวิชาการ

1) ชื่อเรื่องควรสั้น และกะทัดรัด ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หากเป็นนักศึกษา ให้ระบุสาขาวิชา คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการศึกษ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และหากเป็นอาจารย์ ให้ระบุสังกัด/คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการสอน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3) สังกัดระบุชื่อหน่วยงาน หรือสถาบัน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ E-mail ของผู้เขียน

4) บทคัดย่อ/Abstract เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านและเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 350-500 คำ โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) ซึ่งแปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง

5) บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมา ปัญหาการวิจัย เหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

6) เนื้อหา (Material) ผู้เขียนอาจแบ่งหัวข้อย่อยในประเด็นเนื้อหานี้ได้ตามประเด็นที่ผู้เขียนต้องการจะทำการนำเสนอในบทความ โดยเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา

7) บทสรุป (Summary) เป็นการสรุปผลได้จากการศึกษาว่าได้พบประเด็นอะไรที่สำคัญ รวมทั้งองค์ความรู้จากการศึกษาที่ผู้เขียนต้องการสรุปผล รวมถึงเสนอแนะองค์ความรู้จากการวิจัยเพื่อที่จะนำผลการศึกษาไปพัฒนาและเป็นประโยชน์ทางการศึกษา

8) เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA Style (American Psychological Association Style) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน แล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศ หากผู้เขียนมีมากกว่า 5 คน ให้ใส่ชื่อ 5 คนแรกแล้วตามด้วย และคณะหรือ et al.

2.3 การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด

แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนปีที่ตีพิมพ์และหมายเลขหน้า (ถ้ามี) กำกับท้ายเนื้อความที่ได้
อ้างอิงเอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุก
รายการโดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

1) พระไตรปิฎก/อรรถกถา :

ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรง
พิมพ์

ตัวอย่าง.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2) หนังสือ :

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. พิมพ์ครั้งที่. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์
หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2551). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**.
พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: เอส อาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์.

3) สารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุขฎิณีพนธ์/รายงานการวิจัย :

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง สารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุขฎิณีพนธ์/
รายงานการวิจัย. ชื่อระดับสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุขฎิณีพนธ์/รายงานการวิจัย. ชื่อ
มหาวิทยาลัย หรือแหล่งให้ทุนการวิจัย.

ตัวอย่าง.

เยาวเรศ ตระกูลวีระยุทธ. (2558). **รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขีดสมรรถนะสูง สังกัด
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุขฎิณีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

4) บทความในวารสาร:

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่พิมพ์). เลข
หน้าที่อ้างอิง.

ตัวอย่าง.

สรรเพชร โทวิชา ตักดา สถาพรวงษา และวิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์. (2561). กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสมรรถนะสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. 6(2). 25-35

5) สื่ออินเทอร์เน็ต :

ชื่อผู้เขียน/ผู้เผยแพร่. (ปีเผยแพร่). ชื่อเรื่อง. แหล่งที่มา (URL). สืบค้นเมื่อ (วันที่-เดือน-ปี).

ตัวอย่าง.

วัดญาณเวศกวัน. (2556). **ประวัติพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)**. แหล่งที่มา http://www.watnyanaves.net/th/web_page/biography สืบค้นเมื่อ 17 ก.ย. 2556.

7) หนังสือพิมพ์ออนไลน์ :

ผู้แต่ง. (วันที่เดือน ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์. แหล่งที่มา (URL). สืบค้นเมื่อ (วันที่-เดือน-ปี).

ตัวอย่าง.

เดลินิวส์. (27 ก.พ. 2562). **เริ่มนำร่องการเรียนรู้อิสระเป็นฐานภาคเรียนที่ 1-62**. เดลินิวส์.แหล่งที่มา<https://www.dailynews.co.th/education/695610> สืบค้นเมื่อ 17 ส.ค. 2562.

8) ราชกิจจานุเบกษา :

ชื่อกฎหมาย. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (ถ้ามี). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ตอนที่ หน้า (วันเดือนปี).

ตัวอย่าง.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (30 พ.ค. 2562).

การอ้างอิงภาษาอังกฤษใช้เช่นเดียวกับภาษาไทย

3. กองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการวารสารศิลปนักบริหารปริทัศน์

602/222 แขวงอ่อนนุช เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250 โทร. 095 950 8186

อีเมล: journalaxecutive@gmail.com

<https://www.artexecutive.org/>

4. การอ่านประเมินต้นฉบับ

ต้นฉบับจะได้รับการอ่านประเมิน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) จากภายนอกมหาวิทยาลัยในสาขาวิชานั้นๆ จำนวน 2 ท่านต่อ 1 เรื่อง ประเมินบทความตามเกณฑ์และแบบฟอร์มที่กำหนดในลักษณะเป็น Double-Blind Peer Review คือปกปิดรายชื่อผู้เขียนบทความและผู้เกี่ยวข้องและส่งผลการอ่านประเมินคืน ผู้เขียนให้เพิ่มเติม แก้ไข หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี

5. ลิขสิทธิ์

ต้นฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารศิลปนักบริหารปริทัศน์ ถือเป็นกรรมสิทธิ์ของวารสารศิลปนักบริหารปริทัศน์ ห้ามนำข้อความทั้งหมดหรือบางส่วนไปพิมพ์ซ้ำ เว้นเสียแต่ว่าจะได้รับอนุญาตจากกองบรรณาธิการวารสารศิลปนักบริหารปริทัศน์เป็นลายลักษณ์อักษร

6. ความรับผิดชอบเนื้อหาต้นฉบับที่ปรากฏในวารสารเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน ทั้งนี้ ไม่รวมความผิดพลาดอันเกิดจากเทคนิคการพิมพ์

จริยธรรมการตีพิมพ์

วารสารศิลปนักบริหารปริทัศน์ได้กำหนดจริยธรรมการตีพิมพ์ผลงานในวารสารมีดังนี้

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น
2. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัยในการคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง
3. ผู้เขียนจะต้องจัดทำต้นฉบับของบทความตามคำแนะนำสำหรับผู้เขียน
4. ผู้เขียนที่มีชื่อในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัย
5. ผู้เขียนจะต้องอ้างอิงผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น)
6. ในบทความผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกลงแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป
7. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม
8. ผู้เขียนจะต้องแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด
9. ผู้เขียนจะต้องระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่ตนรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสาร เป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์

การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิดที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ

2. บรรณาธิการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียนและผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ

3. บรรณาธิการจะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่นอย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่าบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นจะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันทีเพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการตอบรับหรือ ปฏิเสธการตีพิมพ์บทความนั้นๆ

4. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

5. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้แนะว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่

6. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียนและผู้ประเมิน

7. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสารและผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่าตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ

2. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขาวิชานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์

และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลัง
ประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้างถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วยผู้ประเมินไม่ควรใช้
ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ

3. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือ
ซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

4. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อ
พิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ

5. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงาน
ของตนเอง

โดยวารสารศิลปนักบริหารปริทรรศน์ ได้แปลและปรับปรุงเนื้อหาจากเว็บไซต์
<https://publicationethics.org/>